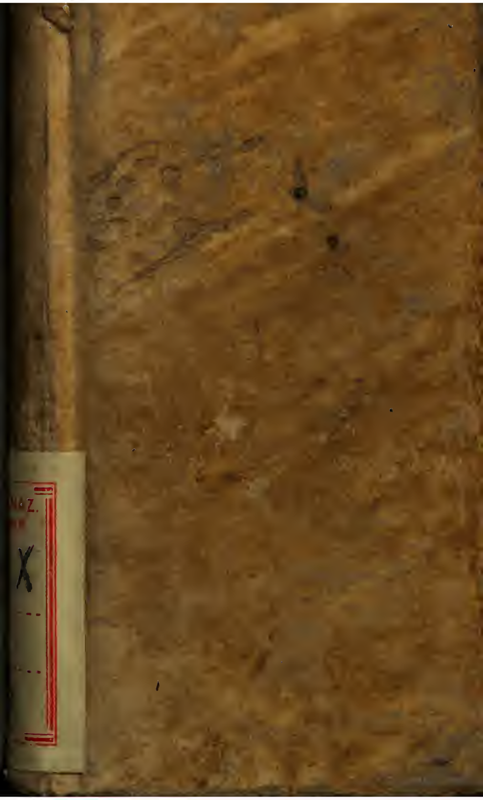
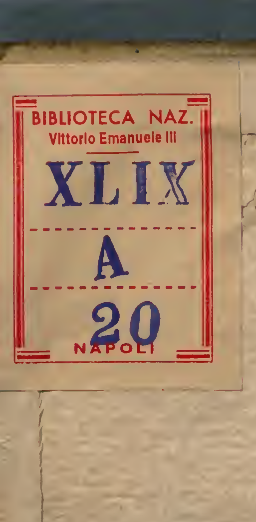

BIBLIOTECA NAZ.
Vittorio Emanuele III
XLIX
A
20
NAPOLI

ANATOMIA SOCIETATIS JESU:

Seu

PROBATIO SPIRITUS JESUITARUM.

Item,

ARCANA IMPERII IESUITICUM INSTRUCTIONE SECRETISSIMA PRO SUPERIORIBUS EIUSDEM.

ET

DELICIARUM JESUITICARUM SPECIMINA;

Tandem

DIVINA ORACULA DE SOCIETATIS EXITU.

AD EXCITANDAM REGUM ET PRINCIPUM CATHOLICORUM ATTENTIONEM UTILISSIMA.

ANNO M. DC. XXXXIII.

Malach. 3.

Ipse quasi IGNIS conflans, & quasi herba fullonum: & sedebit conflans & emundans argentum, & purgabit filios Levi, & colabit eos quasi aurum, & quasi argentum, & erunt Domino offerentes sacrificia in iustitia.

Jerem. 11.

Tu Domine demonstrasti mihi, & cognovi: tu ostendisti mihi studia eorum.

Jerem. 6.

Probatorem dedi te in populo meo robustum, & scies & probabis viam eorum. Omnes isti Principes (seu Superiores) declinantes, ambulantes fraudulenter. Argentum reprobum vocate eos, quia Dominus proiecit illos.

AVCTOR LECTORIS.

VM omnium Christianorum ad salutem vehementer interſit, eos non credere cuivis ſpiritui, ſed probare ſpiritus, utrum ex Deo ſint: ſatis certum habeo, neminem Ieſuitarum, qui ſpiritum Dei habet, graviter laturum, quod rationem ſpiritus eorum probandi alios docuerim. Si quis enim manſit in Societate Spiritus à S. Ignatio condita, ad Chriſtum pertinere invenietur, & omnium bonorum gaudium implebit. Sin autem ex illa Spiritus Societate exiviſſe in mundum, iamque ad Carnis & Sæculi Societatem pertinere deprehendetur, non magis habet cur mihi ſuccenſeat, quam floris extincti fœmina, cur ſpeculum rugas ſeniles ei exhibens ſolo illiſum comminutumque velit: Quis neſcit, quanta paſſim omne Ieſuitarum nomen invidia flagret atque infamia? Cui⁹ cauſa eorũ benevoli in Societatem trãsferunt, quod de Eccleſiæ Chriſti primitiis Judæi Romæ affirmant Actor. 28. *De hac ſecta notum eſt nobis, quod ubique ei contradicitur*, quodque de ipſo Chriſto S. Simeon vaticinatur Luc. 2. *Ecce poſitus eſt hic in ſignum, cui contradicetur.* Rurſum verò qui quo iure

quaque iniuria minus Ordinem eorum amant, in eum conferunt illud Angeli de Ismaele Genes. 16. *Hic erit ferus homo, Manus eius contra omnes, & manus omnium contra eum, & è regione universorum.* FRATRVM (id est Monachorum) figet tabernacula. Minimè proinde vulgare meum in Societatem est promeritum, cum hac ejus Anatome non modò institutum eius ab omni reprehensione vindicem, sed & corruptelam eius non nisi ad paucos pertinere, multos etiam aliena potius, quam sua culpa, à primigenio eius Spiritu desciscere, magnum autem aliorum numerum, qui sibi in virtutis amore ac studio constant omnium bonorum amorem opemq. mereri demonstrem, illud denique erga Iesuitas facere omnes doceam, quod S. Judas monet in epistola *Et hos quidem arguite iudicatos: illos verò salvate de igne rapientes: aliis autem misereminiin timore* (eorum nempe saluti timentes) *odientes & eam, quæ Carnalis est, maculatam tunicam*, quæ Tunica nihil aliud est, quam Carnis prudentia, quæ sæcularitate, Aulicismo, Ambitione, Avaritia, Simulatione & Dissimulatione, sive Hypocrisi, præcipuè spectatur. Hanc Tunicam sordidam & maculatam plerosq; Primorum Societatis indutos esse ipse Societatis Patriarcha Claudius Aquaviva locis à me laudatis conqueritur, ut abesse non possit, quin iam superiorum Exemplo complures eadem induti inveniantur

tur abiecta illa Tunica, quam Pater Ignatius filiis suis fecerat, colore atq; insignib. Christi conspicuam, Mundi puta & omnium quæ in mundo sunt atq; à mundo experuntur, despiciētiam atq; contemptum. Hæc enim est *polymita* illa *Tunica*, sive varia & versicoloria vestis, & Christi *Liurea*, ut vulgò loquūtur, ex quâ familiæ eius domestici cognosci, ab iisque qui de mundi cohorte sunt, internosci possunt. Hac Iesuitas amiciri Ignati⁹ voluit ut *in Examine Generali eorum, qui in Societatem admitti volunt*, videre est. Eius enim capite quarto monet, *necessarium esse, ut quis non ex parte tantum* (id est, non per sola Obedientiæ, Paupertatis & Castitatis vota) *sed omninò ab omnib. abhorreat, quæ Mundus amat & amplectitur: & admittat ac totis viribus concupiscat, quicquid Christus amavit & amplexus est. Vt enim mundani homines* (inquit) *diligunt & quærunt honores, famam magni nominis, existimationem in terra sicut Mundus eos edocet: sic qui seriò Christum amant, ardenter exoptant iis contraria, indui nimirum eadem veste & insignib. Domini sui pro ipsius amore, eo quod exoptant assimilari & imitari aliquo modo Christum, eiusq; vestibus & insignib.* (sive Liurea) *indui: quandoquidem ille ipse propter maiorem profectum nostrū spiritualem induit, nobisq; exemplum dedit, ut* IN OMNIBVS (etiam in fuga Aularum, in ieiuniis & vigil.is multis, in psalmodia, in fame

 & siti

& siti, in frigore & nuditate, in egestate deniq; rerum omnium, & in mala specie hominumq; scandalo & murmurandi occassone, sedulò vitata (*eum imitari & sequi velimus. Examinandus proinde interrogetur, an decreverit paratusq; sit iniurias, illusiones & opprobria in Christi insignib. inclusa, quae ei inferentur per quemuis viventium, admittere* & scissam Christi Tunicam polymitam sive Liuream) *patienter ferre.* Hoc ipsum in libro, qui *Regulas Societatis Iesu* complectitur, capite undecimo *Summarii Constitutionum* ab omnib. Iesuitis observandum praecipitur: & *Alfonsus Rodericius* parte secunda de Perfectionis & virtutis Christianae exercitio, eos qui hanc regulam non examussim observant, negat esse verè Religiosos, neq; Iesuitarum praeter nomen quicquam habere. Hi ergò sunt, quorum carnalem sanguinibus maculatam tunicam odisse omnes debent, serioque votis omnibus comprecari, ut in illis, qui sic sordidati sunt: verum fiat, quod Isai. 4. legimus. *Omnis qui relictus fuerit in Sion, Sanctus vocabitur, si abluerit Dominus sordes filiarum Sion, & sanguinem Ierusalem laverit de medio eius spiritu iudicii & spiritu ardoris.* Nunc quidem dubium non est, quin vestis sic contaminata neminem plusquàm ipsum Patrem Ignatium offendat, ut videatur illis Iacobi Patriarchae verbis uti posse: *Tunica filii mei est. Fera pessima devoravit eum.* Meritò proinde

inde mihi polliceor, facturos omnes germanos Ignatii filios, ut de labore meo tāto, ipsorum causa suscepto, multum me ament, ac pro mea salute vicissim laborem capiant, *assiduè in orationibus pro me soliciti, ut stem plenus & perfectus in omni voluntate Dei*, cum omnibus aliis sedentibus ac silentibus unus ego ad opem Societati ferendam reb⁹ relictis occurrerim, contemtaque eorum offensa, qui cum sani sibi videantur non possunt non Medicum pessimè odisse, ad salutem eorum operæ meæ, minimè pepercerim, aliorum denique *in quorum manu est ruina hæc*, ad firmiter suffulciendum, prohibendumque Societatis interitum, attentionem ac diligentiam excitare conatus fuerim.

Neque verò metuendum mihi videtur, ne illa res officii huius mei gratiam minuat, quod quæ non nisi paucorum culpa est, eius reliquos nullo suo merito participes facere videor, cum quæ delinquuntur, ita γενικῶς vel universè à Iesuitis designata insimulo. Pari enim modo cum *unus homo* sacrilegio Deum offendisset, ipse Spiritus sanctus Ioh. 7. universe de populo sic pronunciat. *Filii Israel prævaricati sunt mandatum, & usurpaverunt de anathemate.* Nec dissimiliter Christus indiscriminatim Pharisæos exagitat, quod cæci sint & duces cœcorum: quod caritatem Dei in se non habeant: quod omnia bona sua

 faci-

faciant, ut videantur ab hominibus : quod foris appareant hominibus iusti & speciosi, intus autem pleni sint hypocrisi, iniquitate & omni spurcitia: quod longas orationes faciant, ut ea occasione devorent domos viduarum & uncta patrimonia domos suas avertant: quod ædificent sepulcra prophetarum & ornent monumenta iustorum, ut scilicet acceptas eleemosynas ad cultum Dei & Sanctorum eius convertere videantur, sicque multò plures opes à piis hominibus accipiant: quod Pontificis Caiphæ, hominis athei & Sadducæi, aliorumque Sacerdotum gratiam aucupantes, hominibus auctores essent opes suas potius in Corbanam seu templi gazophylacium mittendi, quàm ad tolerandam Patris ac matris egestatem conferendi, ut scilicet magnam pro Templo solicitudinem gerere viderentur, & Sacerdotes etsi Saducæos, nec spiritum ullum, nec corporum resurrectionem credentes, vicissim haberent propitios: quod maximis suis laboribus propter spiritualem proximorum salutem susceptis longè plus hominibus nocerent, quam prodessent, & mare atque aridam circumeuntes, ac tantum non ad extremos usque Indos penetrantes, ut vel unum facerent proselytum sive ex gentili Judæum & regni filium, eundem mox suæ avaritiæ, ambitionis, invidiæ & hypocrisis exemplo facerent filium gehennæ.

næ. Neque tamen viri optimi inter Pharisæos defuere, qui nulli prorsus criminum istorum affines essent, tanquam Nicodemus, Josephus, Jairus, Gamaliel & Paulus, qui se gloriatur *esse Pharisæum & filium Pharisæi, in lege conversatum sine querela.* Hi & horum similes, nullius superiorum culparum sibi conscii, nihil causæ habere sibi visi sunt, cur Christi in Pharisæos invectivis contumeliam sibi factam interpretarentur, quorum modestiam & animi æquitatem probos & prudentes Jesuitas, velut innocentes ætatis nostræ Pharisæos, imitaturos confido.

Si quis autem nominis dissimulationem aliquid monstri alere suspicetur, nihil Christiana caritate alienum à se fieri credat, si persuaderi sibi patiatur, non aliam mihi nominis mei hoc tempore occultandi causam esse, quam Paulo Apostolo fuit, suam ad Hebræos epistolam nomine suo non adscripto emittenti. Sciebat quippe se nullo suo merito Hebræis invisum esse, quod Moysen contemnere & legi eius obrogare crederetur. Itaque verebatur, ne nominis sui invidia aditum epistolæ ac disputationi suæ ad Hebræos obstrueret. Similiter autem & Propheta ille 3. *Reg.* 20. occurrit regi Achab in via, & pulveris sanguine mixti adspersione mutavit oculos suos & faciem, ne à Rege agnosceretur, utq; eo pacto Regem ad peccatum suum suo ipsius iudicio

dicio condemnandum posset adigere. Eadem ipsa mihi est cautio, proptereaq; intelligens Lector non tàm quis, quàm quid afferat, ad rem pertinere cogitabit. Si tamen Summus Pontifex edicto Auctorem nomen suum edere iubeat, seque veritatem omnium Anatomiæ partium cognoscere velle fidem faciat, nullam in me moram fore testor, quin justa ejus capessam, & ad imperium ejus, quem velut Christi in terris Vicarium observo & colo, agilis occurram. Ac nisi omnia me fallunt, judicio ejus perfacile probavero, si magnos S. Ignatius in fingenda condenda Societate labores cepit, non multò minores esse, quos ipse exhausi in eadem refingenda, & ad dissolutionem ab ea pestemque prohibendo. Quod utinam Vrbanus noster, eo ingenio & eruditione Pontifex, totam hanc causam suæ cognitioni seriò vindicaret! Fortassis mea potissimum opera hæc cum mox laus sequeretur, ut si S. Ignatius, Societatem tanquam Romulus æternam Urbem condidit, nec tamen Furio Camillo Urbem ab hoste jam captam recuperanti obstitit, quin alter ejus Parens conditorque audiret, non dissimiliter Urbanus Societatem ex itio maturam conservasse omnium gentium linguis meritò prædicetur: quod certè multis partibus gloriosius illi fuerit, quàm Romam ex lateritia marmoream fecisse.

ANA-

ANATOME SOCIETATIS JESV,

Sive probatio Spiritus Jesuitarum.

1. Joh. 4.

Nolite omni Spiritui credere, sed probate Spiritus, si ex Deo sint: quia multi exiverunt in mundum.

Probatio Spiritus Jesuitarum, fit ex societatis

Primoribus seu superioribus: quia, ut scriptum est Eccle. 10. *Secundum judicem populi, sic & ministri eius: & qualis est rector civitatis, tales & inhabitantes in eâ.* Et secundum Aristotelem q Ethic. 8. *Civitas aut Collegium id dici solet, quod in ea est τὸ κύριον, seu præcipuum,* sive, *quod in ea dominatur.*

Fructibus sive effectis. Sic enim Christus judicare docet Matth. 7. *A fructibus eorum cognoscetis eos.* Et Luc. 6. *Vnaquaque arbor de fructu suo cognoscitur. Non est enim arbor bona, quæ facit fructus malos.*

De Superioribus Societatis Jesu.

Superiores Societatis, alii utuntur

Prudentiâ Spiritûs, DEO soli servientes: qui omnium bonorum amorem merentur. Horum

Finis Ultimus, est Gloria DEI & Salus animæ propriæ.

Medius, est Salus spiritualis proximorum, ut ab erroribus fidei, aut à peccatis revocati, salvi fiant.

Media ad consequendum Finem, sive Instrumenta, sunt partim

Res, eæq; pertinentes vel ad

Perfectionem sui; ac vel

Communis cum omnibus Religiosis, ut Vota Obedientiæ, Castitatis, Paupertatis.

Propria Societatis: ut Votum quartum, eundi quotunq; Pontifex aut Superiores miserint.

Profectum aliorum: & vel

ad

Intellectum informandum; ut Disciplina Scholastica, utilis ad parandam

Eloquentiam & Linguarum Hebrææ, Græcæ & Latinæ intelligentiam.
Sapientiam divinam seu Theologiam.
Humanam seuPhilosophiam.
Voluntatem movendam, ut Exempla propria virtutum. Ministerium Verbi & Sacramentorum Pœnitentia & Eucharistiæ.
Personæ aliæ sunt Primariæ, eæq; usus vel Ecclesiastici, (ut
Prædicatores, liberè
Docentes Veritatem Fidei & Virtutes morales.
Arguentes Errores Fidei & Vitia & peccata.
Confessarii, præditi Scientiâ & virtute.
Scholastici, ut
Magistri Literarum
Divinarum Humanarum: docti potius, quàm multi.

Mo-

Morum erga Deum & Homines.

Discipuli Interni, sive Socii. Externi.

Secundariæ, eæq; usus Domestici, sive Coadjutores temporales.

Carnis sive sæculi, DEO & Mammonæ servire cupientis: qui quoniam in Mundum exiverunt, a Deum oderunt, (ut Christus docet Matth. 6.) omnibus bonis odio esse debent, ut Davidem imitentur, cujus verba sunt Psal. 138. *Nonne qui oderunt te Domine, oderam, & super inimicos duos tabescebam? Perfecto odio oderam illos, & inimici facti sunt mihi.* Et Psal. 25. *Odivi Ecclesiam malignantium, & cum impiis non sedebo, in quorum manibus iniquitates sunt: dextra eorum repleta* (etsi nunquam satiata) *est muneribus.*

Fit 1. Ostentatione, qui præfertur & simulatur

Ultimus est Gloria DEI
Salus animæ propriæ.

Medius Remotior, Salus spiritualis proximorum.

Proxi-

Proximus, Dignitas Sedis Apostolicæ.

Vide probationem p. Veritate, qui revera spectatur; & omnium, quæ in Societate ex istorum Superiorum mente fiunt, mensura est & regula.

Et hic est

Ultimus, Bonum cujusq; proprium Utile: Iucundum: Gloriosum.

Medius, Remotior, Gloria & amplum Imperium Generalis præpositi Societatis

Vide ejusdem utilitatem p. Proximus, Monopolium rerum summæ necessitatis & dignitatis.

1. Gratiæ Apud Deum: ut nemo in DEI gratiâ esse possit; nec veniam sive peccatorum absolutionem obtinere, nisi per Iesuitas: Apud Principes & Magnates ut nemo Honores, officia & opes ab iis consequi posset nisi per Jesuitas.

2. Fidei,

2. Fidei, Catholicæ, ut nemo ex pagano Christianus, aut ex Hæretico Catholicus fieri possit, nisi operâ Jesuitarum.

3. Perfectionis, ut nemo possit esse perfectus aut sanctus, nisi per Jesuitas, id est, nisi in societatem eorum receptus.

4. Eruditionis, ut nemo divinas & humanas literas possit discere nisi Magistris utatur Jesuitis.

5. Virtutis, seu Bonorum morum, ut nemo benè moratus fieri possit, nisi per monita & exempla Jesuitarum.

6. Famæ seu Boni nominis, ut nemo bonus aut doctus

existimetur, nisi suffragantibus, aut saltem non refragantibus, Jesuitis.

Vide ejus specimen p.

Media eorum sunt

Res: eaq; partim

Informantes mentem ut doctrina

Exoterica seu Publica, quam cum omnibus communicant; in dictationibus, sermonibus & libris.

Acroamatica, seu Secreta, mystica, arcana, & in mysterio abscondita; quâ nō nisi magis fidos impertiuntur.

Conciliantes autoritatem

Directè: Familiaritas & testimonia principum & magnatum, exemplo Pharisæorum, tubis ante se canentium, ut honorificarentur ab hominibus.

Editio multorum & magnorum voluminum, majorem partem aliunde exscriptorū.

Obliquè: Obtrectatio erga Personas eorum, qui extra Jesuitarum Scholas magnā eru-

eruditionis aut virtutis laudem sibi pepererunt.

Institutum & mores aliorum ordinum Religiosorum, qui magnam perfectionis opinionem habent.

Libros ab antiquis & novis, qui Jesuitæ non fuerunt scriptos : sub prætextu, quòd ab illis vel fidei vel bonis moribus immineat periculum : Cùm Jesuitarum libri ad omnem eruditionem & virtutem sufficiant.

Censura librorum inprimendorum, ut nusquam aliquid inter Catholicos edi possit, quod minus sit in rem aut honorem Jesuitarum: aut aliis ad formam, & doctrinæ magniq; erga Ecclesiam aut rem pub. meriti opinionem, suffragari possit.

Moventes animum

Alliciunt ad

Societatem, ut quis Societatis membrum fiat aut mancat:

Præ-

Prædicatio Societatis & instituti ac fructuum ejus supra omnes alios Religiosos Ordines.

Inescatio Juventutis, voluptariis jucunda, avaris utilia, ambitiosis splendidà proponēdo.

Educatio Novitiorum mollis & delicata, ne à nomine Societati dando deterreantur.

Caritatem, ut quis Societati faveat: quæ efficiunt Oblectationem

Adulationes, maximè: Principum, Episcorum, Magnatum & divitum.

Spectacula scenica & Comœdiæ.

Acroamata & symphonia.

Munditia exquisita exemplo Pharisæorum.

Spem, ut cum suffragantur à se pendentibus

- ad impunitatem deli-
(ctorum ;
ad opes:
ad honores.
Liberalitatem ; ut quis im-
penſas faciat in eorum
Sumptuoſiſſimas ædifica-
(tiones.
Bibliothecam :
Supplicationes , ſeu pro-
(ceſſiones ſolennes :
Sacram ſupellectilem &c.
Compeſcunt & coercent:
ut eſt inſectatio ſeu perſe-
cutio eorum qui vel à So-
cietate deſciſcunt , vel mi-
nus in eam credantur be-
nevoli, id eſt , qui pruden-
tiam iſtam Carnis , tan-
quam DEO inimicam , in
hominibus Religioſis fe-
rendam non putant. Gal.
4. *Ergò inimicus factus ſum vobis, verum dicens vobis.*

Perſonæ ſeu ſubditi conſiderantur
Ex uſu Primariæ : Internæ, Eccleſiaſtici :
(Prædicatores :
Vocales, in docen-
dâ Veritate Fi-
dei , & arguen-
dis Hæreticis.
Mul-

19.

Multi in arguendis vitiis & peccatis principum & Episcoporum.

Confessionarii, erga principes Magnates minimè tetrici sed faciles & benigni.

Scholastici: ut Magistri Literarum divinarum & humanarum: multi potius, quam docti: qui sint idonei magis ad multiplicanda, quàm ad roborandа & perficienda Collegia;

Moram, qui velut aves illices, multos in Societatem illiciant.

Externæ; Mares: Pueri, maximè divitum filii, aut nobiles, aut ingenio præstantes: iiq; numero multi, unde plures in Societatem cooptari possint,

Pueriles, maximè Magnates, futiles & cre-

credulí, rebusq; fri-
volis ac nugis pue-
rilibus voluptatem
capere soliti.

Fæminæ ; maximè
Viduæ dotatæ.

Secundariæ: ut Coadjutores tempora-
les, sive Laici magno numero, qui
cæteros maximè Novitios & in stu-
diis occupatos, omni operis facien-
di necessitate & ministerio servili li-
berent.

Ex affectu : illi fines Superiorum
Intelligunt: & in Societate manent

Boni: Dolent suâ causâ, quòd ex soci-
etate exire non possint
sine infamiâ, & sine
hostili Superiorum odio.

Alienâ causâ, quod pluri-
mos virtute & meritis
præstantes viros, quos
habet Societas, ab omni
officiorum spe in perpe-
tuum exclusos, multas
iniurias ab indoctis & im-
probis Superioribus ac-
cipere vident.

Metuunt : Depravationem sui
ex Imperio superiorum
exemplo æqualium.

Odium

Odium aliorum, ex morum dissimilitudine, cùm eveniat illud Psalmi; *Cùm loquebar illis, impugnabant me gratis.*

Depravantur, ut conentur jugum Superiorum

Excutere Apertè, concitandis motibus in Societate, turbis & seditionibus.

Tectè, insinuando in gratiam & familiaritatẽ Principum & Magnatum, quorum præsidio adversus Superiores & Judices vel Delatores muniantur.

Levare: Deferendis Sociorum nominibus, sive clanculum eos accusando: ut alienâ impensâ Superiorum gratiam sibi comparent.

Similiter obsequendo Superiorum voluntati, vel adulando.

Æruscando, circumventis peculiosis viduis uncta earum patrimonia Societati lucrifaciendo.

Obtrectandę gloriæ eorum, qui extra ſcholas Societatis magnam doctrinæ & virtutis opinionem conſecuti ſunt.

Non intelligunt propter ſimplicitatē.

Parum utiles Eccleſiæ ac Reipublicæ, ob

Veritatem, ratione

Doctrinæ: cùm propter vitioſam docēdi rationem, quâ Societas utitur, non multum in literis proficiant: nec niſi per vulgatas omnibuſq; notas Scholarum cantinelas addiſcant.

Vitæ, cùm eorum ignem ſive zelum cæterorum exempla ſuffocent & extinguant, ut à ſæcularium moribus parum abeant.

Opinionem, cùm quamvis ipſi ſint boni & innocentes, cæterorum tamen ſimiles, nulloq;

gene-

genere meliores à multis credantur, eisque invidia ex communi Societatis infamiâ, nullo ipsorum merito, conflctur.

Noxii, cùm benefacere se putantes, Mangoniam facere incipiunt, & pueros blandiendo, nec pauca de statu Societatis mentiendo in nassam illiciunt.

Fructus sive effecta & opera Societatis Jesu Primigeniæ, quam S. Ignatius condidit, & Apostolica Sedes probavit: Cujus institutum nemo Catholicus, sive propter Apostolicæ sedis approbationem, sive propter conditoris pietatem non magnoperè commēdare potest, quin sociis ex regulæ præscripto viventibus libenter illa Apostoli verba impertiatur. 1 Cor. 1. *Fidelis Deus, per quem vocati estis in societatem filii eius Iesu.* Et Philip. 2. *Si qua Societas spiritus, implete gaudium meum, ut idem sapiatis, eandem charitatem habentes, unanimes, idem ipsum sentientes, nihil per contentionem neq; per inanem gloriam: sed in humilitate superiores sibi invicem arbitrantes,*

B nec

nec quæ sua sunt, singuli considerantes, sed quæ aliorum

Per se, id est, nati ex pietate, & secundum mentem, sive intentionem S. Ignatii

Fructus

Interni, sive in Societate

Virtus perfecta, in paucissimis, quos scilicet Ecclesia consecravit, sive canonizavit.

Mediocris in multis, maximè Societate adhuc novâ & fervente.

Doctrina sive eruditio mediocris.

Externi, extra Societatem

Mediocris virtus & eruditio multorum Catholicorum.

Mediocris messis inter Gentiles & Hæreticos.

Per accidens, & præter S. Ignatii intentionem

Interni, in Societate: ut Corruptela Societatis ex Eunomiæ vitio, & ob defectum nomothesiæ sine regulæ, cum S. Ignatius plus pietatis & bonæ mentis, quàm eruditionis & aut prudentiæ ad regulam condendam attulerit, seduloq; caverit,

vaverit, ne suæ societatis homines quicquam Monachorum simile haberent, qua de re videri potest Mariana in dicto libro c. 1. 2. & 9.

Externi, extra Societatem

Primi: Intermissa Cleri & Curiæ Romanæ reformatio: Quoniam Jesuitæ spem attulerant, fore ut per ipsos etiam sine tali reformatione Pontificis authoritas conservari, & Hæreses extingui possent. Hac de re videantur Gentiani Herveti epistolæ in Actis Concilii Tridentini.

Contenta Monachorum, maximè Benedictinorū, opera qui si reformati fuissent, longè amplius, quàm Societas, Ecclesiæ ac Reipublicæ prodesse potuissent. Sed quoniam reformatio fieri non poterat, nisi Monasteria multa opulenta sæcularibus Clericis commendata, sive in prædam data, Ordinib⁹ suis restitue-

erentur, & ibi homines Hebraicè, Græcè & Latinè benè docti, tum Philosophi & Theologi luculentis stipendiis códucti docerent: satius visum fuit, novum Ordinem institui, quàm veteres instaurari.

Orti ex primis

Pertinacia & stabilitas Hæreseon, ob scandala non sublata, & intermissam Cleri & Curiæ reformationem.

Exigua messis inter Gentiles: quoniam operarii, quos societas præbuit, erant numero pauci, nec oculis hominũ exhibebant signa Apostolat[9], omnem nempe patientiam & mortificationem & stigmata Jesu in carne suâ, quippe qui in victu & amictu nihil à Communi honestorum hominum consuetudine discedant.

Interpolatæ seu depravatæ, quam Satan & caro ac sanguis invenit & tritico S. Ignatii manu seminato, velut zizania superseminavit. Jn quam cõvenit prophe-

phet cũ illud Isa. 17. *Quia oblita es DEI Iesu seu salvatoris tui & fortis adiutoris tui nõ es recordata* (eãq; ob causã ad humanæ prudentiæ & calliditatis artificia confugisti) *& germen alienum seminabis. Mane* quidem *sementuum florebit*, sed *in die hæreditatis ablata est messis, & dolebis graviter*, postrema prioribus tam parum respondere. Nec abludit ab Ordine Jesuitico, quod de Homine Salo no pronunciat Eccle. 7. *Solummodo hoc inveni, quod fecerit Dominus hominem rectum, & ipse se infinitis miscuerit quæstionibus seu conputationibus*, ut est in Hebræo & Chaldæo, qui scilicet seipsum quærit, & *Utile sollicitis computat articulis*. Hanc degenerem Societatem Sedes Apostolica nunquam probavit, nec probare potest, cùm prudentia carnis inimica sit DEO. Rom 8. Itaq; omnes boni illis Christi verbis rectè facessere eam jubent, *Vade retrò Satana, Quia scandalum es mihi. non enim ea sapis, quæ DEI sunt, sed quæ sunt hominum.* Cum ergò Jesuitæ degeneres contra interdictum secundæ congregationis generalis, quo nova Collegia admitti vetatur, Collegia multiplicare, eamq; ad rem, Monasteria sibi dari postulant, et si sciant diversorum Pontificum judicio id

 sine

sine sacrilegio fieri non posse, & opes Monasteriorum esse *panem pauperum*, *quem qui defraudat, homo sanguinis est* sive homicidii reus Eccl: 34. tam pii principes, Davidis exemplo facere debent, qui sic de se prædicat Psal. 15. *Non congregabo conventicula eorum de sanguinibus, nec memor ero nominum eorum per labia mea.*

Vide testimonia p. 15.

Interni fructus Societatis depravatæ.

In specie, in

Superioribus: Ambitio Præpositi Generalis, Monarchiam, lateq; patens Imperium affectantis.

Aulicismus & sæcularitas ac polypragmosyne.

Tyrannicus imperandi modus, id est, Fraudulentia & Violentia.

Subditis: Mollis & delicata Novitiorum (educatio:

Laicorum magnus numerus, atq; licentia magna.

Mangonia, sive Diabolica homines inescandi & in societatem illiciendi ratio.

Ægritudo animi, & ex Societate exeundi desiderium.

Patrimoniorum in Societatem illatorum jactura & mendicitas.

Æru-

Ærufcatio, & hæreditatum captatio.
Adulatio erga Superiores, & exteros Magnates.
Quadruplatio, & Sociorum delatura.
Inuidia erga viros doctos & claros extra Societatem.
Contumacia erga Superiores.
Aulicifmus & Sæcularitas.

In genere:

Multiplicatio Collegiorum, contra interdictum fecundæ Congregationis Generalis Societatis.
Multitudo femi-doctorum magiftrorum, quibus multæ cathedræ occupari poffunt.
Sophiftica docendi ratio non fpectans profectum ftudiorum, fed feruiens ambitioni Pàtris Generalis, Collegia multiplicare, multofq; Magiftros habere cupientis, quos in novis fcholis collocet.
Paucitas vel penuria hominum in literis & fcientiis eminentium.
Mollitia, five laborüm & incommoditatum impatientia
Dilapidatio facultatum Societatis, & ingens æs alienum.
Hypocrifis, duplicitas, fimulatio & diffimulatio fub perfona

ſonâ perparcè viventium, nulliq; ſe ſimpliciter oſtendentium.

Inficiatio impudens eorum, quæ Catholici, præcipue q; Clerici ſuper candelabro poſiti deſignant,

Apædeuſia, & contumelioſa contentioſaq; adverſus heterodoxos diſputandi & agendi ratio: & Principum ad vim erga errantes parandam dehortatio.

Infamia publica, & mala ſpecies, atq; ipſius S. Ignatii contemtus, quaſi qui tam vitioſum ordinem inſtituerit, cum glorientur Jeſuitæ, *Societatem hodie vigere ac florere, inq; primâ Fundatoris regulâſtare & ſpiritum, quo primum, animata coaluit, adhuc valentem ac vegetum eſſe.*

Externi fructus ſunt

Privati, qui in eo ſpectantur, quod

Multi pueri & adoleſcentes, Jeſuitarum impulſu, voto Caſtitatis incautè ſe illigant, ut poſtea Jeſuitæ fieri neceſſe habeant.

Multi literas oderunt & relinquunt, numero & difficultate regularum Grammaticarum deterriti.

Multi dictationibus Magiſtrorum obruti,

ruti, valetudinis jacturam faciunt.

Multi pecunias emungunt r, quas impendunt in libros Jesuitarum inutiles, aut in supervacuas eorum ædificationes, Comædias, Sodalitates, supellectilem.

Multi patrimoniis & hæreditatibus suis callidè evertuntur.

Multi egentes piorum eleemo'ynis minus adjuvantur.

Multi per invidiam infamati impediuntur. quo minus publico prodesse possint, si præsertim Pharisæi cum Herodianis aulicis conspirent.

Multis occasio p æripitur, literarum professione se alendi.

Publici: primi: Ecclesiastici, ut

Conciliorum raritas: cum Jesuitæ hominibus persuadeant, nullas esse Conciliorum cogendi causas: cùm ipsi præstant omnia, quæ ad conservandam fidem morumq; disciplinam pertinent: mores queq; capitum Ecclesiæ nullâ correctione indigeant.

Episcoporum inhabilitas & ineptia ad munus suum, cum Magistrorum Jesuitarum doctrina & exemplo nec Contemplativam vitam, nec patientiam Apostolicam addiscant: a

Confessariis etiam vix tertiam muneris partem implentes facilè à peccatis absolvantur, cumq; Jesuitæ non ipsi modò vitia Prælatorum non arguant, sed nec ab aliis argui patiantur, & libros Conciliorum, & reformationis necessitatem demonstrantes inprimi prohibeant, eorumq; auctores Episcopis invisos reddant.

Epicurismus Sadducæorum, sive Clericorum secularium qui sic vivunt, ut nec resurrectionem mortuorum, nec Angelum aut spiritum credere videantur: quippe quos opes corrumpant, nec vel Episcoporum, vel Jesuitarum Magistrorum & Confessariorum eminens virtus, nec Conciliis decreta ab errore revocent.

Infamia veterum Ordinum Monasticorum, quibus Jesuitæ causas assignant ortarum Hæreseon, & non observatæ regulæ dicam publicè impingunt.

Fermentum Monachorum Jesuitica disciplina imbutorum, ut munditiem in supellectili acre divinâ, tum quandam gestium ac sermonis concinnitatem consectentur, charita-

tis & misericordiæ non æquè mores. Sed in vectigalibus magna accessione & incremento amplificandis, & prædiis fundisq; continuandis curam omnem & cogitationem defigentes: unde fieri necesse est, ut alii eos velut avaros contemnant & oderint, omniaq; eorum opera bona ludibrio habeant, alii eos propter nomen sanctitatis quod habent, imitentur; eoq; pacto Deus Avaritiæ peccato per totum Reipb. corpus pertinente gravissimè offensus, & suæ parentans injuriæ, super Germaniam *effundat indignationem furoris sui & forte bellum, & comburat eam in circuitu.* If. 24. Ut enim ipse de populo suo prædicat If. 57. *Propter iniquitatem Avaritia eius iratus sum, & percussi eum: abscondi ab eo faciem meam & indignatus sum.*

Opiniones aliquot scandalosæ, nefariæ & hæreticæ quorundam Jesuitarum, quas diu occultas habuerunt, nunc tandem potentia sua freti publicare ausi sunt: velut videre est Apologia perfectionis Nicolai à Jesu Maria Carmelitæ, Romæ bis edita, & Ravenspurgi nuper recusa.

Politici, ratione

 Prin-

Principum, quos Jesuitarum adulatio, & Confessariorum indulgentia corrupit, ut

Tyrannica quorundam imperandi ratio, libidinem pro lege, bonum suum privatum pro fine habentium: Cum Superiores societatis eodem modo ipsi quoq; imperent, & Principes suos imitatores non modò à peccatis absolvant, sed etiam beatificent, & Sanctitatis laude afficiant.

Hypocrisis aliena & ipsis non jussa agentium, quæ scilicet Sacerdote, quàm Principe sunt digniora.

Oscitatio & negligentia nihil agentium, omniaq; Ministris permittentium.

Egestas rem malè gerentium, nulloq, delectu largientium.

Sacrilegia, opes Ecclesiarum in suos, aut in alios usus invitis conditoribus convertentium.

Subditorum, ut

Corruptela fidei, Cum Jesuitæ partim deuterosibus suis & traditionibus Pharisaicis: partim factis, populum

in

in errores inducant, ut sibi persuadeant, posse aliquem DEO simul & Mammonæ servire: posse aptum esse regno cælorum, qui manu ad aratrum missâ retro respiciat: Eremitarum & Monachorum opera pænitentiæ, & psalmodiam non esse opera charitatis: & multa alia, quæ Romana Ecclesia, ut impia & hæretica damnavit, Velut videre est in Carmelitæ Apologia perfectionis Ravenspurgi per quattum edita.

Corruptela morum, ex quotidianis ambitionis avaritiæ, mendaci loquentiæ & adulationis Jesuiticæ exemplis, per quæ discipuli eorum fiunt filii Gehennæ, sicut Pharisæorum discipuli, à fermento eorum non caventes.

Ignorantia in literis ac disciplinis, cum falsâ scientiæ persuasione: cùm in scholis Societatis modum docendi vitiosum esse multi primarii Jesuitæ publicè fateantur: cumque magistri novelli scholarum sint nequiores nummis novis, qui in hoc docent, ut discant,

Puerilitas, & inepta judicii, sermonis & conversationis, cùm sufficiat discipulo, ut sit sicut Magister ejus,

 homo.

homo bonâ fide Scholasticus à puero inter pueros in umbrâ altus & eductus, vereque animal, quod ab omnibus desideretur.

Orti ex primis.

Offensa DEI & Sanctorum cælitum, ex Ecclesiasticorum bonorum prophanatione.

Pertinacia Protestantium in errore ex malo Catholicorum exemplo, & impudenti manifestæ corruptelæ inficiatione: itemq; ex contentiosis & contumeliosis Jesuitarũ libris qui acerbitate maledictorum minimè temperant, & Principibus arma in heterodoxos induunt.

Impœnitentia, sive obstinatio Catholicorum, cùm partim ob Prædicatorum & Confessariorum silentium peccata sua pro peccatis non habeant, partim ea operibus arbitrariis & sponte susceptis, aut levioribus compensare velint, partim Confessariorum Jesuitarum exemplo ad faciendos dignos pœnitentiæ fructus nequaquam moveantur.

Bella Civilia, nata ex bello, quod peccatores cum Deo gerunt, (*quis enim restitit ei, & pacem habuit* ? Job. 9. & ex armigera Jesuitarum doctrinâ, qui ex-

errantes armis compellendos esse. docent, ut ad Ecclesiam redeant, etsi scandalis veteribus nondum ex viâ sublatis, quin etiam novis multis objectis, *Eos, qui transibant simpliciter, convertistis in bellum* Mich. 2. Scandalum & murmur publicum adversus Jesuitas, malaq; de ipso S. S. Ignatio, & instituto Societatis opinio.

Testimonia de vero Fine istorum Superiorum. p. 13.

Claudi⁹ Aquaviva Generalis Præpositus Societatis scripsit *Industrias de curandis Societatis morbis*, qui Liber editus est Romæ anno 1616. cujus cap. 15. pag. 79. hæc verba sunt: *Secularitas & Aulicismus, insinuans in familiaritates & gratiam externorum, Morbus est in Societate & intra & extra periculosus, & istis qui eum patiuntur, & Nobis* (Superioribus) *ferè nescientib. paulatim subintrat, SPECIE quidem* (seu fallaci prætextu) *lucrifaciendi Principes, Prælatos, Magnates, conciliandi ad divinum obsequium hujusmodi homines Societati, juvandi proximos* (id est, præ nobis ferimus & simulamus; nostrum Finem esse majorem Dei gloriam & salutem spiritualem proximorum) *sed* REVERA *quærimus interdum nosipsos* (sive nostros honores, nostrasq; utilitates & voluptates habemus propositas) *& paulatim ad secularia.*

iaria deflectimus, id eſt, ea quæ in mundo ſunt diligimus, adeoq; caritas Patris in nobis non eſt. Idem in ſua *Inſtructione pro ſuperiorib⁹ Societatis ad augendũ in SocietateSpiritũ*, qui liber Romæ eodem anno exiit, cap. 1. pag. 11. ſic teſtatur: *Eſt & alia malorũ radix longè periculoſiſſima, eoq; periculoſior, quo minus vulgo noxia cenſeri ſolet* (id eſt, à pleriſq; in Societate pro peccato non habetur) (rerũ ſcilicet externarũ occup. tio) ſive ſæcularitas & πολυπραγμοσύνη *inquam Superiores* VT PLVRIMVM *ac variis nominibus* SVPRA MODVM *effundi ſolent. Sunt enim qui natura quadam propenſione ad diſtractiones* (ſive Ardelioniſmos & ſæcularium negotiorum nihil ad ſe pertinentium curam) *proni non ſolum oblatas occaſiones cupidè arripiunt, ut operam ſuam impendant, ſed eas ipſimet ultrò quærunt & naſci quodammodo ac ſuccreſcere faciunt. Alii* (Superiorum) *per* SPECIEM *proximos lucrifaciendi multis ſeſe Viſitationibus implicant, iisque non modò non neceſſariis, ſed parum etiam utilibus; atq; in his ita verſantur, ut à ſæcularium* (ſive Aulicorum) *moribus parum abſcedant*. id eſt, ut Aulici potius, quam Clerici videantur.

Vnde Ieſuitæ Monopolii utilitatem didicerint. p. 13.

Apocalypſeos cap. 13. *Beſtia quædam de terra aſcendit, & habet cornua duo ſimilia Agni, ſed loquitur ſicut Draco.* Hæc Beſtia alteri Beſtiæ nempe Antichriſto, habitantes in terra ſubiicit, ita ut Antichriſtus ſpatio quadragin-

ea duorum mensium consequatur totius orbis imperium, *& potestatem in omnem tribum, & populum, & linguam, & gentem, & adorent eum omnes qui in habitant terram, quorum nomina non sunt scripta in libro vitæ:* Medium verò, quo utitur, ut tam brevi tempore totius orbis imperium Antichristo conficiat, est Monopolium panis, vini, salis, aliarumq; rerum vitæ humanæ necessariarum. *Facit* enim *omnes pusillos & magnos, & divites & pauperes, & liberos & servos habere characterem Bestiæ* sive Antichristi *in dextra manu sua aut in frontibus suis & ne quis possit emere aut vendere, nisi qui habet characterem. Hic sapientia est.* Atque hanc sapientiam à Bestia illa Jesuitæ, carnalia, vel bestialia sapientes, didicerunt, & volunt omnes Principes & subditos, mares & fœminas, adultos & pueros, habere Characterem sui Præpositi Generalis *Mutii Vitellii*, aut mutientis vel mugientis Vituli, & adorare Apim istum Aegyptium, in quem convenit illud Ose. 13. *Factura artificum totum est. His ipsi dicunt, Immolate homines, Vitulum adorantes.* Character verò est VOX NOSTRIS. Si quis enim Vitulum ipsorum adorare, aut ei se suosq; liberos immolare eiusque nutui ac ditioni subiicire recuset, de hoc dicere inter se solent, NON EST EX NOSTRIS. Et tales si excludi possint à commercio rerum tam pretiosarum & necessarium, haud stultè sibi persuadent,

mox

mox futurum ut omnes Vitulum ipsorum adorabundi venerentur. Verum qui habitat in cœlis, irridebit eos, ut mox in ipsis quoque impleta appareat fides oraculi illius Ose. 8. *Protectus est Vitulus tuus Samaria: in aranearum telas erit, quia artifex fecit eum, & non est Deus*

Monopolii Iesuitici Specimen.

Oeniponte non ita pridem Serenissimæ memoriæ Principi Leopoldo Archiduci Jesuitæ persuaserant, ex usu cum ipsius, tum reip: futurum, si Consiliarii, Cubicularii, omnesque omnino Aulæ eius familiares solis Jesuitis utantur Confessariis, nec ad Franciscanos aut aliarum familiarum Religiosos, veniæ & absolutionis à peccatis petendæ causa accedendi ius habeant. Et Archidux isto Pharisaico hominum generi, à quo inde à puero altus & educatus, & assiduis eorum blanditiis & obsequiis homine Christiano, nedum Sacerdote, eodemq; Religioso parum dignis delinitus fuerat, plus æquo obnoxius, suis iam edixerat, ut Confessionis peccatorum faciendi causa ad nem nem nisi ad Reverendos Patres Societatis Jesu se conferre animum inducerent. Sed cum plerique Equestris loci homines (quorum unus ista mihi retulit) id ferrent indignissimè ac sine circut one testarentur, se potius Aulam istam missam facturos,

quam ut Monopolium istud Jesuiticum ratum haberent, ac tale servitutis iugum nec Persæ homini ferendum animabus suis imponi paterentur, Archidux tandem veritus ne res Romam renunciata magnæ sibi foret invidiæ, quasi qui famam & existimationem aliorum Religiosorum ludum omnibus iocumque facere nihil pensi haberet, satis habuit magnopere suis confirmare, obsequii minimè vulgaris loco sibi futurum, si sua sponte Jesuitas potius, quam alios, Conscientiarum suarum arbitros ac moderatores sibi optarent. Quis autem, qui non sit omninò hebes & obtusus non intelligat, abesse non posse, quin tali modo Confessionis Sacramentum profanetur, & ambitionis, avaritiæ &c. & Hypocrisis instrumentum fiat? Jesuitas tamen tanta nec Dei, nec aliorum Religiosorum iniuria quicquam movet, modo ipsi in Principum Aulis regnum obtineant. Qui quid eiusmodi cœptis stiuant, quemque si fortuna sequatur artificii sui eventum cupiant, nemini quam Summo Pontifici manifestius apparere arbitror, quem etiam intolerabili Pygotribarum istorum ambitioni fibulam maturè impositurum confido.

Testimonia de Societatis degeneratione & depravatione. pag. 15.

Alfonsus Rodericius, veteranus Jesuita & per

perquadraginta annos Novitiorum Magister, in parte 2. Exercitii perfectionis, tractatu 3 cap 4. de Humilitate, qui Liber Dilingæ fuit editus, ita testatur: *Nescio ego an ista, cordis flamma, quæ fuit in S. Ignatio, primo Ordinis nostri parente, adhuc in filiorum pectoribus exæstuet, an verò contra potius facti* DEGENERES, *caput instituti onis nostræ sit humana* seu Carnis *prudentia, literæ, doctrinæ ostentatio, uno verbo robur Brachii nostri, intelligentiaque naturalis & eloquentia: quibus dum nos vanissimè jactamus, videt ex alto Deus, facitque ut* NIHIL *proficiamus, nihilque bonæ frugis producamus. Qui enim sic superbit, vanèque effertur, ille demum* INFAMIS *latro seu fur est, divinique honoris ac gloriæ turpissimus Depeculator. Ex qua insolentissima arrogatione illud sequitur, ut* NIHIL *penitus solidi fructus referamus, quod utinam interdum non plus æquo experiremur!* Iam Lector cogitet, quales sint erga proximos, qui tales se erga Deum exhibent.

Iohannes Mariana, qui sub S. Ignatio in Societate vixit, & circiter octo abhinc annis diem suum piè obiit, cuius Baronius Tomo 8. anno 688. ita meminit: *Veritatis amator & pietatis optimus cultor Iohannes Mariana dignus possessor Societatis Iesu.* Huius Liber exstat *de Morbis Societatis, eiusque causis & remediis*, quem Pontificis Palatinus Theologus seu Magister Sacri Palatii Nicolaus Ricardius ex Hispa-

Hispania secum detulit. Eius cap. 3. hæc leguntur: *Ignatius & priores Societatis Præpositi Generales non eodem, quo Claudius Aquaviva, stylo usi, nec eandem gubernandi rationem secuti sunt, ut mirum non sit hodierno tractandi modo Sociorum animos offendi.* Et cap. 19. *Leges nostræ, maximè autem Regulæ, mutatæ sæpius fuerunt. Corpus Societatis ex toto contrarium est ei, quod fundator noster Ignatius imaginatus sibi fuerat ac formaverat, Homines scandalizantur, murmurant, nosque insectantur* NON ALIAM *ob causam* (NB.) *quam quod nos adeo singulares &* INTERRESSATOS, seu propriæ utilitati deditos *vident.* Et in Epilogo: *Nemo, quantum libet cæcus sit, negare potest, Societatem a recta ratione aberrare, ac propterea propediem funditus interituram esse, nisi Deus opem ferat, hoc est, mentem Iesuitis inspiret, ut recte monentibus parere, ipsisque se* REFORMARE *velint.*

P. JO-

P. JOHANNIS MARIANÆ Societatis Jesu Theologi.

LIBRI DE MORBIS SOCIETATIS &c. CAPUT. VI.

De Studiis. Quo prætextu Iesuitæ literas humaniores docendas susceperint.

IN studiis Societatis defectus aliquos notabiles considero. Dicam priore loco de Humanitatis, postea de Artium & Theologiæ studiis. Homines nostri susceperunt in se onus docendi literas humanitatis, in Principalioribus Hispaniæ locis. Conatus haud dubiè consideratione dignus quoniam ea ratione adolescentes ad pietatem omnemq; virtutem informantur, ne à primis annis vitia eos persuadeant.

Cuiusmodi doctores humanitatis sint Iesuitæ.

(Sed magnis res difficultatibus est implicata, cum rationis nostræ homines non ferè ad hoc studiorum genus inclinent, & quoniam plerumq; bonorum magistrorum inopia laboramus sic ferè fit, ut illi biennium aut triennium literas doceant, qui nec ipsi eas didicerunt, nec discere etiam volunt (qui stultorum mos est) adeoq; audi tores ab iis barbarismos & improprietates discunt, quib.

nun-

nunquam postea liberari possunt, sicut etiam alia iis inhærent, quæ in tenera illa ætate iis imprimuntur;

Iesuitarum disciplina est principalissima causa hodiernæ barbariei.

Nullum est dubium, quin hodie in Hispania minor Latinæ Linguæ sit notitia, quàm quinquaginta abhinc annis fuit. Credo ego, imo verò pro certissimo & explorato habeo, unam principalissimam Damni istius causam esse, quoniam Societas nostra studiorum professionem in se suscepit.

Itaq; meritò sunt Scholis privandi.

Quod si homines benè intelligerent magnitudinem damni ex ista docendi via resultantis, non habeo dubium, quin per publicum decretum Scholas adimerent, quemadmodum iam tractari cœpit.

Prætextus Iesuitarum frivolus & ridiculus.

Videamus quam probabile foret regimen hoc, si in aliis artificiis permitteretur, ut sarcinatores ea docerent sub hoc colore & prætextu, quoniam illi sint viri boni, à quib. novitii seu Tirones virtutem discere queant.

Quid est, quod fuit? Ipsum quod futurum est. Eccl. 2. Ante ex[illegible]rtos les[illegible]tas erant consummati literarum Magistri.

Neq; tamen Societas prima est omnium Religio-

Religiosarum familiarum, quæ hanc in se Provinciam susceperit. Nam Benedictinorum Monasteria Scholas publicas fuisse ex Trithemii Chronicis constat. Vereor ne idem ipsum, quod illis nostris etiam Scholis usu veniat, ut nimirum nobis adimantur aut à nobis ultro relinquantur. Onus sine dubio est intolerabile, cum tantus sit Collegiorum numerus, quorum cathedræ omnes idoneis Magistris occupari non possunt. Antiquitus hominum secularium, qui Grammaticam profiterentur, quod omnem vitam in uno eodem studio consumerent, alii in Præceptis excellebant, alii in poetica, alii in doctrinę varietate. Iam in nostra Societate vix invenitur, qui quicquam istorum bene sciat. Sæculares verò cum omnia loca sibi à nostris prærepta videant, Literas istas earumq. professionem negligunt. Ex quo fit, ut si qua eveniat necessitas, non sit in Hispania, aut difficulter certè inveniatur, qui quatuor Latina verba iungere noverit.

Falsum mali tanti remedium. Verum remedium.

Aliquot initæ sunt rationes in Societate, ut damnis eiusmodi obviaretur. Earum una est seminariorum Humanitatis institutio. Haud tamen scio satisne magna sit seminariorum illorum utilitas, quoniam studiosi juvenes segniter in isto studiorum genere occupan-

panturanimis in pulpito seu concionandi provincia, aut in Scholastica Theologia defixis. Remedium malo foret, si & pauciora sint Collegia, ubi Humanitatis studia colantur & Professores eorum plus honorentur. Nunc n. cum videant quo quisq; sit literarum humaniorum imperitior, & pluris illum fieri & ad officia promoveri, aut omnes, aut plerisq; omnes, abeunt ab ista via, & viam ignorantiæ maioris fieri solitam insistunt. Maximę sanè difficultatis negocium est, ita literas istas moderari, ut & sufficiant, nec aliis disciplinis; quæ Societas profitetur, impedimentum afferant.

Pauci inter Iesuitas boni Philosophi ac Theologi.

Altiora studia maiore cura tractantur, quamvis eorum, qui præstantes in iis evadunt, exiguus sit numerus, si respiciamus ad tam excellentia ingenia, quæ in Societatem recipiuntur, (& ad ocium, quo toto tempore studiorum gaudent.) Eius rei causa esse debet, partim quod locus desit, in quo exerceant, quod didicerunt, partim quod fundamentum, in humanioribus literis non bene jactum habeant. Scholastica studia sicca sunt neq; toti vitæ conveniunt. Et quoniam iis dediti neq; S. Patres neque linguas intelligunt, ut S. literis possint incumbere, eo fit ut aut concionibus sacris, aut ocio se dedant.

Iesuitæ in docenda Philosophia ac Theologia parum concordes.

Aliud in iisdem studiis damnum est minima concordia; sua quisque via ingredi postulat neque eis quin pervincant obsisti potest. Qua in re duo sunt inconvenientia, quæ quotidie experimur. Vnum; quod in punctis sive capitibus doctrinæ nullam faciunt progressionem neq; auctiores fieri possunt. Nam quod alius affirmat, alius negat: quod huic perspicuè verum; idem illi falsum videtur. Videtur, ut hominum nostrorum doctrina nihil à Penelopes tela abhorreat, ut quod interdiu texunt, noctu retexant.

Gaudent novitatib.

Alterum inconveniens, quod paucis annis omnia mutantur, non opiniones tantum, sed etiam loquendi modus, usque eo ut exacto sexennio alii alios non intelligant, nec illi modo, qui reliquerunt Scholas & longo intervallo ad eas revertuntur, sed etiam qui continenter in Scholis studiisque manent. Hi enim non intelligunt eos, qui ex alio aliquo veniunt Collegio, ubi studuerunt aut novum Philosophiæ vel Theologiæ cursum prælegerunt.

Verum eius mali remedium.

Quidam ad ista aliaq: inconvenientia evitanda unicum remedium fore putant, si tam Theolo-

Theologiam quam Philosophiam docentib. unus certus præscribatur Autor, quem discipulis explanent, ut ab eo discedere non audeant saltem tantisper dum in docendo plures annos consumpserint. Eius sententiæ rationes hic exponam, cum in hoc capite ut maximum sit momentum ad studia nostra pro eo ac par est dirigenda.

Ratio prima.

Primum omnium nostri in una doctrina iisdemq; opinionib. magis essent uniti & concordes quæ res potentissima est ad factiones & dissensiones, quæ jam incipiunt, excludendas: neq; verò satis est præcipere, ut S. Thomam in Theologia sectentur (quemadmodum in constitutione Societatis magisque serio in quintæ Congregationis decreto, in libro denique Generalis Aquavivæ de ratione studiorum præcipitur) quoniam unusquisque S. Thomam velit, nolit, in opinionem suam pertrahit, qua in re magnam lectionum suarum partem consumunt, quod jam aliud novi damni genus est: ut hic prætereaim multas quæstiones, quæ hodie agitantur S. Thomæ temporibus ignoratæ, quocirca in mali huius medicina aliquantò amplius progredi convenit ac tentare, si magis uniri queant præscribendo aliquo S. Thomæ interprete, à cuius sententia ordi-

 narié

naliè discedere eis non liceat, saltem propter privatum suum judicium.

Ratio II. Deinde via ista securius incederent, neq; in novitates interdum præjudiciales ac periculosas prolaberentur. Cum n. luxurient ingenia atq; insigniri gestiant, semper aliquas saltem novas inquirent semitas, unde se præcipitent, nisi eis libertas ista suas ac novas opiniones docendi penitus adimatur Fidem huic rei fecerint turbę & classica quæ nos quotidie inquietant, & boli illi, quos deglutire & concoquere cogimur.

Ratio III. Adhæc studiosi juvenes præter quod ista via doctrinam securam & à multis tritam sequentur, plus etiam & maiori cum fundamento scient. Nam plerumq; cuius typis impressi sunt libri Theologici, doctior est eo, qui iam primum ad docendam Theologiam accedit, & exactius res considerat, & alias cum aliis connectit, in quo quidem sunt omnia ad Theologiam Scholasticam & Philosophicam pertinentia.

Ratio IV. Præterea isto modo opiniones, quæ magis probabiles & societati congruentiores visæ fuerint, multa cum suavitate ac sine violentia illa introducentur, quam in promulgatione & exsecutione libri illius de ratione studiorum in principio experti sumus & quotidie doctores erunt auctiores. Nam alius aliud argumentum tuendis, illis opini-

onib.

onib. excogitabit: quod contra nunc usu venit, ut quod alius ædificat alius diruat, neque ulla opinio vires acquirat, nihil enim aliud nostris est operis, quàm texere & retexere. Multas iam in Scholis nostris opiniones ab hac causa invaluisse video, quæ quondam pro peregrinis insolentibus, ac falsis habebantur.

Ratio V. Hoc amplius ista ratione duplo plus, quam nunc, doceretur, & partes summę Theologiæ S. Thomæ intra quadriennium, velut desideratur, absolvi, & numerus Quęstionum, quas liber de ratione studiorum singulis doctorib. pręscribit, percurri posset, quod propter eam, qua hodie utimur, rationem omnino impossibile videtur.

Ratio VI. Accedit, quod hoc modo dictationib. supersedebitur adeoq; valetudini auditorum consuletur, quorum multi eam affligunt atq; perdunt scribendo, quę dictantur: lucrifient etiam sumptus, qui fiunt in librarios sive exscriptores inq; vecturam, cum locum mutantes scripta sua secum portant. Nec n. iam est adolescentulus, qui non habeat tantum dictationum, quod capsam impleat: per quam quoq; viam pedetentim Proprietarii evadimus. Tempus etiam, quod iam excipiendo dictata scribendoq; consumitur, legendis bonis auctorib. impertiri auditores possent, qua quidem ratione multò doctiores

ctiores fierent, quam per Magistrorum dictata.

Ratio VII. Præterea ipsorum Magistrorum minueretur labor & augeretur eruditio. quod n. colligendis & scribendis suis lectionib. tempus impendunt, in maiorib. studiis, puta S. Scripturæ aut eruditionis Ecclesiasticæ, inque linguis consumere, subinde certe aliquid, operæ suæ ad ea conferre possent. cuius rei fructus esset, ut exuerent Barbariem illam, quæ hodie in Hispaniis viget.

Ratio VIII. Post autem alii alios intelligent tametsi in diversis collegiis aut provinciis studuerint, & illi, qui hodie student cum iis, qui viginti aut triginta annis prius studuerunt, easdem opiniones iisdemque terminis seu loquendi generibus tractatas videbunt, nec vel novę quot.die quæstiones, vel in veteribus quæstionibus nova & peregrina loquendi generà excogitabuntur, velut nunc fit, quoniam ingenia nimia gaudent libertate, nec ad certam docendi formulam alligantur.

Ratio IX. Huc adde, quod eodem modo cæterę religiones consecutæ sunt, ut suis doctoribus inter ipsos conveniret, Dominicanis nempe in S Thomæ, Franciscanis in Scoti, Carmelitanis in Bachonis doctrina.

ctrina. In principio nimirum easdem quas hodie Jesuitæ, difficultates experti sunt, nec meliorem invenerunt viam, quam ut certum suis autorem præscriberent, a quo dissentire non possent. Quod quidem institutum in principio rigidius videtur custodijsse, quam hodie, cum eis permittunt, ut suas lectiones dictent, modo ne ab auctore, quem amplexi sunt, discedant.

Ratio X. Postremo in universitatibus Cathedras S. Thomæ, Scoti & Durandi institutas videmus, eo consilio, ut apparet, ut Doctores istis tantum auctoribus uterentur & excluderentur incommoda, quæ hodie experimur, quæque illos quoque universitatum conditores expertos fuisse consentaneum est. In Academia Salmanticensi lex vetus est, ne Magistri unquam dictent, velut Antonius Nebrissensis in quadam Repetitionum suarum affirmat. Confusio, quam hodie ex scriptis dictationibus nasci videmus, movisse eos videtur ad sanciendam illam legem, ut damno illi obviarent. Rex denique Catholicus Philipus II. re multis consultationibus agitata decrevit, ut Magistri ad S. Laurentij, Scurialij libros prælegerent, dictando autem supersederent, idque hodie adhuc observari audio.

DE INGENTIBVS DAMNIS DICTATIONVM, *quibus Iesuitæ in Scholis discipulos suos obruunt.*

Antonius Possevinus Ie Iesuita Bibliotheca selectæ lib. 1. cap. 7.

HÆc qui omisere, dictandisq; prælectionibus adolescentum ingenia potius presserunt, quam ut per veterum semitam deducerent, culturam eam deseruere, quam iniuimus supra. Fit autem hinc, ut neque viva vox, quæ nescio quid latentis habet energiæ, in discipulorum animos influat. Sæpe enim ex alienis scriptis eadem promunt, quæ volunt haberi pro suis. (*Ista est inanis gloria Magistrorum, Corniculæ Aesopicæ instar de alienis plumis sibi placentium.*) Quare potius peregrina & mortua, vel Echo nescio quæ, obtundit aures, non mentem instruit. Ac qui dictata excipiunt, si nimiæ scriptioni sese immerserint (cum capita rerum notâsse satis esset) haud minima damna patiuntur. Primum quod scriptis fidunt plus, quàm ut res animo comprehendant: sæpeque id verum fit, quod vulgato & simplici, sed tamen vero carmine dicitur: *Quod si cartha cadat, secum sapientia vadat.* Præterea & ipse dicendi stylus, ac benè literas formandi ratio abjicitur. Quam enim scribendo celeritatem adhibent adolescentes, ea fit, ut nec manus rectè unquam deinceps

ceps aptetur, nec in auctoribus stylus ipse ac dictio animadvertatur: qui cùm eleganter scripserint, sæpè barbarè explicantur à Præceptoribus ac mixtè (*etsi Praeceptores isti præ se Monachos velut barbaros contemnere solent:*) quod ex alienis laboribus sua, ut dixi, commisceant: multi verò pariant, quæ non parturierunt (*& in aliorum ingeniorum fœtibus turpe plagium committant.*) Valetudinis autem ac vitæ non mediocre periculum incurritur (*unde apparet, quàm tuto id genus Scholæ frequententur*) (atramentumq; plerumq; mutetur in sanguinem, cùm è pectore evomitur. Ubi verò Capitis & Ventriculi vires sunt fractæ (*tot annorum scriptione, quæ dictatis Magistrorum excipiendis occupatur*) quod debuerat esse studiorum curriculum, id vitæ claudicatio fit, (*qua nulla maior esse potest*) aliorum etiam molestia, pecuniæq; amissio ac damnum proximi, cui opera præstari nequeat. (*Atq; hæc Discipulis damna importat ista in Scholis dictandi consuetudo*) Iam ipsis Magistris, qui prælegunt, occasio demitur, qua seriò materias excutiant; ut qualis fuerit fons, talis inde necessariò aqua, turbida nempe ac sordida scaturiat (*Hæc scilicet est febriculosa illa eruditio, qua Dictatores isti Auditores suos excolunt.*) Quin & antiquiores ac perspicaciores Interpretes, contextusq; Auctoris (*Aristotelis in Philosophia, & D. Thomæ in Theologia textus*) omittuntur:

ac denique non pauci Scholas derelinquentes, sat habent si Amanuensem, qui dictata describat, eò mittant, in quæ vix vnquam postea inspiciunt: aut si oculum admoverint, fructu certè frustrantur repetionum, ac disputandi, & conferendi: quæ res cum utilissima sit, intellectum perficit. Sic ergò in horrei superficie jacet semen, quod cum neq; sulcis commissum sit, nec contectum, ecquam inde speraveris messem? Atqui cùm vix percipi possit, quod tàm celeriter aut decurtatis (*seu breviatis*) dictionibus scribitur, ipsa scriptio, vel potiùs corruptio, exequiæ sunt laborum: præterquam quod qui labor in apparatus & reliqua hujusmodi (*à Magistris hinc inde, quæ dictare volunt, exscribentibus*) impenditur, is non semel irritus est: quod eo in genere plerique libri jam evulgati sint, & quidem MULTIS nominibus PERFECTIORES, quàm nostri (à *novitiis scilicet Magistris undiq; comportati.*) Quamobrem si antequam scriptione conticeremur (*jacturamque valetudinis faceremus*) à peritis notitiam eorum (*librorum à claris viris iisdem de rebus editorum*) hauriremus, magnum esset operæ pretium atque compendium (*id est, multò amplius minore temporis, pecuniæ ac laboris impensa addisceremus.*) Quin etiam Religiosæ paupertati interdum magnoperè incommodavit id pecuniæ reservatum, quod amanuensibus

ſibus attribuitur, quod ſanè in bonos auctores coëmendos utilius atq; communius transferri poſſet. Ducentis autem & quinquaginta propemodum abhinc annis in Academia Pariſienſi lex de ratione explicandæ Philoſophiæ lata eſt, qua præciſè cavebatur, ne Doctores, quos vocabat *Nominatores ad pennam*, ſubducendis ſingulis propoſitorum verbis, nominando & dictando auditorum manus potius exercerent, quàm continenti explicatione mentem erudirent. Noſtri certè (*id eſt, Societatis præſtantiſſimi Magiſtri*) quorum magna pars hoc in negotio maximè verſatur, uſu & damno edocti, quod è nimia illa (*dictatorum*) deſcriptione prodijt, diu eſt, cum tanti incommodi & laboris TOLLENDI (ne dicam moderandi) NECESSITATEM intellexerunt. (*id eſt, ipſa experientia & maxima diſcipulorum damna eos docuerunt, omninò neceſſarium eſſe morem iſtum in ſcholis dictandi & ſcribendi, non moderari, ſed penitus tollere*) Ac propterea quos in Luſitaniæ Academiis habemus Patres (*ut Philoſophi Conimbricenſis*) hi jam naturalis Philoſophiæ (*Phyſicæ*) partem è prelis emiſere: qua [illegible] ſcriptio illa ſubtrahatur, tû [illegible] relinquatur occaſio, unde acuantur tamen ingenia, ac multa in arenam diſputationum conferri queant.

MYSTERIUM INIQUITATIS,

Sive arcana causa, cur Iesuitæ morem præcepta dictandi tam pertinaciter in Scholis retineant.

Cùm præstantissimi Societatis Magistri, ipso usu & maximo Magistrorum ac Discipulorum damno edocti necessarium esse iudicarint, ut mos iste in Scholis dictandi penitus tollatur, velut Possevinum modo confitentem audivimus, cuius librum Patriarcha Jesuitarum à *præcipuis Societatis Theologis, Philosophis & aliis peritis examinatum*, *& velut ad gloriam Dei perutilem* approbatum Romæ anno 1593, edendum curavit: non iniuria quis mirabitur, cur tàm damnatum morem Societas non missum fecerit, sed hodiè quoq; mordicùs retineat, neq; tam gravi ac manifesto juventutis damno quicquam moveatur. Vera porrò eius rei causa est Ambitio Patris Præpositi Generalis Societatis, qua impulsus universalem totius Orbis Monarchiam, & absolutum non modò in suæ Societatis homines, sed etiam per illos in regna, provincias, civitates, magnatum prætoria, & in civium domos ac familias imperium animo affectat: qua de re nemini dubium esse potest, qui legerit, quæ de Monarchia ista, ejusq; instrumentis Vi ac Dolo, passim in libro suo Mariana dolenter exponit. Sed & res ipsa ante omnium oculos posita id ipsum vociferatur

tur, In secunda quippe congregatione generali Societatis, ambitioni illi Patris Generalis fibula hoc Canone seu decreto fuerat imposita: *Adhibeatur in posterum moderatio in multitudine Collegiorum admittenda, rogatq; Patrem Præpositum Generalem Congregatio, & seriò mandat, ut potius applicet ad roboranda & ad perfectionem adducenda Collegia iam admissa, quam ad nova admittenda.* Verum Aquavivę tanquam surdo narrata fuit fabula, eiusque successor & imitator Mutius Vitellius insuperhabito & contemto isto Congregationis mandato, uno solo decennio septuaginta duo nova Collegia prioribus adiecit, quemadmodum Dilligenses Jesuitæ in *susceptæ defensionis* libro pag. 200. confitentur. Regia scilicet dignitas latissimique Imperij maiestas longè plus in animis eorum potuit, quam digna Societatis Jesu professore modestia, auribus eorum scelerata illa Eteoclis sententia assidue personantibus: *Si violandum est jus, regnandi causa violandum est: cæteris rebus pietatem colas,* & mandato Congregationis promte pareas: cum præsertim Salomonis quoq; cantilenam audiant ac probent Proverb. 14. *In multitudine populi dignitas Regis, & in paucitate plebis ignominia Principis.* Ne quid ergò sit, cur cuiquam non modo aliorum Religiosorum Ordinum moderatori, sed etiam Regi ac Principi, de dignitate concedi debeat, rebus

relictis in Collegiorum Societatis multiplicationem incumbitur, ad eumque scopum & finem omnium Jesuitarum, qui Præposito suo placere; & insectationes atque acerba Primorum, imperij eius administrorum, odia effugere cupiunt, actiones & scriptiones diriguntur. Hæc illis norma, hæc regula ac mensura est. Nec verò mos ille dictandi tam palam noxius alio se nomine Jesuitis probat, quam quod Collegiorum multiplicationi minimè disconducit. Ad eam quippe rem magnus Magistrorum numerus requiritur, ut sint scilicet in Societate, quibus velut in novas colonias missis novæ Cathedræ occupari possint. Iam verò fieri non potest, ut Magistri tales pariter multi & docti sint. Tres enim anni in Philosophię, quatuor verò in Theologiæ studio exacti conferent quidem eorum, quæ à Magistris suis centies audiere memoriam, sed non etiam longè plurium, scientiam, quæ veterum Philosophorum ac Theologorum, qua Græcorum, qua Latinorum libri. tum præclara recentiorum inventa lectoribus suppeditant: quorum omnium rudes ignari sunt trimuli illi Philosophi & quadrimuli Theologastri, ut cum quid eis sive in editiore loco sive de plano in sermonibus aut circulis contra illa affertur, quibus subsellia Scholarũ pstrepũt, quo miseri se vertãt nesciãt utpiterque obmutescant, quod ipsi Benedi-

ned cto Peterio, tam clari nominis inter Jesuitas Philosopho ac Theologo, cum Johanne Bapt sta Raimundo, Telesianæ disciplinæ alumno, Romæ frequentibus auditoribus congresso usuvenire memini. Quoniam igitur illud Jesuiticæ disciplinæ septennium non hoc præstat, ut plus sapiant discipuli, quam quantum à novitijs nuperæque fœturæ Magistris audire potuerunt, rationem inire visum est, qua Magistrorum consuleretur existimationi & contemtus ab eis prohiberetur. Si enim contemni eos & ludibrio esse ac pastoritia fistula ex sibilari contingat, jam omnis Patri Generali spes decollavit, futurum ut in omnib. paulo celerioribus vibibus nova Societati Collegia condantur. Permagnum vero idque satis certum contemtus & ludibrij periculum Septuennib. id genus Magistris ostenditur, si discipuli alios literis & disciplinis excellentes viros habeant cognitos, nec libros à præstantib. Philosophis ac Theologis scriptos manib. versandi tempus eos deficiat. Magno proinde studio in Societate id agitur, nec cuius clari viri nomen, qui Jesuita non sit, eorum discipulis notum esse possit, ut nec ipsi in quenquam alium, quam in Societatis Magistros, respiciant, & civitates ac Principes persuasum habeant, cum Jesuitis natas & interituras literas, nec cuiquam contingere aut fas esse, ut ad ullum sapientiæ aut eruditionis gradum

aliis Magistris perveniat. Simul autem omne discipulis tempus præceptis dictandis eximitur, ut ne quas horas habeant subsecivas, quas cognoscendis aliorum libris impendāt, eoque pacto aliquid addiscant, quod ipsos eorum Magistros effugiat & à discipulis objectum elingues reddat, quod quidem si fieret, abesse non posset, quin Magistri ludibrium omnibus deberent, neque Principes & civitates, cur Jesuitas advocent, novaque Societati Collegia moliantur, quicquam causæ habere viderentur. Etsi ergo discipulos in magna plurimarum rerum ignoratione permanere necesse est, si scribendis & relegendis Magistrorum dictatis omne tempus conterere cogantur, tanti tamen est Magistrorum honori & existimationi consuli, ne scilicet despicatui & ludibrio fiant opportuni, neu propterea Collegiorum novorum accessio & Monarchiæ Jesuiticæ propagatio ac dilatatio circumscribatur.

DE VTILITATE ET NECESSITATE NOVI Ordinis Societatis Iesu.

Iudicium gravissimi Viri Melchioris Cani, Episcopi Canariensis.

IMbecillum eorum argumentum est, qui ex huiusmodi Pontificiis privilegiis, quæ his facile temporibus conceduntur, vel potius extorquentur, Novas Religiones (*id est, novos*

novos Religiosorum ordines) non aliter ac de cœlo lapsas, excipiendas esse confirmant. Nec eius generis Privilegia certa sunt Sedis Apostolicæ judicia, quibus scilicet omnes fideles ad assentiendum adstringantur. Satis fuerit, si eam habuerint auctoritatem, quam Epistolæ Decretales; quarum nonnullas constat à posterioribus Pontificibus meliore consilio refutatas: quoniam non ex firmo decreto, sed ex opinione Pontificum prodierunt. Et quidem ante D. Thomæ tempora adeò restrictè & gravate novi Ordines admittebantur, ut ex tàm gravi augustoque judicio probabile argumentum prudentis consilii sumeretur. Nostro vero hoc sæclo tàm multæ sunt Religiones à Pontificibus confirmatæ, ut qui eas omnes tueri voluerit, tanquam Ecclesiæ vel utiles, vel necessarias, hic imprudentiæ, ne dicam stultitiæ nomine, iure optimo summisque rationibus arguatur. *Ita Canus libro quinto locorum Theologicorum cap. 5.*

SEDIS APOSTOLICÆ CERTUM Iudicium de Vtilitate Societatis Iesu eiusque Disciplina Scholastica.

NVper admodum Romæ Pontifex & Cardinales, Antistites ac Theologi in Conventu seu Congregatione propagandæ fidei, diu multumque consideratâ, sic tandem decre-

decreverunt: Societatem Jesu à conatu suo Academiam Pragensem, omnesq; universi regni Bohemici Scholas, Magistros, Pædagogos, discipulos, bibliopolas & typographos sub jus & ditionem suam redigendi, & Inquisitionem Hæreticæ pravitatis cum Censura librorum imprimendorum sibi vindicandi debere desistere, nec Christianissimi & optimi Cæsaris favore ac suffragatione eam ad rem Pontifici extorquendam velut per septem annos iam tentarunt, porrò quoque abuti. Disciplinam enim Societatis scholasticam ac juventutis docendæ rationem menti & voluntati Congregationis illius nequaquam respōdere, per eamq; Fidei Catholicæ propagationem potiùs præpediri ac sufflaminari, quàm adjuvari ac promoveri.

Hoc horribili nuncio ex Regia Cæsaris nuper allato Iesuitæ intelligunt, Societati suæ Medico opus esse, aut Tibicine. Medico, qui malè habenti medicinam faciat. Tibicine, qui sanari renuenti Lessum faciat & salutis canat næniam.

Prophetia Caiphæ,

Sive Omen Iesuitarum de Societatis interitu,

Diligenses Iesuitæ in Placida Disceptatione pagina sive Columna 41. totidem verbis Societati suæ nuper ominati sunt:

Hos

Hoc ipsum considero, Ordines Religiosos, qui in quibusdam non parvi momenti rebus in ſtituti ſui rationem à Fundatoribus propoſitam, Eccleſiæ auctoritate approbatam reliquerunt, non multo tempore à ſcandalis immunes fuiſſe, exiguo cum fructu in Eccleſia laboráſſe. Veſtis interpolata multum differt à nova, quamvis nitcat. Spiritus, quo primus Fundator Ordinem inſtituit, à Deo venit. Quod poſteri remiſerunt, diſpenſarunt, privilegiis leniverunt, conſuetudine induxerunt, animo ſuo indulſerunt, id aliam cauſam habuit, Ordinis nempe integri horrorem, & quandam mentis infirmitatem. Ordo igitur privilegiis contra rigorem ſuum munitus, lubrico ſtat fundamento, & lapſuro ſimilis in in proclivi: Quamdiu Societas Jeſu in prima regula fundatoris Ignatii perſeveraverit, fructus optatos feret. Si inde dimoveri ſe patiatur, motu magno quatietur: nec Pontifex, nec Cæſar, nec amici nec opes ſervare poterunt, DEO non probante.

* * *

JOHAN-

JOHANNIS MARIANÆ

Summi Societatis Iesu Theologi ac Philosophi

JUDICIUM

De Genere & utilitate Scholarum Iesuitarum.

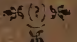
NOstri Ordinis homines sub prætextu juventutis bonis moribus imbuendæ humaniores literas docendi provinciam ceperunt: sed plerumq; biennium aut triennium literas illi profitentur, qui eas neq; didicerunt unquam, neque discere volunt, adeoq; discipulis imprimunt solœcismos & barbarismos, quibus nunquam postea liberari possunt. Cur in Hispania tanta regnet barbaries, eius rei principalis causa est nostra docendi ratio: ex qua si damnum, quod nascitur, benè homines intelligerent, sine dubio per publicum decretum Scholis nos eiicirent: quod etiam pro certo nobis eveniet. *Hæc ille in libro de Morbis Societatis cap. 6. de Studiis.*

Nulla est Monachorum familia, in quam plura excellentia ingrediantur ingenia, quam in nostram Societatem, nec ulla, in qua sit tantum otii ad studendum. Nihilominus ex nostris valdè pauci evadunt literati, nulli sunt excellentes Concionatores, nulli Ecclesiasticarum rerum, nulli humaniorum literarum periti, quoniam nulla proponun-

tur

tur laborantibus præmia, immò verò humaniores literas docti in Societate contemnuntur. *Hinc porrò indicare promtum est, quantum utilitatis externi, qui Iesuitæ non sunt, ex Societatis disciplina capere possint, cùm ipsis Iesuitis tàm parùm ea conferat.* Qui sibi nequam est, cui alij bonus erit? Eccl. 14.

Quo quisque est in Societate illiteratior eo pluris æstimatur & honoribus præficitur, quod videntes reliqui, OMNES, aut ferè omnes, relinquunt iter doctrinæ, & ingrediuntur viam ignorantiæ. Paucos Societas nostra habet Philosophos ac Theologos BONOS, cum tamen in eam ingrediantur tot tàm præclara ingenia, & otio ac studendi commoditatibus affluant, quia scilicet in literis Humanitatis fundamenta malè ab eis iacta sunt. Multi discipulorum valetudinis iacturam faciunt, cùm Magistrorum dictata excipere cogantur: qui tempus multò melius collocarent, multoque doctiores fierent, si potiùs editos hominum clarorum libros legerent, quàm dictata novellorum Magistrorum, qui in hoc docent, ut discant, perscriberent.

ARCA-

ARCANA IMPERII JESUITICI.

Ex libro Iohannis Marianæ Societat. Iesu Theologi,

De Morbis Societatis, eorumq; caussis & remediis.

EX PROOEMIO.

1.

IN Regimine Societatis interveniunt errores multi & graves, ex quibus inconvenientia sive absurditates nascentur.

2. Maior pars Societatis est Vulgus, ea tantum videns, quæ ante pedes sunt, futura non prospiciens.

3. In Societate sunt aliquæ personæ, quæ incipiunt intelligere, imò evidenter perspicere, non continuò aurum esse, quicquid auri speciem gerat, & reperiri in Regimine Societatis res & capita, de quibus dubitare liceat, & vnde damna & incovenientia resultent.

4. In Societate tàm multæ Seditiones ac tumultus fuerunt excitati, ut miracul simile sit, inveniri aliquem, qui non fuerit illis implicatus.

EX Cap. I.

5. Nemo debet mirari neque scandalizari, si audiat, unum de antiquissimis & maximè pacificis Jesuitis scripto publico confidentem, in Regimine Societatis errores & defectus inveniri.

6. Leges

6. Leges particulares Societatis non tàm ex uſu rerum & praxi, quam ex imaginatione ſeu ſpeculatione profluxerunt, quæ origo ſolet eſſe multorum errorum.] *Sanctus nempe Ignatius velut homo Militiam a puero ſectatus & ὀψιμαθὴς nec ſcientiam magnam, nec uſum ſive experientiam rerum Religioſarum ad condendam Societatis formulam in conſilium adhibere potuit, adeoq; bonis cogitationibus tãtũ armatus rem cõfecit.*

7. Hoc melior eſt aliarum Religionum, quam Societatis conditio, quod illæ aliâs vetuſtiores ſibi propoſuerunt imitandas: quarum veſtigiis inſiſtentes ad finem ſibi propoſitum pervenirent: Jeſuitæ vero iter inſtiterunt, bonum illud quidem, & ab Eccleſia probatum, Deoque gratum, valde tamen novum & extraordinarium, adeoque titubationibus & offendiculis obnexium.

8. Multi Jeſuitæ, ne pro Monachis haberentur, conſilio & ex propoſito à conſuetudinibus, regulis, ceremoniis, ab ipſis denique terminis ſeu vocabulis, quibus ceteræ Religiones utuntur, penitus ſe removerunt, quibus tamen, ſi humiles fuiſſent, ſalvo Societatis inſtituto non ſine commodo ſuo uti potuerant.] *Nunc ita ſe adhibuerunt, ut videantur reddere Iudæos illos, de quibus Ierem. 6. legimus*: Hæc dicit Dominus, ſtate ſuper vias, & videte, & interrogate de ſemitis antiquis, quæ ſit via bona, & ambulate in ea: & invenietis refrigerium animabus veſtris. Et dixerunt, Non ambulabimus.

9. Pro-

9. Probus Societatis filius non debet ignominiæ aut pœnæ metu impediri, quo minus occulta dedecoris, seu defectus morbos & plagas matris revelet, ut eis medicina adhibeatur, priusquam cancro serpente fiant penitùs incurabiles.

Cap. II.

10. In Societate totum Regimen seu Summum Imperium in unius hominis capite est locatum.

11. Generalis Jesuitarum habet Imperium independens & absolutum, qui etiamsi deliret, sive erret, majorem tamen Societatis partem sibi assentientem habet.

Jesuitarum alii propterea Generalis sui sententiæ quamvis erroneæ subscribunt, quia revera idem sentiunt, alii ut gratum ei faciant, alii iique major pars, quia superiori suo tàm potenti contradicere non audent, sive ut quietè & pacatè vivere, sive ut officia & dignitates vel retinere, vel adipisci possint.

13. Si S. Paulus Generali Jesuitarum & assentatorib⁹ eius contradiceret, neque errores illorum probaret, futurum esset, ut pro dyscolo sive extravagante, inquieto & turbatore pacis haberetur. [*Hinc porrò de Sapientia & Pietate eorum existimare licet, cum scriptum sit Prov.* 12. Via stulti recta in oculis eius. Qui odit increpationes, insipiens est, qui confidit in cogitationibus suis, impiè aget.

14. Socie-

14. Societatis regimen non eſt penes illos, qui plus intelligunt, ſed qui plus audent, pluſque ſe negotiis implicant.

15. In inſtituto & fundatione Societatis non pauca fuerunt mutata, & abrogata propter evidentiam inconvenientium, quæ inde naſcebantur.

16. B. Ignatius in fundanda Societate debuiſſet lentè & pedetentim procedere, & prioribus Religionum fundatoribus, quantum omninò potuiſſet, inniti. Sic enim Societatem multò durabiliorem reddidiſſet.] *Nunc auia loca nullius ante trita ſolo non minimum afferunt metum, ne Societati eveniat, quod eſt Prover.* 12. Iter devium ducit ad mortem *ſeu celerem interitum. Et Ierem.* 18. Oblitus eſt mei populus meus impingentes in viis ſuis, in ſemitis ſæculi, ut ambularent per eas in itinere non trito. *Et. Iob.* 22. Num quid ſemitam ſæculorum cuſtodire cupis, quam calcaverunt viri iniqui, qui ſublati ſunt ante tempus, & fluvius ſubuertit fundamenta eorum?

17. Multæ Religiones diverſis ſæculis in Eccleſia non minore cum fervore & zelo, quàm Societas fundatæ fuerunt, ſed earum nulla tàm ſingularem & differentem à cæteris rationem vivendi, quàm Societas, amplexa eſt, quæ non brevi tempore interierit, aut eiuſmodi rationem alia commutaverit.

18. Jeſuitæ deberent cautè procedere, ne-

quætantum ſibi arrogare, ut vel putent, vel dicant, ſe nihil errâre, umquam regimen omni culpa carere,

Cap. III.

19. Item à multis annis in Societate non ſàm, qui ſunt imperfectiores & dignitates ambiunt, quàm multi eorum, qui virtute excellunt, & omni cupiditate vacant, amars ſunt animis, neq; ſortem ſuam ſe re poſſunt.

20. Officia in Societate non dantur illis, qui ſunt præſtantiores, ſed ijs, in quibus Generalis plus habet fiduciæ, quamvis mille habeant defectus, & vel pauca, vel nulla ad officium requiſita.

21. De malis & dyſcolis, qui ſunt in Societate ſine omni pœna, multum poſſet dici.

22. In Societate multi viri boni fuerunt malè tractati & perſecutionem paſſi.

23. In Societate nulla virtuti ſunt præmia.

24. Totum Societatis regimen fundatum eſt in Syndicationibus ſeu Delaturis, quæ ſunt tamquam fel toto corpore diffuſum, ita ut nemo vel fratri ſuo germano fidem habere poſſit, ſed metuere neceſſe habeat, ne is delatorem agat, & alieno ſumtu ſui Superioris, maximè Generalis gratiam lucrari velit.

25. Generalis, & tres aut quatuor Jeſuitæ in unaquaque provincia univerſum Societatis regimen ſibi vindicant, neque reliquos in partem admittunt, etiam ſi ſint graviſſimæ & doctiſſimæ perſonæ totiꝰ Eccleſiæ Cãtholicæ.

26. B.Ig-

26. B. Ignatius & priores Societatis præpositi Generales non eodem, quo Claudius Aquaviva, stilo usi, nec eandem gubernandi rationem secuti sunt, ut mirum non sit hodierno tractandi modo Sociorum animos offendi.

27. Aquaviva in principio Generalatus sui nimiam sibi auctoritatẽ parare voluit, & antiquissimũ quemq; Societatis offendit, datis ad eos literis stilo sicco & cum stomacho scriptis, quæ fuit res multis nominibus aliena & incommoda.] *Nimirum Campanus fastus & Neapolitana vanitas, quod ex Ducum esset familia, excussit ei præceptum illud Christi*: Principes gentium dominantur eorum. Vos autem non sic *Et hoc Petri*: Non dominantes in cleris, sed forma facti gregis.

Cap. IV.

28. In Societate ab aliquot annis multæ fuerunt rebelliones aut seditiones, ex quibus magni & diuturni disgustus sive animorum exacerbationes promanarunt.

29. Mariana in hoc libro suo non revelat arcana Societatis mala, quæ sunt multa. quod existimet, ea neque salva charitate neq; sine imprudentiæ nota publicari posse.

30. Ex iis, quæ hoc libro à Mariana referuntur, quis in cæteris provinciis Societatis status sit, iudicium facere & ex ungue Leonem cognoscere licebit.

31. Aquaviva ſtatim ſub initium ſui Generalatus Provinciales eligebat, & Roma in provincias mittebat perſonas valdè improprias ſive ineptas, & graviſſimo, optimo & antiquiſſimo cuique ſuſpectas & improbatas, tantum quia unus & alter amicus eos ſibi commendarat. Et quoniam plures viri graves non omnes eorum actiones probabant, idem Generalis eos ſimul omnes proſcripſit, & ex provincia eiecit, quamvis quidam illorum prius Provinciales fuiſſent.

32. Aquaviva in regimine ſuo hanc habebat rationem, ut turbatores & inquietos reputaret illos, qui non omnes ſui ſuperioris actiones probant neque quod nigrum eſt album dicere volunt. Veritati ac Virtuti primas rerum omnium relinquere nolebat.

33. Sunt in Societate perſonæ non valdè prudentes, qui pro ſpiritualibus habentur & ſub tali titulo extra vagantia ſive Imaginaria ſolent præcipere, putantque quicquid animis concipiunt, poſſe & debere executioni mandari, nullo facto inter ſpeculationem & Praxin diſcrimine.

34. Antonius Marcen Provincialis Caſtellæ apud Inquiſitionem de rebus ad id tribunal ſpectantibus accuſatus fuerat, quod periculum ut evaderet, Jeſuitæ rerum Hiſpanicarum non ſatis periti & favore Generalis nimium confiſi, cum honore auctiorem fecerunt & Tole-

Toletani regni provincialem elegerunt.

35. Jesuitæ, qui Romæ sunt circa Generalem, quamvis sint terræ filii & Scarabæi ex stercore nati, qui tamen Generali studium suum in vindicanda eius autoritate venditant, omnibus se opponere non dubitant, & si quis eorum graves, & magni momenti errores improbet, Leonum instar infestis in eum animis invadunt.] *Qui locum faciunt sententiæ Salomonis Proverb.* 17. Expedit magis *Vrsæ* occurrere raptis fœtibus, quàm fatuo confidenti sibi in stultitia sua.

36. Potentia Generalis est valdè debilis, simul ac respectum & auctoritatem apud Socios amisit, cùm multæ sint rationes, quibus ei resisti & cuniculi adversus eum agi possint.

37. Aquaviva in principio sui Generalatus adhibitis in consilium quatuor Jesuitis: quorum tres eam ad rem parum apti erant, librum composuit & edidit de Ratione studiorum, quo non solum ordinem in Scholis observandum, sed etiam regulam doctrinæ, & quas opiniones circa Quæstiones Scholasticorum Societatis Theologi amplecti deberent, præscribere conatus est. Cumque Provinciæ totæ contradicerent, & liber ille ab Inquisitione fuisset prohibitus, tanta fuit eius & consiliariorum obstinatio ac pervicacia, ut multa ipsis indecora committerent, quæ salvo pudore scripto exponi nequeunt.

Cauſa eius erroris fuit defectus prudentiæ, quod minimè intellexit, quæ ſit natura ingenij humani, quamque ardua res ſit imperium in hominum doctorum animos ſibi arrogare.

38. Ex opinionum & ſententiarum libertate, qua Societatis Theologi fruuntur, multæ & ordinariæ diſſenſiones cum Dominicanis ortæ ſunt, quos tamen Jeſuitæ pro magiſtris recognoſcere deberent.

39. Romæ Ieſuitæ cum Dominicanis de Gratia & Libero arbitrio magna cum pervicacia litigant, qui quamvis victoriam reportent, de qua tamen dubitatur, multis tamen aureorum millibus, & inquietudine multorum annorum ea lis conſtiterit.

40. Aquaviva fuit amicè præmonitus, ne tuendo Molinæ libro in ambiguam cum Dominicanis litem Societatem univerſam demitteret. Sed quoniam ille librum illum imprimi permiſerat, & quoniam audaculi quidam iuvenes Theologi Provinciali & Aſſiſtenti, hominibus indoctis, ſe Molinæ librum facillimè defenſuros promiſerant, litem cum Dominicanis conteſtari auſus eſt.

41. Aquaviva fide delatoribus habita Jeſuitam quemdam Valledoleto exulare iuſſerat: ſed ille ſtrenuè ſe oppoſuit, & audiutus favoribus in Romana Curia & Aula Hiſpanica diverſos Jeſuitas Valle doleto eiciendos & quoſdam ex illis gravi pœnâ afficiendos curavit.

vit. Ac extremum perfecit, ut Pontifex Aqua vivam Roma discedere, & Hispaniæ Collegia visitare juberet, quoniam Sanctitati suæ persuaserat, Generalem non pernovisse Societatis homines, eisq; falsis delatorum relationibus imponi.

42. Videtur valdè expediens, Generalem Româ discedere & Societatis Collegia in diversis provinciis visitare.

43. Tàm multæ, & tàm graves seditiones, quibus Societas conflictatur, satis demonstrant, in Regimine esse puncta quæ REFORMATIONEM postulent.

Cap. V.

44. Non est ullum caput in toto Societatis regimine, in quo Jesuitæ maiore ratione uti sibi videantur, quàm in educatione Novitiorum. Sed Mariana nullum caput esse indicat, in quo Societas æquè deliret, extraque omnem rationem feratur.

45. Novitii Societatis educantur, ut inter Homines militares, Hæreticos & Gentiles vivant, perque fora, diversoria & hospitalia volitent, itaq; absurdum est eos sic conclusos haberi, ut neque eos videant, qui eiusdem sunt religionis, neque ab illis videantur.

46. Iidem novitii eo ipso tempore, quo pietas eorum fervet cum maximè, exquisitis epulis ac fructibus pascuntur, varijsq; deliciis & plurimis commoditatibus adsuefiunt, ex quo fit, ut animi magnæ partis Jesuitarum

ſint amantes deliciarum, & laborum ac moleſtiarum intolerantes, adeoque pedibus interfacere & frigus æſtumque tolerare nolunt.] *Vt enim ait Salomo Proverb.* 22. Adoleſcens iuxta viam ſuam etiam cum ſenuerit, non recedet ab ea. *Et ut Satyricus*; Cupiet lauto cœnare paratu Semper, & à magna non degenerare culina.

47. Jeſuitæ contra mentem B. Ignatij & contra ſtatuta ordinis introduxerunt domos probationis, & tamen ſubinde clamitant, nihil eſſe mutandum in Societatis inſtituto.

48. Multi Jeſuitæ diu multumque comedunt, neque tamen quicquam operis faciunt, contra mentem & praxin B. Ignatii: eaque res ære alieno Societatem obruit.

49. Jeſuitæ Novitiis educandis minimè ſatis faciunt Statutis Societatis, quæ jubent: Novitios probare peregrinationibus, hoſpitalium viſitationibus, & miniſteriis ſervilibus, nam talia aut omninò prætermittuntur, aut defunctorie tantum ac dicis cauſa, ſive pro forma ab eis præſtantur.

50. Jeſuitæ non ægrotant neque moriuntur, quia nimium laboraverint, ſed quia intemperantius cibis ſe repleverint ac delicatè nimis vixerint.

51. Jeſuitæ humilitatem, caritatem, patientiam aliaſque virtutes potiùs ſpeculari, ſeu meditari, quàm opere ipſo exercere diſcunt.

52. Jeſui-

51. Jesuitæ numquam didicerunt esse homines, ac propterea non aliter, quàm bestiæ ab aliis curari necesse habent.

Cap. VI.

53. Jesuitæ sub prætextu juventutis ad virtutes dirigendæ, provinciam docendi politiores literas in se susceperunt: sed ordinariè biennium aut triennium illi profitentur literas, qui eas neque didicerunt umquam, neque discere volunt, adeoque discipulis imprimunt soloecismos & barbarismos, quibus numquam postea liberari possunt.] *Quis verò hoc deplebius minorumq; gentium Iesuitis miretur; cum Soloecismos, barbarismos, aliaq; dictionu vitia, vel puero erubescenda, etiam illorum Iesuitarum libri doceant, qui inter eos familiam ducunt, & classicorum auctorum libros Scholis excutiunt, tanquam Maffeii, Pontani, Famiani Strado, Drexelii, aliorum?*

54. In Hispania hodiè magna regnat barbaries ac linguæ latinæ imperitia. Eius rei princeps causa fine dubio est Jesuitarum docendi ratio.

55. Si homines benè intelligerent damnum, quod ex Jesuitarum ratione docendi in publicum redundat, sine dubio per decretum publicum Scholis Jesuitas eiicerent: quod quidem aliquando eventurum Mariana ominatur.

56. Inter Jesuitas vix quisquam est: qui

 rectè

rectè noverit Grammaticam, poëticam, aliasq; politiores literas: & secularib⁹ hominibus locum præripiunt, ex quo fit, ut nemo humaniores literas probè discat, & hæc causa est, cur vix inveniatur in Hispania, qui tria verba Latina noverit.

57. Inter Iesuitas, quò quisque est illiteratior, eò pluris æstimatur, & honoribus præficitur, quod videntes reliqui omnes, aut fere omnes, relinquunt iter doctrinæ, & ingrediuntur viam ignorantiæ.

58. Inter Jesuitas pauci sunt boni Philosophi ac Theologi cum tamen in eam Societatem ingrediantur tàm præclara ingenia, & otio ac studendi commoditatibus abundent, quia scilicet in literis Humanitatis fundamenta male ab e sjacta sunt.

59. Scholastici Theologi inter Jesuitas quoniam nec Sanctos Patres intelligunt; nec linguas didicerunt ad Sacræ Scripturæ intelligentiam necessarias, aut ad conciones animum applicant, aut otio se dedunt.

60. In Scholastica Jesuitarum Theologia nulla est concordia, nulla constantia. Quod alius ait, alius negat: quod hic verissimum, ille contendit esse falsum. Nec tantùm opiniones ac sententiæ, sed etiam loquendi modus intra paucos annos mutatur, ita ut qui in uno Collegio didicerunt, ex alio venientes non intelligant. Hæc res factiones generat, &

Jesui-

Jesuitas in partes ac studia diducit.] *Et tamen semper de concordia sua plenis buccis prædicant.*

61. Jesuitæ Scholastici magnam Lectionum Theologicarum partem in eo consumunt, ut S. Thomam, velit nolit, in suam sententiam cogant.

62. In Jesuitarum Scholis multæ opinioes hodie pro veris ac solidis habentur, quas olim habuerunt pro falsis & extra vagantibus seu peregrinis.] *Vt nunc quoque verum fiat, quod sapiens ait Eccl. 27.* Homo sanctus in sapientia manet sicut Sol, stultus sicut Luna mutatur.

63. Multi discipuli Jesuitarum valetudinem perdunt cum cogantur scribere magistrorum dictata.

Cap. VII.

64. Jesuitæ contra constitutiones Societatis eundem vestitum tribuunt Laicis suæ Societatis, sive Coadiutoribus Temporalibus, quem Sacerdotibus; quæ ipsa æqualitas observatur in multis aliis rebus.

65. Jesuitæ quasi ex dimidia parte sunt Laici, quorum duo tantùm consumunt, quantum tres Sacerdotes. Multùm enim comedunt, multum bibunt, multum rumpunt aut frangunt.

66. Jesuitæ Laici ordinariè sunt parùm rationis capaces, ingeniis asperis, velut ex officina aut ab aratro profecti, honorē parvi faciūt, adeoq; facilè labūtur. Ordinariè quoq;

 pa-

parum amant labores, ita ut unus Novicius tantum laboret, quantum duo aut tres Laici.

67. Societatem perdit nimia Laicorum multitudo, quoniam volunt Novicios & studentes in nimio ocio educare, neque ulli labori admovere; & quoniam dedignantur ab aliis ordinibus Monachorum quicquam discere.

Cap. VIII.

68. Jesuitæ ingenti ære alieno sunt obruti, ita ut in sola provincia Tolerana debeant plus quam ducenta quinquaginta millia ducatorum. Nec enim faciunt, quod aliis suadent & imponunt, ut metiantur reditus suos, nec plus expendant, quàm possident.] NB. *Si proportione tantundem æris alieni Jesuitæ in cæteris habent provinciis, sicut habere eos credibile est, cùm alibi eadem sint causæ debita contrahendi, cùmque Mariana cap. 4, scribat*: Ex ijs quæ hic dicuntur, quid alibi in Societate fiat, judicium facere, & ex ungue, quod ajunt, leonem cognoscere licebit. Societatem totam circiter octo aureorum milliones debere oportet.

69. Quando Jesuitæ adhuc valdè exiguas tenebant facultates, non contrahebant debita: nunc autem postquam facti sunt divites, debitis penitùs obruuntur.] *Quàm verò sint divites, vel hinc æstimare licet, quod Societas ex solius Catholici Regis annuo reditu quingenta ducatorum millia quotannis capit, idque in solis Ca-*

stella

Bellanis regnis, in quibus Lusitaniæ, Aragoniæ, Valentiæ, Navarræ & Cataloniæ regna nonnumerantur.

70. Jesuitæ sunt nimis lauti & sumptuosi in vestitu aliisque rebus necessariis.

71. Jesuitæ Laici sunt animosi in faciendis impensis, non aliter, quam si comitum essent filij.

72. Jesuitarum Superiores habent Imperium nimis absolutum, & independens, ac quicquid cuique libet faciunt. Quod alter ædificat, alter diruit, quod alter plantavit, alter evellit: quæ res maximarum impensarum causam præbet.] *Notetur benè, quomodo Iesuitæ eleemosynis & largitionibus sibi factis uti soleant.*

73. Jesuitæ quotannis in lites & vecturas librorum ac literarum plus quàm quinquaginta millia ducatorum impendunt.

74. Inter Jesuitas non solent bona fide impensarum rationes exigi, & quamvis exigi solerent, tamen si quis Rector aut Procurator minus fidelis sit, magnas pecuniarum summas dilapidare potest.

Cap. IX.

75. In Societate multi & graves lapsus contigerunt, qui noti sunt, quamvis sedulò tegantur

76. Jesuitarum prædia rustica causæ sunt, cur in illis animus reddatur parùm humilis & parum Spiritualis.

Cap. X.

77. Imperium sive Monarchia Generalis est Tyrannica, cum non gubernet secundum leges in infinitis negotiis, nam aut nullæ extant leges, aut si extent, in ijs dispensat. Non etiam utitur consilio, nisi duorum aut trium in una quaque provincia: quos sibi novit obnoxios: reliquos omnes quamvis prudentia ac probitate multò superiores contemnit.

Cap. XI.

78. Omnes provinciales & superiores Jesuitarum Tyrannicè imperant sibi subjectis. Facit enim unusquisque quicquid libet, & quamvis cœcus sit, cogit eos, qui vident, illam inire viam, quæ ipsi probatur. Itaque imperatur invitis: quod est Tyrannicum.

79. In Societate de multis casibus non extant leges, neque pœna proposita est ei, qui aberrat imperando, & si quæ sunt leges, eas non observant illi, qui præsunt, aut interpretantur pro libito.

80. Superiores Jesuitarum sunt homines minimè digni, qui officiis præsint, cum Generalis metuat ac sublatos velit, quorum eminentes sunt virtutes. Boni quàm mali, ei suspectiores sunt.

81. Multa facta mala & turpia in Societate committuntur, quæ manent impunita, & involvuntur silentio.

82. Generalis Jesuitarum eosdem homines

in

in officijs five præfecturis fubinde reficit, & imperium eorum perpetuat, quoniam ita putat expedire Monarchiæ fuæ, cuius confervationi unicè ftudet, nam cæteros, quos non ita novit, metuit, ne fcilicet Monarchiæ fuæ impedimentum afferant.

83. Multi inter Jefuitas funt delatores, quamvis honeftiori nomine appellentur, qui malefaciendo gratiam fuperiorum fibi conciliant, adulatores etiam non pauci, eftque valdè frequens in Societate hoc Adulationis vitium. *Cap. XII.*

84. Iniuftitia fub varijs prætextibus in Societate dominatur ac regnum obtinet, ita ut nulla fit Sicariorum ac latronum Societas, in qua, ut falva fit diutius, Juftitia non plus loci habeat, quàm in Societate Jefuitarum, cùm in ea non obfervetur lex naturæ, quæ iubet præmia & honores (qualia certum eft effe primaria Societatis officia feu præfecturas) diftribui pro cuiusque merito. Nam pauci homines juvenes, nulla nec eruditione, nec alia laudabili qualitate prædíti, honoribus in ea afficiuntur & in officiis per viginti aut triginta annos continuantur, quoniam fciunt adulari ac fefe ingerere, longè autem plurimi prudentia, literis ac virtute præftantes in perpetuum ab officiis excluduntur. Quamvis enim Pontifex decreto fanxerit, ut tertio quoque anno Superiores mutentur, Generalis tamen callidítate fua

de-

decretum illud eludit irritumque facit, eosdem homines mutatione in orbem facta ab alio ad aliud officium transferendo, reliquis omnibus non minus nunc, quàm ante illud decretum, ab omni officiorum ſpe in perpetuum excluſis.

XIII.

85. Delatores, teterrimum genus hominum, quos ipſi quoq; gentiles Imperatores morte afficiendos putabant, quibus priſca Concilia, ne in mortis quidem articulo communionem corporis Chriſti permittebant, in Societate velut neceſſarii tolerantur: ex quo fit, ut perierit inter Jeſuitas animorum conſenſus & caritas fraterna, dum nemo alteri fidit; ſed ab omnibus metuit.

86. Generalis Jeſuitarum ex nimio abſoluti imperij deſiderio, Delaturas in archivum ſuum admittit, iiſque credit, non audito eo, qui accuſatur: quod iniuſtitiæ genus ab ipſis etiam ethnicis improbatur. Certum habet Mariana, ſi Romæ evolvantur Patris Generalis ſcrinia, ne unum quidem in tota Societate virum bonum inventum iri, ſaltem eorum qui Roma abſunt longius, nec Generali noti ſunt.

XIV.

87. Nulla eſt Societas, in qua tàm nulla ſint virtuti & eruditioni præmia, atque in Socie-

cietate Jesu, ubi non modò scientia & Ignorantia æquantur, sed etiam Scientia impedimento est, quò minùs quis consequatur præmia humanis ac divinis legibus debita.

88. Nulla est Monachorum Religio, in quam plura excellentia ingrediantur ingenia, quàm in Societatem Jesu, nec ulla, in qua tantum sit ad studendum otij; nihilo minùs valdè pauci Jesuitæ evadunt literati, nulli sunt excellentes Concionatores, nulli Ecclesiasticarum rerum, nulli humaniorum literarum periti, quoniam nulla proponuntur laborantibus præmia, imò verò humaniores literas docti contemnuntur.] *Cogitent nunc rerumpub Capita, quàm tutò iuventus ad Iesuitarum Scholas mittatur, cùm tantùm sit periculi, ne præstantissima quæque ingenia publicis patriæ usibus subducta nullo ferè operæ pretio in Societate consenescant.*

89. Certum est, nullam in Societate Jesu valdè gravibus delictis infligi solere pœnam, modo qui deliquit, iram atque animos à crimine sumat, seque audacem & defensioni paratum ostendat. Dissimulantur ergò scelera sub hoc prætextu, quod ea non satis probari possint, & quod non oporteat rumores suscitare, ut extraneis innotescat, quid in Societate gestum sit. Totum regimen Jesuiticum videtur hunc habere scopum, ut malefacta injecta terra occultentur, & hominum notitiæ sub-

subtrahantur.] *Similiter Pharisæi a foris apparebant hominibus speciosi & iusti, cùm intus pleni essent hypocrisi, iniquitate & omni spurcitia, Matt. 23. quibus etiam Christus ait Luc. 16. Vos estis qui iustificatis vos coram hominibus, Deus autem novit corda vestra.*

90. Provinciales & Rectores Jesuitarũm, si vel gravissimè peccent violando regulam ac statuta, ædificando & diruendo sine ulla necessitate & nemine consulto, dilapidando facultates Societatis, aut largiendo consanguineis, non nisi post multos demum annos puniuntur, sed non aliâ pœna, quàm ut eis abrogetur officium, quod gesserunt, dato plerumque officio meliori] *Hinc Principes & divites exploratò scire possunt, in quàm pios usus Eleemosynæ Societati datæ conferantur.*

91. Est dictu miserabile, quod Boni & Deo Servientes, qui sunt inter Jesuitas, aut sine ulla causa, aut propter levissimas causas iniustè affliguntur, & vexantur, atque etiam interficiuntur, quoniam videntur mussitaturi iniurias, neque se opposituri: improbi autem tolerantur, quoniam superioribus sunt timori. quæ sola res sufficit, ut Deus innocentium vindex funditus submergat Societatem.] *Hinc Parentes discant licet, quàm benè liberis eorum consultum sit, quando dato Societati nomine sub ius & ditionem tàm benigni Principis concesserunt.*

Cap.

Cap. XV.

92 Generalis Jesuitarum in imperando non bonis regibus ac principibus se similem facit, qui Senatum magni fecerunt, sed imitari mavult malos principes sive Tyrannos, ac nominatim Tarquinium Superbum, qui ante omnia conatus est debilitare Senatus numerum & auctoritatem, ut omnia suo libitu facere posset. Similiter Generalis cum suis Assistentibus odit Congregationes generales, omniaque tentat, ne tales instituantur conventus, quibus rerum gestarum rationem reddere necesse habeat.

Cap. XVI.

93. Generalis cum suis Assistentibus ridet ea, quæ ipsi à Provincialibus Congregationibus proponuntur, & pluris facit, quæ unus aliquis scribit, quem sibi novit obnoxium: idque facit propter nimium Zelum alendæ & amplificandæ suæ Monarchiæ,

XVII.

94. Regimen Societatis est contra naturam, cum boni, docti, senes, & nobiles pareant, mirù, boni, idiotæ, juvenes, ignobiles, nullisque dotibus conspicui præsint, omniaque ex libidine sua moderentur.] *Nullus ergò in Societate locus est sententiæ illi Prov.* 11. Qui stultus est, serviet sapienti.

95. So-

95. Societas Jesuitarum est similis mercatori, qui conturbavit ac fidem perdidit. Nam viris gravibus erepta est existimatio, ut ab officiis excluderentur. Qui autem officiis præfecti fuerunt, ad ea se minimè idoneos esse rebus ipsis declarant.

96. Generalis Jesuitarum in eligendis officialibus non curat quod sit cujusque talentum aut dotes eminentiores, sed quàm benè secum aut cum provinciali suo conformetur, quæ causa est, cur homines vilis & abjecti animi eligantur, qui à superioribus duci se sinant velut nervis alienis mobile lignum.

Cap. XVIII.

97. Jesuitæ contendunt, omnes leges à B. Ignatio latas conservari, nec quicquam in ijs mutari oportere, quod est insignis stultitiæ argumentum. nam perinde faciunt, ac si quis contenderet, filios jam adultos indui debere ijsdem vestibus, quas eis adhuc pueris pater suus faciendas curaverat.

98. Jesuitæ nolunt mutare legem de Professione, ut ejus scilicet tempus arbitrio Superioris unicuique constituatur, quamvis evidens sit eam legem & Societati & toti reipub. Christianæ plurimum nocere. Primum enim multi hac occasione ex Societate egrediuntur, multi fiunt inutiles, ut nec sint boni religiosi, nec boni sæculares, multi ingrediun-

diuntur Societatem, ut nulla sua impensa ibi discant literas ac Scientias, ac voto suo poti- ti Societatem deserunt. Multiplicatur etiam numerus Clericorum & Sacerdotum mendicantium, qui si consequantur alicubi beneficia Ecclesiastica, salivam moveat alijs Jesuitis, ut & ipsi ex Societate velint exire: Si non consequantur, fame mori necesse habent.

Cap. XIX.

99. Omnes ferè Jesuitarum leges & constitutiones ex speculatione, non ex praxi aut experientia natæ sunt. Itaque à Canonibus & jure communi plurimum dissentiunt, ipsosque Jesuitas velut homines singulares & suo tantùm judicio utentes in aliorum odium inducunt.

100. Jesuitæ indignum putant se illud probare & amplecti, quod alii Monachorum ordinis ipso rerum usu docti utile invenerunt. Ex eo fit, ut omnis eorum vita consumatur in tentando & capiendis rerum experimentis, nihilq; sit in Societate firmum ac stabile, ut etiam nesciant administrare rem familiarem, utque non sapiant nec discere etiam velint.

Cap. XX.

101. Jnveniuntur homines sæculares tam OBTUSI & rerum IMPERITI, ut quoniam eorum eleemosynis & beneficiis adjuvamur, à nobis vicissim postulent, ut in OMNIBUS rebus

rebus è veſtigio neceſſitatibus eorum ſuccurrere parati ſimus, ſeu conſilio eis, ſeu quâ re aliâ opus ſit: ut conciliemus eorum matrimonia (*tanquam homines ad Conciliaturas ſeu Ruffianiſmos aut copularias honeſtas facti*) condamus Teſtamenta, patrocinemur litigantib. (*ſtrophas & ſutelas forenſes minimè indocti*) gratiam aliquam apud Magnates aut Judices ambientib. ſuffragemur (*velut adulandi artifices, & improbitate atque impudentia quidvis extundere callidi*) proſpiciamus eis delicias & neceſſitates domeſticas (*velut homines haud fatuo palato nec ad Genium ſtultè ſapientes*) ut propediem, niſi jam id factum eſt, videantur impoſituri nobis officium Majoris domus vel œconomi, & Tabellarii, aut Mediaſtini domum verrentis (*quia Ieſuita eſt omnis homo, & omnia omnibus factus, ut omnes lucrifaciat, ſibi tamen, non Chriſto.*) Et in talibus quidem exercitijs, & ſi nimis SÆCULARIBUS, ſub SPECIE tamen CARITATIS (*quod hypocritæ facere ſolent*) noſtri occupati plus iuſto foris eſſe ſolent. Quin uſque adeò abuſus iſte redijt, ut ſub Confeſſarij titulo MULTI Magnates, tàm ſæculares, quàm Eccleſiaſtici, quocunque vadant, poſt ſe trahant, aut in comitatu habeant aliquem ex noſtris, non aliter ac ſi eſſent eorum Sacellani vel Capellani ad rem divinam in domeſticis eorum Oratorijs faciendàm. In ſola quidem Valliſoleti civitate plus

plus quàm duodecim Patres in ejusmodi negotijs occupantur. Est autem verisimile Magnates in eo potius ambitione aut dignitatis seu reputationis studio duci, quàm pietati vel devotioni servire) *quæ sanè summa est vanitas, & ergà Deum hypocrisis & nominis Catholici opprobrium*) præterquam quod etiam minore impensa unius de nostris, quàm alicuius insignis de Universitate aut Academia viri opera utuntur (*quod jam Avaritiam Principum & Episcoporum arguit*) Hinc porrò multa parum nobis digna oriri solēt. Non nemo enim nostrum Magnatis favore fretus, cui est à Confessionibus, minimè bonus Regulæ suæ observator evadet, & Superioribus suis adversari non timebit, sicut QUOTIDIE sanè experimur. Huius mali causam credo, quod Patribus senioribus, & minimè contemnendis nullus â Superioribus honos habetur, nec eorum voluntatibus ulla in re obsecundatur. Neglecti ergò ex eoque acerbati rationibus & modis tàm â religiosa vita alienis honorari quærunt, atque superiores, à quib⁹ contemti oppressique sibi videntur, ulisci student.

Sic Mariana nos veras docet causas, cur hodiè omnes fere Regum Principumque Aulæ â Jesuitis obsideātur. In Principibus ait esse vanitatem, hypocrisin, avaritiam sive sordes,

& stu-

& ſtuporem ingenii atque imperitiam In quo ſi Principes injuriam ſibi fieri putant, æquum eſt, ut non alij potius, quàm Marianæo nomine ſuccenſeant. In Jeſuitis cauſam putat eſſe partim Superiorum impotentiam ac Tyrannidem, ſocios propter ſenectutem aliaque merita honore dignos contemtim contemnentium & exacerbantium, partim iram & vindictæ cupiditatem in Principum Confeſſariis, ſe contemni dolentibus, & incolumitati ſuæ præſidium ac tutelam adverſus ſuperiores, eorumque adulatores & delatores comparantibus. Docet nos pariter, quibus in rebus ſæcularitas & Aulicismus Jeſuitarum ſpectari ſoleat, nimirum in conciliatutis matrimoniorum in condendis Teſtamentis in quibus ſedulo cavent, ne Collegiorum Jeſuiticorum mentio prætermittatur, in gubernandis litibus forenſibus, in poſtulationibus hominum apud Principes & Judices ſuffragatione ſua adjuvandis, inque animis judicum ad favorem ſuorum clientum detorquendis, in proſpiciendis & parandis iis quæ ad cuticulam genialiter curandam ſunt idonea, in obeundis denique maximis, mediis & infimis Aulæ miniſteriis, quo ſanè exemplo recoctum & capitalem Jeſuitam alicubi videre eſt, Principi ſuo eſſe à Confeſſionibus, à Sacello, ab Aula, à Culina, à Conſiliis, ab Epiſtolis, ab omnibus, quoniam Princeps eius fortaſ-

ſis

fis adhuc ferulam timet ac vapulare metuit; aut stipendium Consiliarii & Secretarii ad lucrum & compendium ponit, aut Jesuitis suffragantibus in Regia Cæsaris quicquid velit, minore negotio impetraturus sibi videtur: in quo tamen, opinor, sua eum spes non minus quàm alios eadem facientes; sæpius frustratur. Is autem Jesuita videtur esse de Metiochi illius Atheniensis prosapia, in quem puerorum Atticorum næniam istam per vias quotidiè audiri solitam auctor est Plutarchus: *Metiochus ducit copias, Metiochus vias curat, Metiochus exercet panarium, Metiochus farinam tractat, Metiochus praest omnibus, Metiochus ergò plorabit.* Hinc porrò discimus Aulicismo & sæcularitati Jesuitarum non eundem ubique finem sive scopum esse propositum. Qui enim sunt de Vitelliana hæresi, eo animo & consilio Aulis & negotiis sæcularibus implicantur, ut imperium Vitellii amplificent, multaque nova Collegia societati condenda, aut Monasteria veteribus Religiosorum ordinibus auferenda curent, Monopolium denique gratiæ apud Deum & homines, sanctitatis, eruditionis, morum, fidei ac famæ societati conficiant. Horum sæcularitas non tantum à crimine abest, sed laude quoque à Vitellio afficitur, sicut *pater familiâs laudavit villicum iniquitatis, eò quod prudenter fecisset.* Alia illorum est ratio, qui sibi serunt, sibi metunt,

 suæ-

suæque securitati adversus Vitellianorum vim & tyrannidem consulunt. Hos Vitellius judicat esse improbos, quippe à quibus non modo societati, sed & Principibus atque Episcopis exitium portentatur. Hoc enim argumentum est verborum Aquavivæ, in *Industriis de curandis morbis societatis*, quem librum successor eius Vitellius Romæ vulgavit: *Saecularitas, & Aulicismus, insinuans in familiaritates & gratiam externorum, Morbus est in societate, & intra & extra periculosus* (id est, & Jesuitis Aulicis, & eorum Principibus) *& istis, qui eum patiuntur, & Nobis* (Superioribus) *ferè nescientibus paulatim subintrat, SPECIE quidem* (ac fallaci colore seu prætextu) *lucrifaciendi Principes, Prælatos, Magnates, conciliandi ad divinum obsequium* (sive ad Majorem DEI gloriam) *homines eiusmodi societati, juvandi proximos, &c. Sed REVERA quærimus interdum Nos ipsos, & paulatim ad sæcularia deflectimus.* Hæc Aquavivæ verba Vitellius, ut dixi, anno 1616. publicavit, nec tamen erubuit eodem tempore literis ad omnes Jesuitas datis de totius Societatis suæ integritate ac sanctitate, tam glorioso mendacio paratragœdiare: *Ex singulari DEI benignitate consistit etiamnum in ipso Religionis nostræ corpore Spiritus ille, quo primum animata coaluit, isq; non modo non emortuus, sed etiam valens ac vegetus.* Increpet Dominus in te Satan, os impudens! cui au-

ctor

ctor sum ut pudoris aliquid alicunde sumas mutuum, quoniam tibi quidem omnem pudorem periisse video.

Ex Epilogo.

102. Major pars Jesuitarum, qui professi sunt, non servant paupertatis votum, cùm vivant in Collegiis eorumque reditus consumant.] *Ita fides sit sententia illi Proverb.* 13. Est quasi dives, cùm nihil habeat, & est quasi pauper, cùm in multis divitiis sit.

103. Multa Romam Generali Jesuitarum ex Collegiis munera mittuntur ad conciliandam eius gratiam, ita ut periculum sit, ne tandem officia Societatis pecunia emantur.] *Vt enim scriptum est Proverb.* 18. Donum hominis dilatat vitam ejus, & ante Principes spatium ei facit *Et Isai.* 1. Principes tui infideles, socii furum Omnes diligunt munera, sequũtur retributiones.

Multi Jesuitæ faciunt itinera, & majore pompa quàm paupertatem professis conveniat. Omnes curru vehi volunt, nemo pedibus iter facere.] *Nimirum si reviviſceret Salomo, iterum videret Malum illud, quod stultitiæ Principis alucinantis argumentum vocat Eccleſ.* 10. Est malum quod vidi sub sole, quasi per errorem egrediens à facie Principis. Vidi servos in equis, & Principes ambulantes super terram quasi servos.

105. Multæ ſunt Jeſuitarum recreationes, quæ alicubi multos menſes durant.] *Itaque etiam in illis locum invenit, quod Sap. 15. ſcriptum eſt*: Æſtimaverunt Ludum eſſe vitam noſtram, & converſationem vitæ compoſitam ad Lucrum, & oportere undecumque etiam ex malo acquirere. *Hoc enim verè eſt non modò Ludimagiſtrum, ſed & Lucrimagiſtrum eſſe.*

106. Multi Jeſuitæ multos annos manēt proprietarii, multique ſunt inter eos otioſi nullam ad rem utiles.] Et adhuc audent Monachos traducere, tanquam inutilia terræ pondera.

107 Deliciæ quorumdam Jeſuitarum ſunt nimiæ, eiſque nocent.

108. Jeſuitæ nimios ſumptus faciunt, ac rem familiarem dilapidāt maleque perdunt.] *Vt ipſorum quoque exemplo verum fiat illud Prover.* 11. Alii dividunt propria, & ditiores fiunt: alii rapiunt non ſua, & ſemper in egeſtate ſunt. *Et Proverb.* 21. Qui diligit epulas, in egeſtate erit.

109. Nemo quantumlibet cæcus ſit negare poteſt, Societatem Jeſu à rectâ ratione aberrare, ac propterea propediem funditus interituram eſſe, nisi Deus opem ferat, hoc eſt, mentem Jeſuitis, inſpiret, ut rectè monentibus parêre, ipſique ſe REFORMARE velint.

AR-

ARTIFICIUM JESUITICUM

Iuvenes in Societatem illicendi.

IGnatius miræ fuit solertiæ in solicitandis mortalibus, à Diaboli servitute ad Christi obsequium traducendis: ac quibus ARTIBUS Dæmon ad animarum perniciem utitur, easdem ipse (*quoad liceret ac fas esset*) ad hominum salutem ac beneficium transferebat, Voluntates ac naturas eorum, quibuscum ageret, festivè (*id est, ante omnia*) odorari, ambitiosis splendida, avaris utilia, voluptuosis iucunda proponere, & suo quod aiunt HAMO vel ESCA quemque piscari.

Ita scribit Maffeius in vita Ignatii lib. 3. cap. 11. quem librum Pater Generalis Societatis probavit Romæque emisit, ut omnes Jesuitæ in Patris sui Ignatii vitam ac mores intueri, eiusque imitatione omnes actiones suas dirigere possent. Iam itaque missas fac unt Jesuitæ artes illas, quibus Christus & Apostoli ad homines ad Dei obsequium traducendos usi fuere, ut nimirum aspera omnia, dura, difficilia, prorsusque hominibus Dei ope non adiutis inconcessa sive impossibilia proponerent. *Venite ad me* (ait Christus) *tollite super vos iugum meum & onus meum*, id est, ita vos animis comparate, ut fiatis Asini, iumenta sub iugalia & humeros ad portandum supponatis. *Si quis venit ad me, & non odit pa-*

trem suum, & matrem, & uxorem, & filios, adhuc autem & animam sive vitam suam, sive qui non tollit Crucem suam quotidiè & sequitur me, non est me dignus, nec potest meus esse discipulus. Ecce ego mitto vos sicut oves in medio luporum. In mundo pressuram habebitis. Eritis odio omnibus propter nom meum. Plorabitis & flebitis. Omnis qui interficiet vos, arbitrabitur se obsequium præstare Deo. Eadèm arte utitur & S. Petrus, qui Deo servire volunt, eos patientiæ cogitatione armari iubet, 1. Petr. 4. *Christo passo in carne, & vos eadem cogitatione armamini.* Et 1. Petr. 2. *In hoc vocati estis, quia & Christus passus est pro vobis, relinquens vobis exemplum, ut sequamini vestigia eius.* Similiterque Paulus 2. Timoth. 3. Omnes qui piè volunt vivere in Christo Jesu, persecutionem patientur, sive ab aliis, sive à seipsis. Galat. 5. *Qui Christi sunt, carnem suam crucifigere debent cum vitiis & concupiscentiis.* Istæ igitur sunt Christi & Apostolorum artes. Sed Satan voluptariis iucunda proponit, & Ambitiosis splendida, quomodo Evam induxit, *ut comederet*, quod erat iucundum. Sic enim fore, ut ipsa & vir eius *fierent sicut Dii, scientes bonum & malum*, quod erat splendidum. Similiter Christo esurienti suasit *ut ex lapidibus faceret panes*, quod erat iucundum: ut omnem mundi gloriam ipso adorando acquiret, quod erat splendidum. Quod idem Avaris utilia proponat, docet Paulus 1. Timoth. 6. cum demonstrat, eos qui

qui non contenti sunt victu & amictu, sed *volunt fieri divites* sive supervacua possidere, *incidere in tentationem & laqueum Diaboli.* Jesuitæ igitur non Ignatium, hominem sanctum & Christi imitatorem (de quo quæ sic scribit Maffeius, sine dubio sunt mendacia) sed Satanam imitantur, eiusque artibus utuntur, cùm omnium primum curiosè investigant, quibus quisque rebus capi vel offendi soleat, tum suo quemque hamo vel esca piscantur & in Societatis nassam perducunt, ut in eos conveniat illud Jerem. 5. *Inventi sunt in populo meo impii, insidiantes quasi aucupes, laqueos ponentes & pedicas ad capiendos viros* (id est, non plebeios homines, sed primarios. Sic enim nomen *Viri* in Hebræo usurpari solet) *Sicut decipula plena avibus illicibus: sic domus* seu Collegia *eorum plena dolo* (sive artibus istis Diaboli) *Ideò magnificati sunt & ditati*; Hinc magnifica & opulenta eorum Collegia (*Incrassati sunt & impinguati, & præterierunt sermones meos pessimè. Propheta prophetabant mendacium, & Sacerdotes applaudebant manibus suis, populus meus dilexit talia. Numquid super his non visitabo, dicit Dominus, aut super gentem huiuscemodi non ulciscetur anima mea?* Hinc porrò Germaniæ Catholici discant licet, Jesuitarum artes & adulationes, tùm Sacerdotum sive Episcoporum applausus, tandem sæcularium eas diligentium consensum omnium malorũ publicorum causam caputque esse.

Jerem. 49.

Ego discooperui Esau: revelavi abscondita eius, & celari non poterit.

Luc. 8.

Non est occultum, quod non manifestetur: nec absconditum, quod non cognoscatur & in palam veniat.

INSTRUCTIO SECRETA pro Superioribus Societatis Jesu.

Lectori S.

SUperioribus annis cum Christianus Dux Brunsuicensis, qui se Halberstadiensem Episcopum ferebat, Paderbornæ Jesuitarum Collegium diripuisset, bibliothecam eorum cum scriniis literarijs dono dedit Patribus Capuccinis; qui in scriniis Rectoris Secretam istam Instructionem invenerunt, quod ipsum in Pragensi Jesuitarum Collegio contigisse homines fide haud indigni testantur. Nec verò cuiquam dubium esse potest, qui Jesuitis paulo familiarius utitur, quin Primores Societatis hujusmodi occultis monitis à Generali Prępos ito instruantur, cum quæ in isto mandatorum libello monentur, passim Jesuitas factitare constet. Plurimùm verò Societatis Regulis constitutionibus & typo descriptis Instructionibus ea adversari certum est: ut

ut haud difficulter fides fiat, plerosque Superiores Jesuitarum (in nonnullos enim talis non cadit suspicio) duplicem ut vestem, sic etiam Regulam habere, aliam domesticam & privatam aliam forensem & publicam, Introrsum turpes, speciosos pelle decora: quomodo de Pharisæis Christus testatur: similes estis sepulchris dealbatis, quæ à foris parent hominibus speciosa, intus verò plena sunt ossibus mortuorum & omni spurcitia: sic & vos à foris quidem paretis hominibus justi, intus autem pleni estis Hypocrisi & iniquitate. Quod non vereor, ne invidiosius, quam verius in eos dictum putet, qui meminerit, ipsum Claudium Aquavivam diserte in Superiorum plerisque Aulicisimi Sæcularitatis & Hypocrisis dicam inpingere, qui specie Dei gloriæ & saluti proximorum inservienti quærant semetipsos. Hic ergò mandatorum Commẽtarius pro illo (si fas est.) Deposito haberi potest, cujus ita Paulus meminit: O Timothee, depositum custodi: & quæ audisti à me, hæc fidelibus hominibus commenda.

1. *Qualem se Societas præstare debeat, cùm de novo accipit loci alicuius fundationem?*

Ut se gratam & acceptam præbeat Societas incolis loci, quem non ita pridem suscepit: multum ad hoc conducet explicatio finis Societatis, præscriptus in Regula secunda Sum-

marij *incumbere in salutem Proximi æquè ac suam.* Quare humilia obsequia obeunda, in Xenodochiis, & fimo jacentes invisendi: ad Confessiones excipiendas quorumcunque, etiam ad loca distantia eundum: Eleemosynæ conquirendæ, dandæque pauperibus, aliis videntibus ut ædificati facto nostrorum, sint in nos liberaliores. Modestiam exteriorem ita omnes ædificant, ut illa alios ædificent. Delinquentes è nostris vel ob id dimittantur.

2. *Quid facto opus sit, ut Principum & Magnatum intima familiaritate potiamur?*

Conatus ad id maximi sunt adhibendi. Experientia docuit, Principes tunc affici spiritualibus & Ecclesiasticis personis, quando odiosa facta eorum non asperè reprehendũtur, sed in meliorem partem explicantur. Cernitur id in Matrimoniis contrahendis Principum, cum sibi affinibus, quæ matrimonia magnam habent difficultatem, ob vulgi opinionem, quod tales exsecratur thoros. Itaq; dum hæc & similia affectant Principes, animandi sunt, assecuturos eos, quod volunt. Explicentur rationes, quæ eorum desiderium augeant: videlicet, Matrimonium hoc fore causam majoris vinculi, & gloriæ Dei. Sic, dum Princeps aggreditur aliquid faciendum, non æquè omnibus Dynastis gratum: (Verbi gratia si bellum movere vult:)

tunc

tunc eius voluntas juvanda, & constantiæ monendus promovendusq; animus. Primoribus Regni insinuent per suadeantq; Principis voluntati parendum esse: non tamen ad particularia descendant, ne nobis imputetur. Si tamen obiiciatur: citentur generalia monita id nobis prohibentia.

Juvabit ad contrahendam familiaritatem Principum, obire legationes in materiis ipsis gratis. Per munuscula vincendi intimi Principum: ut fideliter instruant nostros, de moribus & humoribus Principis, quibus rebus oblectetur, quis sit sibi modus placendi: salvo tamen jure virtutis & conscientiæ. Et occasione habita, insinuent se in animos Magnatum & Principum. Si careant uxoribus, proponantur illis Virgines in matrimonium, quæ cum suis parentibus, nostris sint addictæ: ijsque Virgines depingantur laudum coloribus, quibus eas depingi vellent ipsimet Principes. Sic enim fiet, ut per uxores, aliâs alienos, nobis amicos reddamus. Docuit id experientia, per Domum Austriacam, in Regnis Poloniæ, Galliæ, cæterisq; Ducatibus & di[illegible]

Fœminæ ne mutent animos, aut de suo favore in nos remittant: seriò illis inculcetur amor in nostram Societatem, tùm per nostros, tùm per eas Famulas, quæ nostris sunt addictæ: quæ variis officiis,

 & mu-

& munusculis in amicitia conserventur. Sic enim secretiora suæ Dominæ, & ea quæ nostros scire oportebit, evulgabunt.

Sequantur, in conscientiis Magnatum regendis, eorum Authorum sententias, quæ liberiorem faciunt conscientiam, contra Monachorum opiniones: ut illis rejectis, nostros sequantur, & à nostra directione & consiliis dependeant. Quàre, tàm ad Principes & Magnates, quàm Prælatos conciliandos, juvabit, eos facere participes meritorum nostri ordinis: habere amplas facultates, absolvendi à peccatis reservatis & censuris, dispensandi in jejuniis, debito reddendo, matrimonii impedimentis, & aliis votis. Invitentur ad Scholas nostras; salutentur carminibus: inscribantur illis Theses: si expedit, in triclinio tractentur: & si quæ qualitas personæ exposcat, variis linguis salutetur, tempore mensæ, à nostris fratribus.

Inimicitias inter Magnates componant. Quod si Monarchæ, nobis addicto, subserviat Vir aliquis prima[illegible] nobis alienus: promittatur ei favor, & [illegible] conferendi, ad nostrorum instantiam [illegible] Societati avent affectos [illegible] Princip[illegible], & magnos Dominos, tùm Prælatos; ut pro eâ contra affines, & sibi charos agant, [illegible] missos à Societate ullo modo promoveant. Deferendos honores Primatibus ominentur; delatos gra-

gratulentur, libellis carminum, per studiosos, in primo ingressu loci, ubi exercenda erit jurisdictio.

3. *Quid curaturi sint Domini pro nobis, dum pecunia destituuntur; multa tamen sunt authoritatis in Republica, & aliis modis nobis prodesse possunt.*

Tales Domini si sæculares sint: curanda apud ipsos gratia & auxilium contra Adversarios nostros, favor ad lites forenses, authoritas & potentia ad coëmtiones pagorum, domorum, hortorum, lapidearumque pro extruendis Societati nostræ domicilijs, in illis præsertim civitatibus, quæ nostros nolunt habere, Iidem Domini conciliandi, ut mitigent, imò compescant furorem hominum notæ inferioris, nobis nihil cooperantibus.

A Spiritualibus verò, (ut Episcopis, Archiepiscopis) pro diversitate nationum, id exigendum, quod rei opportunitas ostendet. In quibusdam partibus curandum est, ut Prælati, & Parochi ipsis subditi, nostros revereantur, nec impediant ministeria nostra: in aliis partibus plus. Nam in Germania & Polonia, Episcoporum magna est authoritas: qui parvo labore, collata re cum Principe, Monasteria, Parœcias, Præposituras, Altarium fundationes nobis possunt attribuere, contentatione quacunque facta Sacerdotibus

ſecularibus. Quod in ijs locis aſſequi poſſumus, ubi Catholicis Hæretici & Schiſmatici ſunt permixti. Oſtendaturque Epiſcopis, magnum fructum eos hac ratione facturos, quem à ſecularibus Sacerdotibus & Monachis præter cantum, expectare non poſſunt. Laudetur Zelus eorum: inculcetur facti memoria perpetua. Tales autem fundationes, ut Societas ſuccedat in beneficia ſecularium Sacerdotum, per eos Epiſcopos aſſequentur facilè, qui & confitentur noſtris, & à directione noſtra pendent, & ſunt in expectatione ad altiores gradus Epiſcopatus opulentiores mendiantibus noſtris.

Tàm autem apud Epiſcopos, quam Principes curent noſtri, ut dum fundant noſtra Collegia ad parochiales Eccleſias, noſtri quoque ſoli ſint, qui habeant jus conferendi Vicarium perpetuum, cum cura animarum. Ipſe ſuperior loci, pro tempore exiſtens, erit Parochus: totumque regimen Eccleſiæ noſtrorum ſit. Per eoſdem curabunt exſtructiones Collegiorum in locis, ubi ſunt Academici, nobis repugnantes, vel Catholici, aut Hæretici cives, fundationes nobis in ſuis civitatibus prohibentes. Illi iidem curabunt pro nobis Cathedras concionatorias, in Civitatum nobiliorum præcipuis Eccleſiis.

Si quando agitur de beatificando aut canizando noſtro: Magnatum Liberis promo-

vendum erit negotium, apud Sedem Apostolicam. Si ex iisdem Dominis contingat legationem obire; ne cognitis aliis Religiosis, qui nobiscum symbolizant, ad eos affectum transferant, & in eas Provincias inducant, in quibus eminemus. Quare si transeant Viri illustres per Provincias, ubi sunt nostri, excipiantur ad Collegia, & pro modestia religiosa tractentur.

4. *Quæ commendata esse debeant Concionatoribus, Confessariisq; Principum & Magnatum?*

Ut directiones Regum, Principum, Virorumq; illustrium, rectè per nostros instituantur: omni modo ita eos dirigant, ut sua directio tendere videatur ad conscientiam, quam ipsi Principes concredunt. Non statim autem, sed sensim, spectare debet directio, ad gubernationem politicam externam. Quare sæpè inculcent Principibus, distributionem honorum & dignitatum in Republica, spectare ad iustitiam: graviterque Deum offendi, si contra eam à Principibus peccetur. Se tamen nolle, dicant, ingerere in ullam administrationem Reipublicæ, & hæc se invitos dicere, ratione sui officii. Quod ubi apprehenderint Principes: expliceturipsis, quibus virtutibus præditi esse debeant viri, assumendi ad dignitates Reipublicæ. Commendationis capita sumantur ex amicis Societatis nostræ, & ijs Viris, quos expedit pro bono

Sa-

Societatis promovere: quos per se non nominent Principi, sed per intimos amicos Societatis nostræ, & Principis. Quare confessarii & Concionatores informentur à nostris, qui in quavis parte illius domini sint Viri, qua virtute, potentia, divitiis, liberalitate in nos. Horum nomina apud se habeant, notitiamque eorundem faciant Principi, dextrè eos commendando: ut faciliùs oblata occasione promoveantur à Principibus illi, quos olim sibi laudari, à suis Confessariis & Concionatoribus audierant.

Meminerint Confessarii, & Concionatores Principum, suaviter eos tractare, nulla ratione perstringere in concionibus aut privatis colloquiis. Confectiones, aquas distillatas modicè acceptent: pro usu privato, parva pecunia sint contenti. Dum sunt in Palatijs ad abjectiora se cubicula conferant. Prudenter inculcent suis Principibus, ne vel lato ungue discedant à consilio spiritualium Patrum. Curent sibi significari quàm primum Officialium Reipublicæ mortem: & de substituendis maturè agant. Ut suspicione se eximant. externi regiminis; nec Amicorum causas apud Principes promoveant per se, sed alijs potiùs committant.

5. *Quid agendum cum Religiosis, qui symbolizando nobiscum, in multis occupationibus, multum nobis detrahant?*

Genus humanum nobis animosè ferendum.

dum. Proinde inculandum hominibus, nostrum Ordinem omnium religionum habere perfectionem. & in quo aliæ religiones excellunt, in eo, eminentiore modo, Societatem lucere in Ecclesia Dei: præter cantum & victus asperitatem; (quibus discrepamus à Monachis:) omnia in Societate melius haberi, ipsa etiam subjecta. Notentur defectus, ex quibus ostendatur, minùs feliciter alios Religiosos satisfacere posse illi occupationi. in qua concurrunt nobiscum. Maiore conatu eundum est contra illos Religiosos, qui Scholas erudiendæ juventuti instituere vellent, in locis, ubi id cum dignitate & fructu Societas nostra obit. Ostendatur Principibus, tales homines fore perturbationi Reipublicæ. Proponatur Academicis externis, illos Religiosos magis quàm nos fore ipsis in ruinam. Suggerant Principibus, sufficere Societatem erudiendæ juventuti. Quod si literas Pontificum pro se habeant, aut Cardinalium commendationes, agant per Principes apud Pontificem, cui ostendatur, Societatem benè fungi suo munere. Procurabunt testimonia à Civitatibus, in quibus sua Collegia habent, bonæ conversationis. His etiam diligenter persuadendum erit, timendas perturbationes, accessu diversarum Scholarum, & Præceptorum. Esto; Religiosi sint: interim no-

stra.

ſtri pro viribus curent ſtudia exerceri & ſpecimina edi, cum applauſu aliorum.

6. De conciliandis Viduis opulentis Societati.

Deligantur ad hoc opus provectæ ætatis Patres, colore vivido. Viſitentur crebrius eædem à noſtris. Quæ affectum oſtenderit in Societatem, Viciſſim Societatis noſtræ opera ei offeratur. Si acceptat, cœperitque frequentare noſtras Eccleſias: detur ei talis Confeſſarius, qui dam benè dirigat, & conſtantem in viduitate conſervanda faciat, enumerando bona viduitatis, quibus meritum amplum ſit obtentura. Ut res tota melius illi cedat: comitatus famulorum diminuendus ſuadeatur: ordinentur Officiales aulæ, & Præfecti bonorum: præſcribantur, quæ ſpectant ad gubernationem domus, habita ratione loci & perſonæ. In primis autem efficiat, Confeſſarius, aut eius conſiliis acquieſcat Vidua, & directionum ſequatur, tanquam fundamentum futuri boni ſpiritualis. Proponatur uſus Sacramentorum frequens, auditio Sacri, recitatio Litaniarum. Exhortationes ſint bis vel ter in hebdomada, de bono viduitatis, de moleſtiis matrimonii iterati, periculiſq; noviſque gravaminibus ejusdem. Facetè proponat Viros nobiles, quorum illa Vidua, cum qua agitur, non abnueret connubium: iidemdem Viri ita deſcribantur, declarando mores & vitia

vitia ipsorum, ut audiendo Vidua nec cogitationem assumat de matrimonio. Proindè, cum sint ita affectæ erga Viduitatis statum, quam primum eis commendentur vota religiosa: ut emisso voto castitatis, omnem sibi aditum præcludant ad secundas nuptias. Quo tempore maximè suadendum, ut ex aula abigantur juvenes liberiores in jocis: pauci admittantur hospites, in iisque tractandis mediocritas. Præfecti pagorum, Sacellani, alij officiales, tales sint, qui aut ex nostrorum commendatione habeantur, aut à nostrorum nutu dependeant. Huc ubi progressum fuerit, paulatim ad bona opera inducenda erit Vidua: quæ tamen præstabit, & directione Patris sui spiritualis.

7. *Quis modus conservandi Viduas in viduitate & de dispositione redditnum, quos habent.*

Si, præter communem affectum, testetur Vidua Clenodiis, aut pecuniæ non modica summa suam in Societatem liberalitatem, fiat particeps meritorum Societatis nostræ. Si emisit votum castitatis; renovet illud, more nostro, bis in anno. Exponatur ordo nostræ Societatis domesticus: qui si placuerit, præscribatur pro aula. Indicantur confessiones menstruæ, tùm pro festis

Christi

Christi Domini, Beatæ Virginis, & Apostolorum. Constituantur Syndici inter mares & fœminas, qui defectus notent inter aulicos & famulas, referantque Magnificæ. Interdicantur nutus, susurri, clandestina colloquia: delinquentes severè castigentur. Sint in aula honestæ puellæ, quæ varia ornamenta conficiendo pro templis, se in pietate exerceant: supra se habeant manuductricem, quæ laborantibus attendat. & mores edoceat. Visitentur Viduæ crebrò, & jucundis Colloquiis, spiritualibus tamen, conserventur & foveantur. Non tractetur rigidè cum ipsis in Confessionibus: nisi tunc, quum minor est spes aliquid ab eis accipiendi. Proderit quoque ad conservandas Viduas, si pleraque fiant in gratiam Viduarum: ut ingressus in ædes nostras, colloquia, quando & cum quibus placet è nostris. Non permittantur in frigoribus domo exire, aut dum se deterius habere sentiunt. Nuptiæ filiarum exornentur carminibus studiosorum externorum. Si exsequiæ peragendæ sunt, ornatus lugubris, licet splendidus, tamen adhibeatur: cenotaphij non sit vulgaris structura. demum, quicquid fieri potest ad Viduarum sensualitatem, (modò sint liberales, & addictæ intimæ Societati) fiat, cautè tamen & secluso scandalo.

Agendo de dispositione redditum, quos habent Viduæ, proponatur ipsis illa perfe-

ctio.

ctio laudata ſtatus hominum ſanctorum: quando, neglectis amicis, ſua bona in Jeſu Chriſti pauperes erogant: adducantur exempla Viduarum, quæ hac ratione brevi in ſanctas evaſerunt.

Quare, dum ſe viduæ in noſtras manus reſignant, paratæ ſequi directionem Patris ſpiritualis, ſeriò inculcetur, ut majoris meriti ſint illarum actiones coram Deo, ne religioſis quidem perſonis dent eleemoſynas, inſcio Confeſſario, ſed adnotatis iis, quæ ſe daturas alicui decreverunt, ſchedulam exhibeant Confeſſario. qui detrahere aut addere poteſt, pro ut videbitur. Caveant Confeſſarij frequentem aditum aliorum Religioſorum ad Viduas: ne poſt ſe fœminas, natura inconſtantes abducant.

Dum multa eſt pecunia ex bonis collecta; ne hinc moveantur Viduæ ad ſecundas nuptias: proponant Confeſſarij, imò ſuadeant, ordinarias penſiones, quibus ſublevent neceſſitates, ſingulis annis, noſtrorum Collegiorum, & Domorum profeſſarum; præcipuè Domus profeſſæ Romanæ. Eandem pecuniam impendere poſſent in caſulas, & paramenta templi, quæ pro noſtris ſacris ædibus ſervire poſſunt poſt mortem Viduæ. Exponantur defectus Eccleſiarum noſtrarum coram Viduis, ſtructuræ imperfectæ Collegij. Inducantur ad ſumtus faciendos pro rebus per-

perpetuam eis gloriam conciliaturis, ut sunt templa, cibaria, ædificia, quæ consulto citò conficiantur: ut habeant, in quod suam liberalitatem possint exercere. Id ipsum faciendum cum Benefactoribus & Principibus, qui nobis aliquid sumtuosè extruunt. Si clenodia sint; suadeatur, æternitati ea consecranda, si dentur à Viduis ad sepulchra nostrorum Beatorum Romam.

Comprobetur id exemplis aliarum Matronarum, quæ id præstiterunt. His causis ostēdetur, illis summam perfectionem assecututas, dum rerum terrenarum amore se exuendo, earum Christum Dominum in servis Societatis suæ, possessorem instituerint. Quod si filios & filias Dei obsequio dicare voluerint, non est liberalitas earum spernenda, accipiendo quæ offerentur: parcius tamen ab ijs Viduis accipiendum, quæ filios & filias ad seculum dirigunt.

8. *De remediis, ut filii & filiæ nostrarum devotarum religiosum amplectantur statum.*

Suaviter & fortiter id Matri viduæ peragendum. Filiabus molesta sit virgis, minis, abstinentiis: asperius tractando, denegando ornatum muliebrem exquisitum, pollicendo majorem dotem, si velit esse monialis. Exaggeret illa futuri mariti furores, gravamina ma-

matrimonii: præ se ferat mater ipsa dolorem, se non fuisse monialem: demum ita agat contra filias, ut tædio victæ manendi apud matrem, adspirent ad monasterium.

Cum filiis conversentur nostri familiariter. Accipiantur ad Collegia: in quibus illa ostēdantur ipsis, quæ moveant ad ingrediendam nostram Societatem: ut sunt Horti vicini Collegiis in quibus fiunt recreationes.

In Refectoriis ostendatur mundities & exterior conversatio inter nostros: munuscula, facetæ colloquia, ad Spiritum tamen, non omittantur. Sint, penes tales Viduarum filios instructores amicissimi nobis, imò futuri de nostris. Subtrahat mater filiis necessaria ad tempus modicum: exponat intricata negotia, ex parte bonorum. Si ad alias provincias iverint, studiorum causa, ibi illos mater non delicatà tractet pecunia: ut tædio victi in exteris nationibus religionem ingredi seriò meditentur.

9. *De Redditibus augendis Collegiorum.*

Seriò inculcetur Confessarijs Principum, Magnatum, & Matronatum, ut dum spiritualia illis conferunt, temporalia, pro bono com-

communi Societatis ab eisdem recipiant. Quocirca non omittant occasiones acceptandi, dum aliquid offertur: & si differatur, in memoriam revocent nimium affectum minimè præ se ferendo. Qui ex Confessarijs minus industrij in hac re erunt, tamquam bono communi minùs affecti, amoveantur à Principibus, domique exagitentur. Magno dolore audivimus, juvenes Viduas, morte immatura præventos, culpa nostrorum, supellectilem templi multùm pretiosam nostris non legâsse, neque acceptâsse, dum superstites Viduæ offerrent: cùm ad talia acquirenda, non tempus, sed voluntas offerentis, spectari debeat.

Adeant Civium domos, aulas Nobilium, nec non Viduarum: ex quibus omnibus perquirant prudenter, num pro animæ suæ bono, vel ipsi, vel aliorum Amicis aut Affines, Ecclesijs aliquid sint legaturi.

Idem perquirendum à Parochis & Prælatis, qui prius inducantur, ad officia spiritualia facienda: pro tempore multa nostri possunt lucrari.

Apud hos omnes studeant captare benevolentiam, explicando gratitudinem Societatis, & fidelem exsecutionem, ratione locorum, quæ accipiunt à benefactoribus, secus quàm alij seculares Sacerdotes & Monachi. Habeant notitiam hortorum, lapideatum, Vinearum,

rum, civitatum in quibus resident, pagorum, prædiorum, à quibus possessoribus, quibus contractibus, cum quibus gravaminibus, teneantur: & num illa bona, vel per contractus, vel receptionem filiorum in Societatem, aut donationem, habere possint, experiantur.

Devotis & devotabus Societatis nostræ, quandoque bona sua, Collegio vendant, cum pacto, quod post breve temp⁹, Societas gratis eadem sit ab ipsis receptura. Si viduas addictas contingat habere tantum filias: eas dirigant ad religionem Moralium, dote quacunque eis data. Cætera, uti pagos, clenodia, totamque possessionem, nostri facilè lucrabuntur. Si autem tantùm unum filium, aut plures, Vidua Societati nostræ amica habuerit, nullaque spes sit filios vel filium fore in Societate: indicetur Matri, sufficere, si integras possessiones filiis vel filio relinquat, ac collectam pecuniæ summam, ad suam propriam dotem, posse legare Societati. Accidit, Viduas esse unius aut alterius pagi, ad pietatem propensas, Societatis studiosissimas: hæ inducantur ad inscribenda bona nostris Collegiis, ipsæ interim contentæ sint annuam suscipere contentationem; Ut Deo commodius vacent, cura rerum temporalium liberæ.

10. *De Disciplinæ rigore ostendendo in Societate*

Testabitur disciplinæ rigorem, eiicendo à nobis, quandocunque videtur Societati. Esto sint cuiuscunque conditionis & status, senes, juvenes, consumserint ætatem & vires, morbo calculi, & alio quocunque postquam ingressi sunt Societatem, affecti fuerint. Causæ (præter causas reservatas, ob quas, pollutione excepta, licita erit dimissio) hæ erunt ejectionis: si devotas nostras, & amicos Societati utiles, ad alias religiones dirigunt, aut Parentibus indicant, sive illis à quibus impediuntur, ne ingrediantur Societatem: si in resignatione bonorum, erga consanguineos affectum ostendunt, non dando totum Societati. Prius tamen tales, per aliquot annos in Societate mortificentur. Fratres in officiis vilibus ponantur: detineantur in Scholis inferioribus, ut ibi doceant: altiora studia, præcipuè quartus, Theologiæ annus, non concedatur. Capitula frequentiùs, tempore mensæ, dentur. Patres prohibeantur à confessionibus excipiendis: arceantur à conversatione externorum: accipiantur res charæ ex cubiculis: frequentes pœnitentiæ publicè assignentur.

Hinc erit facilè progredi ad dimissionem. Si tales personæ, notatæ in supra dictis vitijs, conquerantur coram Provincialibus, de immode-

moderatis superioribus aut officialibus: non credatur facilè, excusetur factum, dicatur teneri eos obedire ubicunq; non est peccatũ.

Non sint scrupulosi in dimissione Superiores. Cùm enim ordo noster gaudeat nomine Societatis & Sociorum: non mirum, Societati annexam esse dimissionem. Nam Societatis, & sociorum vincula faciliùs solvuntur, neque sunt perpetua. Dimissio cæpit cum instituto Societatis.

Id evidenter ex eo patet: quia Societas habet vota simplicia, pro Scholasticis, Coadiutoribusque formatis: quæ vota non habent mutuum contractum, ac si Societas habeat obligationem, personas cum talibus votis in Societate retinendi semper. Id autem nequaquam est: tantùm enim obligatio cadit in voventem, non in Societatem, quæ potest cum talibus votis quoscunque dimittere, quando & quacunque de causa sibi videbitur. Licet autem in Societate, alij faciant professionem quatuor votorum, alij trium votorum solemnium, more aliorum Monachorum, tamen & tales à Societate dimitti possunt.

II. *Qualiter se unanimiter præstabunt nostri contra dimissos?*

Quoniam tales multum obesse possunt Societati: proinde obvietur his modis.

Antequam è Societate dimittantur, promittant, eiusque rei testimonium relinquant, se de Societate nihil sinistri dicturos. Præcludant aditum dimisso, ad eos spirituales & seculares dominos, quorum ipse aucupari posset gratiam, ibique habere locum. Dicantur malæ eius inclinationes, vitia, defectus, quos de se, in manifestatione conscientiæ, aliquando Superioribus aperuerat, & juxta quam in Societate dirigebatur, cedendo in hoc viri suo. Quod si erunt Domini nostris non addicti per Viros graves nobis addictos, curetur impediri favor dimisso, apud eum, qui non est affectus nobis. Et si non potest induci, ad avertendum animum à dimisso, saltem inducatur ad non faciendum ex omni parte. Scribatur per Collegia, quinam sint dimissi; & cum exaggeratione, caussæ dimissionis proponantur. De dimisso in exhortationibus dicatur, quod iterum ardenter petat ingredi Societatem. Externis insinuentur causæ dimissionis illæ, obquas vulgus nos odio habet: sic enim plausibilior erit dimissio quorumcunque.

Si dimissus habeat creditum, contra nos dicendo: obvietur huic rei per nostros graves Viros, qui dictis dimissi opponant authoritatem Societatis, famam, fructum quem facit in Ecclesia Dei, bonam existimationem Vitæ & doctrinæ, ob quæ Regibus, Principibus

bus & Magnatibus, sunt à confessionibus concionibusque; explicent Zelum nostrum in Proximos, multò magis in unumquemque hominem Societatis suæ. Invitentur ad prandia illi, apud quos dimissus videtur habere partes: quibus persuadendum est, ne faveant dimisso, & teneri eos præsumere pro religione. Quo tempore causas dimissionis exponant, omnem eis probabilitatem ostendendo, & defectus dimissi omnes enucleatè exponendo, nihil omittendo.

Esto dubia aliqua sint: caveant dimissos promovere ad ulla beneficia ecclesiast.ca, nisi aut deterint non modicam pecuniam, aut sua bona inscripserint, aut singulari modo testati fuerint, se esse amicos Societas. Id etiam Principi & Regi persuadeant confessarij ut collaturi alicui honores, argumentum accipiant eius ex liberalitate & bono affectu ejus in Societatem nostram, fundando ei Collegium, aut quid simile ei præstando.

Si contingat dimissos habere favores hominum: diligenter inquiratur in vitam ipsorum, & mores ac defectus, per amicos & devotas nostras Ordinis inferioris divulgent. Ipsæ ne dimissis faveant, aut apud se conservent dimissos, terreantur censuris: negetur absolutio si sint pertinaces. Laus dimissi extenuetur, argutis propositionibus ambiguisque, ita tamen, quod possint avertere ani-

mos hominum à dimiſſo, ut ejus fidem minuere Succeſſus mali, qui accidunt dimiſſis, evulgentur cum magna commiſeratione, in exhortatione, ut reliqui terreantur, & vel inviti maneant in Societate.

12. *De delectu Iuvenum pro Societate, modoque eos retinendi.*

Summa arte & induſtria opus eſt, ut recipiantur Iuvenes ingenij boni, formæ non contemnendæ, genere nobiles, & opulenti. Ut tales pertrahantur, oſtendatur illis favor à Scholarum Præfectis: non permittantur vexari à Præceptoribus: laudentur crebrius: dentur ipſis munera: accipiantur ad veniam, tractentur fructibus: in ſolemnitatibus accipiantur ad Refectorium. Cum aliis ad virgas deſcendendum, objicienda crimina ex aliquibus conjecturis, iratus vultus oſtendendus, acrius compellandi ac reprehendendi: juvenilis ætas ad omnia mala quod ſit in illis proclivis, oſtendatur; niſi religioſi fiant, damnatione æterna terrendi. Dum in Societatem admitti petunt, non ſtatim admittantur: differantur ad tempus; interim foveantur: in colloquiis, commendetur illis ſuave inſtitutum; Ita enim magno deſiderio creſcente alacrius inſtabunt admitti.

Et ſi voluerit poſtea exire aliquis ex talibus, revo-

revocetur illi ardens studium quo ingressum in Societatem urgebat.

Quoniam verò maxima est difficultas, in alliciendis Senatorum filiis, & hominum ditiorum in Patria: si tales sint, mittantur Romam ad Noviciatum: prius tamen præmoneatur de ipsis Generalis, aut Provincialis Romanus. Quod si in Germaniam, Galliam, Italiam venerint, & Societatem affectaverint: sine scrupulo suscipiantur in illis dominijs, in quibus Monarcha Societati est addictus. Sub tali enim Domino hæc & similia erunt peragenda: siquidem illius Subditi, cum nostro favore indigeant, non facilè contra nos insurgent, & si insurgant nihil lucrabuntur.

Non omittantur occasiones inducendi filios eorum, qui istud orum causa ad nostra gymnasia ex aliis Provinciis, veniunt, maximè tunc, cum incipiunt pecuniam amittere, & partim pudore amissæ pecuniæ, partim metu Parentum aut Affinium, ob molestias, quas timent, induci se sinunt. Res habuit bonum successum in Germanis & Polonis.

Inconstantiæ occurrendum, pro qualitate personæ, exhortationibus de malo successu dimissorum Ut verò Parentes & Affines ingredientium ad nos sint contenti: ostendatur excellentia instituti nostri, & tantus applausus Mundi: & honor qui defertur a Principibus Societati.

Insinuent se in intimam familiaritatem ipsorum, reddantque eos contentos: si id necessitas & personæ dignitas postulabit.

13. *De Monialibus.*

Caveant offendere Moniales nostri Confessarii: cùm tantæ sint benefactrices: ut aliquæ fundationem juverint Collegiorum, plurimæ mediam dotem dederint, annuente Monasterio & Abbatissa. Quare ob clausuram, non eos molestent: relinquant Episcopis. Conservent potius favorem Monialium: ne contra nos agant ob dimidiatas dotes, easque exprobrent nostris datas.

14. *De Casibus reservatis & causis dimittendi à Societate.*

Præter casus descriptos in instructione, à quibus solus Superior absolvet, aut ordinarius Confessarius ex ejus licentia (hos casus videlicet, Sodomiam, fornicationem, adulterium, stuprum, tactus impudicos maris aut fœminæ: & si quis quacunque ratione moliatur contra Societatem, qualicunque Zelo) sciant esse causas dimissionis à Societate: nec prius absolventur, quam extra confessionem promiserint, se id manifestaturos, per se, vel per Confessarium, Superiori. Qui si advertet, peccatum esse cum complice, aut in grave damnum Societatis: non absolvet, nisi

pœ

pœnitens promittat, aut seipsum scripturum hac de re Generali, aut dederit facultatem scribendi Confessario, aut Superiori, de tali causa. Aliâs nullo modò absolvet pœnitentem. Generalis verò, casu pœnitentis cognito, re collata cum Secretario, de casu pœnitentis id concludet, quod pro Societate expedire videbit, & tali pœnitenti dimissionem ex Societate assignabit. Quam si acceptare voluerit: nunquam validè poterit absolvi. Id faciendum conclusimus cum Theologis nostris, in casibus reservatis & approbatione sedis apostolicæ, frustra quibusdam repugnantibus. Taceat tamen Confessarius, ob id dimittendum à Societate pœnitentem. Si dixerit de se pœnitens extra Confessionem, dimittatur. Si dicere noluerit: Servetur cum ipso illa ordinatio scripta contra fictos, Interim tamdiu non absolvatur, quamdiu noluerit dicere extra confessionem.

Si aliqui ex Confessariis nostris audierint, aliquam externam personam, cujuscunque Sexus cum homine Societatis rem turpem habuisse: non eam prius absolvent, quam extra confessionem dicat nostrum. Et si dixerit, dimittatur noster; externa persona absolvatur.

Si duo ex nostris Sodomiam committent: qui non manifestabit, dimittatur: qui prior manifestabit, retineatur in Societate, sed ita

mortificetur, ut (velit nolit) post parva interjecta morâ, aliam sequatur.

Poterit etiam Societas, cùm sit corpus quoddam, his de causis, se exonerare personis, si successu temporis eos deprehenderit esse crassos in moribus & loquelâ: imò quascunque viderint superiores causas, Generali monito, quemlibet à Societate dimittent. Ut citius dimittantur, vexentur, fiant omnia contra inclinationes eorum: negentur quæ petunt, actores paucæ sint: arceantur à studiis majoribus: dentur sub tales superiores, de quibus non sint contenti. Nec tales teneantur in Societate, qui vexati insurgunt in Superiorem, de eoque coram fratribus conqueruntur, aut displicere sibi dicunt, quæ fiunt in Societate, quoad Viduas in directionem Rerumpublicarum, laudantque Venetos à quibus pulsa Societas.

Immediatè, ante dimissionem acriter exagitetur dimittendus: amoveatur à certo officio, & nunc ad hoc, nunc ad illud officium obeundum, mittatur: interim reprehendatur, quod non benè faciat officium sibi commissum. Pro luci excessu, duriores assignentur pœnitentiæ: ex cathedra, tempore mensæ, defectus recitentur, ita ut confundatur. Et per id tempus, dum notabilem impatientiam ostenderit, alijs audientibus & videntibus, tanquam is, qui est aliis scandalo, dimittatur,

tatur, prius tamen res ejus revideantur; & aliquo jubeatur ire, ad vineam, vel vicinum Collegium, interim quo in loco minimè spectat, in eo dimittatur.

15. *Qui conservari & foveri debeant ex personis Societatis.*

Primum locum teneat strenui operarij, qui non modò spirituale Societatis bonum, sed etiam temporale, promovent: ut sunt opulentiarum viduarum Confessarij, qui dum ad decrepitam ætatem accedunt, amoveantur à viduis, & aliis ipsis, cum recentibus viribus & ætate sufficiantur. His concedantur quæcunque petent in cibo, vestitu aliisque rebus, nec vexentur à Ministris pœnitentiis. Contra tales non sint creduli Superiores.

Habeatur & eorum ratio, qui defectus minimos, in aliis notatos, Superiori deferunt; aut positi in officio Ministri, Subministri, Bedelli, alios mortificare sciunt, non ex affectu, sed amore disciplinæ religiosæ.

Foveantur Juvenes illi, qui sunt affines nostrorum Benefactorum, & Fundatorum, quare mittendi ad studia Romam. Si studeant in propria Provincia, concedantur illis ea, quibus foveri possint.

Fiat gratia illis etiam Juvenibus, qui nondum resignationem bonorum fecerunt pro Societate: post factum, pane, non lacte, pascendi.

Nec illi postremum locum habeant, qui multos selectos Juvenes ad Societatem inducunt, tanquam benè affecti instituto Societatis.

16. *De Contemtu Divitiarum.*

Ne nimium nobis affectum adscribant divitiarum: juvabit, mediocres non admittere eleemosynas, pro ordinarijs officiis, quæ fiunt à nostris. Negentur sepulturæ viles in templis nostris. Cum viduis acriùs agant, quæ se exhauserunt dando nostris. Idem faciendum cum personis nostris, qui pro Societate fecerunt assignationem. Imò quando tales diuti tantur, aut nihil eis reddendo, aut saltem benè [illegible] trahendo ob sumtus à Societate eorum causa præstitos.

Hæc arcana præcepta diligenter serrent penes se Superiores, & paucisque gravibus ea partibus communicent, ex isque instruant alios, quomodo serviant cum fructu Societati neque ut scripta ab altero, sed ut ex peculiari prudentia deprompta, alijs communicent. Quod si (absit) in manus externorum hæc monita veniant, quoniam sinistrè ea interpretabuntur: negentur hoc sensu esse Societatis; per istos confirmando è nostris, de quibus certò scitur eos talia ignorare. Opponantur his privatis monitis generalia monita, & ordinationes impressæ aut scriptæ, his.

his contrariæ. Demum inquiratur, annon ab aliquo è nostris prodita sint: (neque enim Superior ullus erit tàm negligens, in asservandis tantis secretis Societatis) & si in aliquẽm vel leves erunt conjecturæ, illi imputetur, & ex Societate dimittatur.

Abdiæ I.

Quomodo scrutati sunt Esau, investigaverunt abscondita eius?
Qui comedunt te, ponent insidias subter te.

DELICIARUM JESUITICARUM
Specimina.

Minimè temerarium est, quod Cardinalẽ Dietrichstænium Religiosis *Clericis Scholarum Piarum* Roma Niclospurgum evocaris anno superiore dixisse accepi, Jesuitas quidem à se magnoperè contendisse, ut sua potiùs, quàm Clericorum illorum opera, in docenda Niclóspurgi juventute uti vellet, sed se comperisse, illos nimis pretiosos esse operarios, cùm solæ eorum scenicæ actiones quotannis non minus quadringentis florenis sibi auferrant. Habemus enim summi & gravissimi Jesuitæ Johannis Marianæ confessionem, Societatis suæ homines piorum hominum eleemosynas non modò commoditatibus, sed etiam dubiis suis expensas facere consuevisse.

visse, ut verè sua facere possint hæc Senecæ verba: *Non necessitatibus tantùm nostris provisum est: usque in delicias amamur.* Cæterum de Delicijs Mariana in Epilogo libri sui de Morbis Societatis ita loquitur: *Multa sunt nostrorum recreationes, quæ alicubi multos menses durant. Deliciæ nonnullorum sunt nimiæ, eisque nocent.* Hæc autem quàm vera sint, etsi extraneis domestica Jesuitarum negotia minùs pateant (siquidem eodem Mariana teste cap. 14. *Totum Societatis regimen videtur hunc habere scopum, ut quæ malè in societate fiunt, injecta terra occultentur, & hominum notitiæ subtrahantur*) triplici nihilominùs documento planum facere possumus. Passim quippè voluptati, quæ partim ex Musica, partim ex actione Scænica percipitur Jesuitæ indulgent: alicubi verò, ubi Principes plus habent obnoxios, ferarum quoque Venatione otium suum oblectare solent.

Quod ad primum voluptatis & Deliciarum genus attinet, vix quisquam est, qui Jesuitas ita Musicè vitam agere nesciat, ut ad Symphoniam non modò in templis sacra faciant, sed etiam in Scholis disputent, in Scæna Mimos agant, in triclinio denique cibos sæpè capiant. quod postremum ne cui insolentiùs videatur, ejus exemplo uti libet, qui haud scio an omnes quot usquam sunt Jesuitas multum ætate superet, in Italia quidem

dem certè nemo est, qui ante illum se insibulari & in Societatem adscribi passus fuerit. Is est Bernardinus Castorius, an Castorius, Senis in Hetruria circiter octoginta octo abhinc annis ex utero materno aversi sinistra effusus *per actum insani Leonis, Sole dies referente siccos.* quod eo tam distinctè mihi commemorare visum est, ne quis hominem præcipuè iracundum esse, quotidieque vel levissimas ob causas in rabiem efferari, ex eoque alligandum videri admiretur. Hic se veterem si minus Martyrii, saltem Pat bul Candidatum esse, terque paratum jam collo laqueum effugisse gloriatur: literis etiam ad summum virum Johannem Pistorium datis sic de se prædicat: e non dubitat: *Pro sede Apostolica vincula & carceres passus quotidiè morior.* Societatis scilicet suæ Provincialem egit in Gallia, & domus Professæ Præpositum Venetiis, quo tempore illinc Jesuitæ publicè pulsi sunt. Hoc illi meminisse quotidianæ mortis instar videtur. Sicut autem pleriq; Jesuitæ operæ, quam Ecclesiæ navant, mercedem videntur in hac vita sibi repræsentatam velle (nam quæ ulterius pertinent, in diem esse judicant, quod *de futuris contingentibus determinatam veritatem haberi* non posse docti sint) similiter & designatus hic Martyr noster *manus occulatas habet, quæ credunt quod vident*, adeoq; longum nimis ei videtur expectare, donec in cœlesti regia cum Seniorib⁹ illis Apocalypticis considere,

ac felicitatis eorum particeps fieri possit, sed præsens Divus fieri, & vivus vidensque eadem illa, quæ pro Christo morientes manent gaudia, perfrui postulat. Illi autem cum Regno in alios potiuntur, tum Symphonia aures oblectant, tandem ipsi quoq; animi caussa cantillant. Sic enim Apoc. 5. de illis legimus: *Seniores ceciderunt coram Agno, & cantabant canticum novum dicentes; Tu fecisti nos Reges & Sacerdotes, & regnabimus super terram.* Et Apoc. 14. *Audivi vocem sicut citharœdorum citharizantium in citharis suis. Et cantabant quasi canticum novum ante Seniores & ante animalia.* Itaq; & noster hic *Senior bulla dignissimus* Regnum in Collegio Germanico Romæ obtinet, & *Regnator* sive *Rector* audit, isq; Perpetuus, quippè cui Jesuitarum Patriarcha Collegium illud in omnem vitam commendarit, sive in Commendam dederit, eiusq; libidini quoad vivet nec animam ebulliet permiserit. Ditioni porrò subjectos habet illustres nobilesq; plurimos Germanicæ juventutis, gradui ac dignitati Principum imperii propè maturos, suorum certè votis destinatos. Fructus Collegii, qui annua vicena aureorum millia conficere creduntur, ex sua libidine dispensat, neq; cuiquam nisi eidem Patriarchæ suo, hoc est e si verum quærimus, sibi ipsi accepti expensiq; rationes edit. Vinum potitat, præ quo nectar haud si nectar, saltem eius Collegii

alu-

alumnorum judicio, quos fatuo palato esse non temere è cuiquam sano persuadebitur, Pane vesci tur candidiore, quam cerebrum Jovis. Carnes, pisces & reliquum obsonium quid cōmemorare attinet? Ipse se, si vivat Apicius, aut Epulo dives ille, hoc victu minimè indelectari fateatur. Et adhuc jactare delirus ac minimi pretii senex audet, sev. ncula & carceres passum quotidiè pro Apostolica sede mori? Sed est hæc una ex solennibus ejus cantilenis, quarum argumentum est, quid ipse sciat, quid egerit, quid passus sit, quanta sit ejus apud Pontificem aliosq; Principes auctoritas, quanta potentia, quanta deniq; impudentia. nam & istam in laudibus suis numerat quippè qua se non semel pro sapientia feliciter usum meminerit. Ego (inquit apud alumnos sibi commissos) nullius Cardinalium offensam reverꝭ tus ad ipsum Pontificem quoties velim irrumpo, apud quem *ut non quicquid splendida bilis iusserit* evomam, & *acriter elatrem, pretium ætas altera sordet* Ego cui de eloquentia concedam habeo neminem, quippe qui septem ipsos annos Rhetorica docuerim. Ipsi purpurati Præsules & Pontificum Nepotes sæpè gratiam a eam ambiunt, nec semper à me quod volunt auferunt. Quid mihi Bambergensis Episcopus literas scribere dubitat, quasi non à multò majoribus Principibus familiariter ad me scribi soleat? Scri-

be-

beret saltem Generali nostro, qui tàm Princeps est, quàm ipse Jam duo vacuum in Germania Sacerdotium ambiunt, alter me suffragante, alter Imperatore. Videbimus nunc uter plus possit, ego an Imperator. Quid tu mihi literis Ferdinandi Archiducis molestus es, iisq; fretus in Collegium Germanicum admitti postulas? quid ego Archiducem moror? quem ne ipsum ne quidem, si petat, admiserim. Non minùs tamen Cantorem probum se præbet, cùm quis Horarias preces recitanti intervenit quodq; minus audire velit obloquitur. Tùm enim loco libri, in quo orare desinit, ungue pollicis notato totas irarum effundit habenas, tamq; rabiosa voce delitigat ac bacchatur, ut orationis pensum jurgiis, quàm precibus absolvere malle videatur. Nullum quippe suavius ei est acroama, nulla cantilena delectabilior, quàm iracundiæ ipsius parens omnemq; bilem in alterum exonerans oratio. Eandem verò voluptatem ipsi præstat malum carmen in eos occentatum, qui vel præ se ferre audent, sibi Jesuiticam docendi rationem minus probari, vel aliquid in cujuscunq; Jesuitæ dictis, scriptis aut factis requirere non dubitant. Hos enim verò Castorius pro piacularib. sacris & intestabilibus habet, neq; ei in eos palàm mentiri, eosq; sceleratos, Hæreticos, pestilentes, ipsosq; Cacodæmonas dicere ulla est religio, etiamsi

tales sint, ut eorum virtutes & erga Ecclesiam Dei merita ipsi Pontifex & Imperator, & optimus quisq; ac maximùs cum voce, tum consignatis tabulis prædicent, eosq, benè audire ipsius Catholicæ religionis non minimum intersit. Ista eum consuetudine factitare, & maledicto fræna quotidiè laxare, Pater suus Generalis habet cognitissimum, quippini? cùm de intemperiis, furore, mendaciis, & ad conviciandum effrænatione eius vix quisquam Romæ inveniatur, qui non inaudierit. Quamvis autem inter fidei Christianæ capita sit, *mendaces & maledicos regnum Dei non possessuros, nec dimitti peccatum, nisi restituatur ablatum* cui consequens est, ut Castório isti certus non arbitrario ad generum Cereris descendendum sit, qui jam ad ipsos triginta quatuor annos alienam famam, & quidem eorum quorum virtus & pietas Ecclesiæ toti satis spectata est, quotidiè depeculetur, & & capitali eorum odio inflammatus quotidiè sacra facere non dubitet, tantum abest, ut eum odii erga proximum pœniteat, deq; satis faciendo probrosiq; carminis recantandi cogitatio umquam subeat: quamvis etiã abesse non possit, quin universæ Societati nonnulla adspergatur macula, cùm homines antiquissimo omnium Jesuitæ animos tàm parùm domitos esse vident, ut bile & iracundia vel natos modò infantulos superet maledicti eò exercitatione ne ullò quidem Hæretico.

tico, qui vel solutissimæ linguæ sit, tantillum concedat: ex quo fieri porrò necesse est, ut tot illa pietatis, patientiæ, modestiæ humilitatis præcepta & exercitia, quæ in Societate vigere creduntur, ludibrio esse incipiant, quasi quæ ipsis etiam Jesuitis tàm veteranis, alterum pedem in cymba Charontis habentibus, tàm nulli prorsus usui esse appareat. Hic enim locus est illis Senecæ verbis epist. 108: *Nullos peius mereri de omnibus mortalibus iudico, quàm qui aliter vivunt, quàm vivendum esse præcipiunt. Exempla enim se ipsos inutilis doctrinæ circumferunt, nulli non vitio, quod insequuntur, obnoxii. Non magis mihi potest quisquam talis prodesse præceptor, quàm Gubernator in tempestate nauseabundus.* In quam eandem sententiam S. Gregorius Magnus *Nemo*, inquit, *in Ecclesia amplius nocet, quàm qui perversè agens nomen vel ordinem sanctitatis habet* (id est, qui vel ipse Sancti ordinis membrum est, vel sanctus esse creditur.) *Delinquentem namq; hunc nemo redarguere præsumit, & in exemplum culpa vehementer extenditur, quando pro reverentia ordinis sui aut nominis, quod habet, peccator honoratur:* Hæc ergò quamvis ita sint, & Castrionium sibi & aliis, præcipuè q; ijs, quibus præest, quiq; in exemplum ejus respiciunt, exitio esse probe Pater Generalis intelligat, nunquam tamen animum inducit, ut eum castigat, aut emendet, turpissimamq; istam iracun-

eundiam comprimere ac male dicendi licentiam fræno compescere, moribusq; socio Jesu & S. Ignati alumno dignis vivere doceat. Cuius quidem rei alia alijs causa videri solet. Sunt qui hac eum re satis excusari putent, quod nemini eorum, quibus ipse notus, iste ejus morbus ignotus sit, adeoq; senis deliri & cerebrosi, vel potiùs insani maledictis nemo fidem ullam adjungat, sed ultrò arrideat. Et hoc ipsum ad nihili faciendas ejus debacchationes Ludovisio Cardinali aliquando afferre visum est: cui cùm regereretur, At enim istius notæ impunitas peccatum hominis alit & corroborat, ut eum nulla mendaciorum & maledictorum suorum acta pœnitentia mox in maximam malam rem, hoc est, ad Acherusia Orci templa præcipitem ire necesse sit: *Eat sanè*: inquit ille, *quid nostra id refert? ipse de se viderit.* Hinc autem nemini obscurum esse potest, quanti Germanica natio Romæ fiat, cùm tot illustribus ac nobilibus adolescentibus, ex quibus Electores & Principes Imperij aliquando prodituri sperantur, eum Generalis Jesuitarum morum magistrum præficiat, quem propter effrænem, impotentis animi iracundiam & convitiandi mentiendiq; libidinem nemo fide dignum censeat, ipse etiam Ludovisius, unicus ille Societatis patronus laudumq; buccinator, pro Orci Candidato se habere minimè dissimulet. Alij

in

in tolerando tàm con pertæ insaniæ ac maledicentiæ viro Patrem Generalem hanc habere rationem censent Societatis omnem in partem plurimum interesse, ut in ea sint homines sententia, Jesuitarum operam Ecclesiæ ac Reipublicæ ita necessariam esse, ut sine illa nec religio Catholica subsistere, nec virtus ac eruditio à quoquam parari possit. Hanc verò opinionem minui, si quis virtutis aut doctrinæ famam habeat, qui vel Jesuita non sit, vel certè Jesuitis magistris usus non fuerit, si præsertim idem apertè ferat, non omnia se Jesuitarum dicta aut facta probare, neq; quod nigrum est, in gratiam eorum album velle dicere. Rationem proinde imperij publici sive *Status* (ut vocant) hoc omninò postulare, ut Jesuitæ de ingenio, doctrina & moribus eorum detrahant, quos non sine fraude & damno seu præjudicio Societatis benè ab alijs audire intelligunt. Benè ergo de Societate Castorium mereri, adeoq; non tam culpa carere, quàm commendari dignum esse, qui mendacijs ac maledictis tam strenuè eos oppugnet, quibus existimationem minimè salvam esse tantoperè Societatis intersit. Non nemo deniq; hanc Patri Generali excusationem, parat, quod satis exploratum habeat, Castorium ejus notæ Cantorem esse, qui veterem suam cantilenam canere, hoc est, ma-maledicta in alios ingerere pro cibo habeat,

&mul-

& multò vitam amittere, quam istius generis carmine supersedere malit: adeoq; nihil hoc esse certò certius, si in alios pus & venenum suum emovere vetetur, in ipsum mox Generalem cæterosq; Jesuitas eum cornua obversurû, quippe quos præ se ut longè in sodalitio isto adolescētiores ipse natu maxim⁹ contemnat, nec parùm multa, quæ longo jam tempore perperam & adversus Societatis leges atq; instituta admissa novit, quorumque ipse pars magna fuit, cum ingenti totius Ordinis invidia palam agitare possit. Quidni ergò Generalis suo eum ingenio uti patiatur, aliis potiùs, quàm ipsi, omni bile evomenda molestus sit, cùm haud dubiè *ad maiorem Dei gloriam* pertineat, alios potiùs, quam ipsum, eiusque Sodalitium malè audire? Hinc porrò fit, ut citiùs lusciniolæ cantio, quàm Castorio mendacia & convincia in viros optimos & eruditissimos defuerint, ut in eum usquequaque conveniat, quod de Corvo & Psittaco Apuleius habet. Et corvus (inquit) *& psittacus nihil aliud, quàm quod didicerunt, pronunciant. Si convicia docueris, conviciabitur: diebus ac noctibus perstrepens maledictis. Hoc illi carmen est, hanc putat cantionem. Ubi omnia quæ didicit maledicta percensuit, denuò repetit eandem cantilenam. Si carere convicio velis, lingua excidenda est, aut quamprimum in sylvas suas remittēdus.* Ac talib⁹ quidē canticis suam Castori⁹ vocē exercet, qb⁹ etsi usq; eo se oblectat, ut cum

cum quovis modorum istorum cantitat, pulcher sibi ac beatus videatur, neq; sortem suam cum illis beatorum spiritibus, *immortali ævo-summa cum pace potitis* & canticum novum decantantibus commutatam velit; tamen ne illam quidem aspernatur voluptatem, quam alienus cantus audientibus afferre potest. Itaq; plurimos annos impenso pretio præstantissimos totius Italiæ Symphoniacos sive flatu, sive nervis aut fidibus, sive assa voce cantantes, conductos habuit, quorum aliis ternos, aliis quaternos aureos menstruos (ut quidem ipsi prædicabant) pro stipendio dependebat, sic tamen ut sæpè extra ordinem in diebus, quos majore quadam celebritate Roma festos habet, pro singulis cantiunculis viritim aureum cantorib. exsolveret. neq; tamen ea re contentus octo pueros, quos ex omnibus, qui Romæ vocaliores & μουσικώτεροι cæteris viderentur, maxima cura delegerat, una cum Phonasco, vocis artifice & artis magistro, in ipso Collegio Germanico alebat, ut planè fructib. Collegij illudere, eleemosynasq; ab hominib. pijs ad redimenda peccata sua testamento relictas, & ad alendos eos qui restituendæ ac retinendæ in Germania Catholicæ fidei gerendæq; animarum curæ se devoverunt, Pontificum auctoritate conversas, benè magnam partem ad oblectandas suas & eorum, quos advocabat, præ-

ci-

cipueq; veteranorum Jesuitarum in Generalis contubernio viventium auriculis abuti videretur. Non ignota loquor. Hoc Pontifex, hoc Cardinales, hoc omnis Roma, hoc magni deniq; Principes aliqua ex causa Romam appulsi noverunt: quorum nonnullos idem Castorius ad prandium aut merendam devocare, eamq; in rem non semel quinquagenis aureis amplius expensum ferre ausus est, nulla illa vel necessitate adactus, vel Collegii alumnorum utilitate ductus, sed sola voluptate victus, quam partim Symphonia audienda, partim se Principibus ventitando, suumq; regnum, & in dilapitandis Collegij opibus Pontificium supremamq; & ἀνυπεύθυνον atq; omni reddendæ rationis onere liberam ac solutam potestatem oculis eorum ingerendo capere solebat. Sic itur ad astra, sic digito cœlum tangitur, sic Martyriste pro sede Apostolica quotidiè moritur. Neq; tamen cæteras Jesuitarum in hac tanta sua immortalitate prorsus ignorare, neq; non in suæ felicitatis societatem alios atque alios subindè admittere censendus est, cùm ab ea ne Dominicanos quidem excludendos, putet, etsi eos Jesuitæ alioqui pro æmulis parumq; amicis habere solent. Quadam certè die in suburbano Collegii horto duos Dominicanæ familiæ Theologos prandio cum advocasset, tres pueros ex octo illis, quos Symphoniæ causa Collegij

impensis ali ab eo dixi, propter majorem & vocis suavitatem & artis Musicę peritiam electos in totidem arborib. collocari, ibiq; velut lusciniolas certatim cantillare, auresq; prandentium promereri jussit. O Divi Ignati & Xaveri, quid habetis, qui magis quàm ipse sit, beatos vos esse credat Castorius, qui hæc tanta oculis & auribus bona concipit, sibiq; & sodalibus, quos plus deligit, cœlitum DELICIAS velut in antecessum repræsentat?

Venio nunc ad SCÆNICAS Jesuitarum Delicias seu recreationes, in quibus verò demum locum habet, quod ait Mariana, *multis eas mensibus durare.* Fieri quippè necesse est, ut adolescentes ac pueri, quibus agendi partes mandantur, sæpè sui periculum faciant, ac repetita sæpius actione oculos auresq; Jesuitarum oblectent. Ferè enim ex omni numero speciosissimi deliguntur, quorum præcipuè quidem, non tamen sola facies, non minimum autem vocis quoque & actionis ac vestitus lenocinium spectatores alliciat. Romæ certè cum D. Ignatii *Apotheosin* (quam vocabant. nam *Canonizatio* rus eis olere videbatur) in Theatro exhiberent (id quod eos quinctum decimum fecisse puto) Divi illius personam gerebat adolescens minimè inhonestioris, ex summi quippe Pœnitentionarij pædagogio lectus, qui benè adhuc ætatem ferret, ac nec dum flo-

florem juventæ penitùs exſtinxiſſet. Itaq; minimè mirandum erat, certatim Romanos ad ſcœnici iſtius Ignatij conſpectum convolare, & pegmatis automato in cœlum ſuſtolli incipientem plauſu & acclamatione proſequi, ſibi etiam velut Divo devotiſſimis volentem propitium optare. Non facilè autem verbis expreſſero, quanto morum ac ſtudiorum detrimento ſcænicam iſtam voluptatem Jeſuitis juventus inſtruat. Primum enim quibus mandatæ ſunt in ſcœna agendi partes eo prætextû multò fiunt ad diſcenda Magiſtrorum dictata indiligentiores, ut complures ſæpè menſes nullo operæ pretio eis effluant. Si Magiſter eos objurget, quod ſint ceſſatores, parata eis eſt excuſatio, ſe quæ in Scæna recitare neceſſe habeant, ediſcere, quo verbo Magiſtrum reddunt Harpocratem. Deinde cùm pleraq; illæ Fabulæ à Jeſuitis, ijsq; plebiis & minorum gentium conſcriptæ ſint, ſicut ijs ediſcendis pueri plurimis barbariſmis & ſolæciſmis imbuantur, qui per omnem poſteà ætatem eis adhæreſcant.

Adhæc vix evitari poteſt, quin etiam illi, quos alioqui pædagogorum aut privatorũ ſeu domeſticorum magiſtrorum cuſtodià à pravorum, nec ſatis caſtorum adoleſcentum congreſſu munitos habet, ad morum corruptelam, ſæpè etiam ad jacturam pudicitiæ inſidiatoribus eorum prodantur, nec enim actorum ſeu collocutorum

 al-

alter altero interdici poteſt, quin ſæpè una ſint, ipſiq; in proſcænio aut alibi privatim ac ſoli perſonas ſuas agere adſueſcant. Ita uſu venit, ut qui pudiciores Veſtę domo venerant, ex ſcæna Catamiti, aut certè nequitiæ minùs rudes, domum revertantur, ſi ſpectatiſſimæ virtutis viris fides eſt, qui & ipſi complures Principibus in theatro fabulas dederunt, aut Sacerdotibus credimus, qui Actores aliquando peccata per ſacram exomologeſin renarrantes audiere, quorum non neminem in ea comperi ſententia, parentes, qui hiſtricas ejus notę actiones impenſis ſuis adjuvant, ac filiorum operam ſcœnę commodant, quiddam iis ſimilefacere, qui olim liberos ſuos idolo Moloch conſecrabant. Vere n. lenocinium eos facere, ac florem ætatis liberum ad paſtum dumtaxat oculorum, vel actoribus, vel ſpectatorib. proſtituere. Ut n. eam eſſe concedant in Jeſuitis virtutis perfectionem, ut formoſorum conſpectu nihil comoveantur, nec obſcenius natura eorum excitetur, aut certè non ultra quam licet ac fas eſt ipſi ea ſe θεωρίᾳ oblectent: non parum multos tamen ad animi firmitudinem nequaquam Jeſuitis pares vix ſe continere, quin ebrios ac putres in eos deponant oculos, tum quidem certè cum retecta ac nuda plurium epheborum corpora, Phœbi pulchriora, in Crucibus parieti applicitis confixa an adſtricta contu-

tur, Velut in magni cujusdam Principis civitate ad Christi supplicium sexta majoris hebdomadæ feria repræsentandum pro summa rerum, qua ibi potiebantur, Jesuitas factitare memini. Sed ejusdem Principis honori hoc à me datur, ut loci nomen silentio involvam.

Prætereo etiam maxime deforme Adulationis genus, quo nisi fabulas suas condiant, eas aliter vix stare posse persuasum habent. Itaq; Viennæ annis superioribus religioni eis non fuit, in libello typis descripto, qui Comediæ, quam Matthiæ Cæsari multisq; Principibus daturi erant, argumentum complectebatur, Henricum Julium Ducen Brunsuicensem, *Reverendissimum Episcopum Halberstadiensem*, honoris causa appellare, quem tamen & Hæreticum & Catholicis infestissimum esse, & invitis divini humaniq; juris legibus Ecclesiæ Halberstadiensi sacrilegè incubare, eoq pacto leges de Religionis pace in Germania fixas vi perrumpere, ac propterea velut perduellem non modò nec minima boni cuiusq; laude, sed etiam Cæsaria proscriptione dignum esse judicabant. Evangelio quidem si credebant, cum non per ostium in ovile, sed aliunde ingressum, Lupum, Furem & Latronem, minimè verò Pastorem aut Reverendissimum Episcopum perhiberi oportere dubium non habebant. Græcij verò quondam in Comædia ex fœdissimis adulationi-

 oni-

onibus erga fratres Archiduces, Ferdinandum, Maximilianum, Leopoldum & Carolum, eorum q; sorores & omnium Matrem tùm præsentes, novum Litaniæ genus, an sæculare carmen conficere visi sunt. Cum enim puer quidam scænicus in magnæ illius Martis laudem pronunciasset,

Mater optima: alius mox succinuit, *Mater prudentissima.*

alius	*Mater castissima.*
alius,	*Mater liberalissima.*
alius,	*Mater clementissima.*
alius,	*Mater Patriæ.*
alius,	*Mater orphanorum.*
alius,	*Mater pauperum.*
alius,	*Mater tot Reginarũ.*
alius,	*Mater tot Archiducũ.*

Mimum tandem, an Litaniam, cum multis suis laudibus expleverunt,

Leupoldusq; sacer, Caroleumq; decus.

Alia ejusdem artificij specimina nihil me commemorare attinet: siquidem nusquam gentium Jesuitarum sunt Collegia, quin ibi quotannis in Scæna Mimos agant, & Principes ac Magnates, qua viros, qua fœminas, exquisitissimis assentationibus demulceant, quarum vel homines Gentiles, ac Christianorum sacrorum penitus rudes, meritò dispudeat.

Quod

Quod si quis iam benè calculum ponere & quanto auro atq; argento multi privatim emungantur, ratione subducta reperire velit, qui sc. parum firma sunt fronte, nec ijs præcidere ac negare animum inducunt à quibus ad Scenæ apparatum quantum vis grandes impensas nullo pudore poscuntur; nihil equidem dubito quin Jesuitas vetus Atheniensium exemplum hodiè referre mihi assentiat: quos gravissimè Plutarchus accusat, quod magnarū classium & exercituum commeatus & impensas in Theatri nugas effuderint. *Si enim rationes subducantur* (inquit) *quanta constiterint singula Atheniensibus fabula, apparebit eos in Bacchas, Phœnissas Oedipos, Antigonam, Medeaq; & Electra calamitates plus fecisse sumtuū quam in bella pro imperio & libertate contra Barbaros gesta.* Et dubitamus adhuc, quin verè pretiosi operarij sint Jesuitæ, quorum Deliciæ ac Voluptates nisi regijs ... curis & impensis, aliter instrui nequaquam possint?

Reliquum nunc est, ut de VENATIONIBUS eorum, deq; voluptate, quam inde capiunt, videamus, qua de re vix mihi fides fuisset facta, nisi Sacerdos Capuccinus, spectata probitatis vir ea, quæ in Eberndorfiensi Præpositura oculis ipse suis usurpavit, mihi retulisset. Grætienses nimirum Jesuitæ (sive ut ipsi Grammaticæ non satis periti, eoque ubere virgidemia digni, vocare se ma-

lunt, *Graecenses*,) Quietis, quem vocant, domum ibi constituerunt, quo se quotannis per studiorum intervalla animi causa recipere, & scholasticis laboribus fessos recreare solent. Ibi retia, plagas, venabula, venaticos canes, cornua, equos omne deniq; venatorium instrumentum ad Quietem Reverendis Patribus præstandam affatim invenias. nec ulla eis est religio, ne in Sacros Canones venatione Clericis interdicentes delinquant nefasq; contrahant. Sciunt enim *iusto legem nõ esse positam*, & imprudentis aut calumniatoris esse, leges publicæ utilitatis causa latas ad fraudem noxamq; Reipub. interpretando convertere. Quis est qui dubitare ausit, publicè vehementer interesse, ut Jesuitæ alacriores ac vegetiores ad docendum quotannis redeant? Quod quidem nequicquam facere eos posse existimes, nisi ad *Quietis domum* se conferant, ibiq; Venatione animum laboribus annuis fractum relaxent. Quo accedit, quod ferarum venatio cum Hæreticorum in Ecclesiæ plagas compulsione seu Conversione maximam habet similitudinem, Ex quo & Hæretici, *Feræ ac Bestiæ agri* vel *Saltus*, Sacerdotes autem eorum ad Ecclesiam reductioni operam locantes, *Venatores* in sacris literis passim perhibentur: An ergò erit quisquam, qui non agnoscat ac fateatur, Jesuitas sectando lepore, figendo cervo, aut excipiendo

Cal-

Calcedonio suæ ingens operæ pretium facere, qui eandem prorsus rationem mox in Hæreticis sectandis, conficiendis, aut de agro Dei proterrendis fugandisque tenere discant, ut sicut Apostoli olim pro Piscium captoribus Piscatores hominum evaserunt, similiter ipsi fortes ac robustos *Hominum venatores* se præbeant?

Ita successores eos esse Apostolorum nemo non intelliget, neq; intercedet, quin nunc demum Deus præstet, quod tantò ante facturum se receperat. Ierem. 16. *Ecce ego mittam eis multos Venatores, & venabuntur eos de omni monte, & de omni colle, & de cavernis petrarum.*

Est tamen etiamnum quiddam, quo haud scio an plus etiam, quàm iis quæ adhuc dicta sunt, suam venandi consuetudinem *ad Majorem Dei gloriam* & ad boni publici rationes pertinere, adeoque nullo jure accusari defenderint. Magni scilicet Principes inveniuntur, quos ex sententia valere ac diù vitales esse Ecclesiæ ac Reipub. Catholicæ plurimum interest, idq; boni omnes omnibus votis comprecari debent. Hi verò sic à pueris educati factiq; sunt, ut nisi majorem temporis partem venando se oblectent, vitam sibi acerbam putent, ac ne ex ea animi ægritudine mox in corporis quoq; morbum incidant, non sint nullo periculo. Et tamen reperias homines tàm parùm obsequiosos, ut ejus ingenij Prin-

cipibus religionem ex eo obiicere non dubitent, quod ex D. Hieronymo Canones notant, præter impios illos homines, Nembrod & Esau, nullum in sacris literis Principem Venatorem inveniri. Hunc ergò scrupulum, qui eos malè habet, eis eximere, eoq; pacto non magis voluntati eorum, quàm valetudini, servire, quis neget idem esse de bono publico quàm optimè mereri? Id autem nemo fecerit rectius, quàm qui sanctitatis ac prudentiæ opinionem habeat: quod in Jesuitis esse nemo nisi Hæreticus, aut saltem minimæ bonæ notæ Catholicus in dubium vocaverit.

Hi ergò si & ipsi Venatui indulgeant, odio cum sua religione dignissimus videatur necesse est, qui jam injecta Nembrodi & Esau mentione Principibus molestus esse, & isti eorum voluptati intercedere animum inducat. Tamen enim in promptu est Principibus, ut severo illi patruo & censori suo strenuè oppedant, hocque carmine eum facessere proculiubeant. *Tace sis & cave malo, novi enim Theologos, quorum alia longè de Venatione, quàm tua, est sententia.* Atque hac ratione non modo Venationes suas, sed & Mendacium satis defenderint, quo in præpositurae Eberndorfiensis Monasterio sibi conficiendo usos fuisse Vrsinus de Bersis, Tergestinus Episcopus & Ar-

Archiducis consiliarius, narrare amicis solebat. Optimo sc. ac religiosissimo Archiduci persuaserant, id Monasterium non plus mille florenis annuis reddere, cùm tamen sena millia inde redire fatis certò nossent. qua ipsa fronte & conscientia ut Mylstadiense Monasterium ab eodē Principe obtinerent vectigal eius annuum non nisi sex millia esse contenderant, etsi alios, qui multis annis vectigalia illa administrarant, viginti quinq; millia inde se percepisse confitentes audierant, ipsique hodie velut multò ad rem attentiores ac solertiores triginta millia capere ex eo solent, quemadmodum idem Tergestinus Antistes affirmabat. *Malum est, malum est, dicit omnis emtor* (seu pretio, seu precib⁹ emat) *& cum recesserit, tunc gloriabitur*. id est, postquam id quod volebat obtinuerit, in sinum gaudebit, quod pretiū rei verbis extenuando ea potitus fuerit. Pro. 20. *Ad majorem* scilicet *Dei gloriam pertinet*, Jesuitas in benè aucta parte esse, nullaq; re non modò ad necessarios vitæ usus, sed ad commoditates quoq; ac Delicias idonea defici. Vt enim est in sacris literis, *Pecuniæ obediunt omnia. Et utilior est sapientia cum divitiis, & magis prodest videntibus Solem. Sicut enim protegit Sapientia, sic protegit pecunia.* Divitias autē vix possidebūt Jesuitæ, nisi opulēta Mōasteria cōsequātur, cùm Principes de alieno quàm de suo, multò liberaliores esse soleant.

Id autem nequicquam sperent, si ut res est simpliciter velint eloqui, nec aliquid alicubi mendacioli adspergant ut verbis Apostoli sic de se prædicare possint: *Cum essem astutus, dolo vos cepi.* Illud quidem satis exploratum eis videtur, suam istam Monasteriorũ ditissimorum venaturam & mendacia, quibus ea venantur, non magis Deo ingrata esse, quam obstetricum Ægyptiarum commodatum Dei populo mendaciũ fuisse. sciũtquib⁹ propterea Deus *benefecisse & domos ædificasse* memoratur. Nam & ipsi sibi domos amplissimas, an regias, ædificatas esse contuentur, & al j in Domo Quietis Eberndorfiensi perspicuè oraculi illius fidem impletam intelligunt, quod Psalmi 131. Hebræa ac Græca præfert lectio: *Hæc R E Q V I E S mea in sæculum sæculi, hic habitabo, quoniam elegi eam. V E N A T I O N E M eius benedicens benedicam. Sacerdotes eius* (Venatores puta) *induam salutari*, sive nomine Jesu, quod est nomen dantis salutem, exornabo, ut J E S U I T Æ seu *salutares* audiant. Sed de Delicijs eorum, quas Mariana nimias, nimis multas, nimisque diuturnas, ipsis denique noxias esse censet, satis iam dictum deputo. Si quis tamen sit, cuius auris isto audito nondum impletur, facere me cogitet, quod ait Salomo: *Totum spiritum suum profert stultus: sapiens differt & reservat in posterum,* Prov. 29.

DI-

DIVINA ORACVLA DE EXITV Societatis.

Ierem. 48. *Quia plus fecit, quàm potuit, idcircò perierunt.*

Jesuitas plus facere, quam possint, sive inconcessa aut impossibilia conari, minimè est obscurum.

Volunt simul Deo & Mammonæ servire, quod esse impossibile testatur Christus Matth. 6.

Non potestis Deo & Mammonæ servire.

Volunt simul Christum & Vitellium aut Vitulum suum adorare, ac pariter gloriæ utriusque servire, quod est impossibile. *Nemo* enim *potest duobus Dominis servire*, Matth. 6. *Ego Dominus, hoc est nomen meum; gloriam meam alteri non dabo*, Isai. 42. *Projectus est Vitulus tuus Samaria, quia artifex fecit illum, & non est Deus*, Ose. 8.

Volunt simul esse Milites Christi, & implicare se negotiis sæcularibus, quod est impossibile. *Nemo* enim *militans Deo implicat se negotiis sæcularibus, ut ei placeat, qui se elegit*, 2. Tim. 2

Volunt simul certare in Agone coronandi, nec ab omnibus se abstinere. quod est impossibile. *Omnis* enim *qui in Agone contentit, ab omnib. se abstinet, ut corruptibilem coronam accipiat*, 1. Cor. 9. *Qui certat in Agone, non coronabitur nisi legitimè certaverit*, 2. Tim. 2. id est,

nisi secundum leges Agonisticas à multis rebus placitis abstinuerit.

Volunt simul multos erudire, sive ad faciendos fructus pœnitentia dignos impellere, & animæ suæ suaves esse, nec eam ieiunijs multis affligere, quod est impossibile. Vt enim Eccl. 37. scriptum est: *Vir astutus multos erudivit, & animæ suæ suavis est. Omni re defraudabitur* (id est, frustra laborabit) *non est enim illi data à Domino gratia.*

Volunt simul sapientiam acquirere, & multis actibus seu vitæ negotiosæ se dedere, quod est impossibile. Quia *Sapientia Scribæ est in tempore vacuitatis, & qui minoratur actu, sapientiam percipiet*, Eccl. 30. id est, *Scriba doctus ad regnum cælorum & idoneus novi Testamenti minister* totam vitam contemplationi deputare, & omne tempus vacuum habere, minusque actuosus esse debet.

Volunt simul esse Arbores frugiferæ, nec tamen plantari secus decursus aquarum de sanctuàrio egredientium, quod est impossibile. Nam homines tantum contemplativi, *quorum voluntas est in lege Domini, in eaque dies & noctes meditantur*, sunt talia *ligna fructifera*, *quorum fructus* sive opera *sint in cibum*, *Folia* verò sive verba *sint* in animorum *medicinam*, Psal. 1. Ezech. 47. cum alij sint vel *myrica in deserto* (Jer. 17.) *vel Salices torrentis* (Job. 40.) quoniam aquis sapientiæ salutaris a[illegible]n-

quam,

quam, aut minus sæpè irrigantur, id est, Contemplationem rerum divinarum aut prorsus missam faciunt, aut pro Exercitio tantùm habent, non pro officio, pro Medio, & non Fine. Aut etiam sunt *Arundines vento agitatæ* (Matth. 11) quippe quos humani fauoris aura paulo momento huc illuc impellat, ut modo spe gratiæ iucunda & hominibus placentia loquantur, modo offensæ metu ingrata, quamvis hominum saluti necessaria, reticeant, & vtrouis modo plurimum hominibus noceant.

Volunt simul rapere regnum Dei, nec tamen esse in seipsos violenti, quemadmodum Johannes Baptista, Christus & Apostoli fuere, quod est impossibile, *A diebus* enim *Iohannis usque nunc regnum Dei vim patitur, & violenti rapiunt illud*, Matth. 11. Violentia verò usus fuit Johannes, cum *venit nec manducans panem, nec bibens vinum, nec vestitus mollibus, nec in domibus regum* vivens. Christus etiam in se violentus fuit, ut *expectaret cor eius improperium & miseriam* (Psal. 68.) & cuperet *saturari opprobriis* (Thren. 3) & tantæ paupertatis esset, *vt non haberet vbi caput reponeret* (Luc. 19.) esset que *vir dolorum & sciens infirmitates, vulneratus propter iniquitates nostras, & attritus propter scelera nostra, sicut Agnus coram tondente se obmutuit & non aperuit os suum* (Isai. 53.

Apo-

Apostolorum in seipsos violentiam sic describit Paulus 1. Cor. 4. *Deus nos Apostolos novissimos ostendit, tanquam morti destinatos. Nos stulti, infirmi & ignobiles sumus propter Christum. Usque in hanc horam & esurimus, & sitimus, & nudi & instabiles sumus* (sive nullum domicilium, multò minùs Collegium magnificum habemus) *laboramus operantes manibus nostris, & quamvis egeamus, nulli onerosi aut graves sumus, sed sine onere nos hominibus servamus* (2. Cor. 11.) *maledicimur, blasphemamur, colaphis cædimur, tanquam purgamenta huius mundi facti sumus*. Vos autem Clerici Regulares, *quos ego in Christo Iesu per Evangelium genui, quos Deus vocavit in Societatem filii eius Iesu* (1. Corinth. 1.) *iam saturati estis, iam divites facti estis, sine nobis regnatis* (id est, sine ulla violentiæ Apostolicæ imitatione) *& utinam regnaretis* (ac non potius) *dominaremini hominum fidei, quos devoratis, in faciem caditis, in servitutem redegitis* (2 Cor. 1. &11.) *Rogo vos imitatores mei estote, sicut & ego Christi*, 2. Cor. 4, 6. & 11, *Exhibeamus nos sicut Dei ministros in multa sapientia, in necessitatibus in laboribus, in vigiliis & ieiuniis multis, in fame & siti, in frigore & nuditate.*

Volunt simul casti manere, nec uti medicina jeiunij, quod est impossibile, cum illi, qui bis in die ventrem carnibus præcipuè vinoque onerant, Seminarium libidinis in corpore

pore suo habeant. Sic enim scribit S. Hieronymus adversus Iovinian. *Nos quorum conversatio in cœlis est, repugnantem carnem & ad libidinum incentiva rapientem inedia subiugamus. Esus carnium & potus vini. ventrisque saturitas, Seminarium est libidinis.* Illi arbitrantur carnes sanitati congruas, qui volunt abuti libidine, & in cænum demersi voluptatum ad coitum semper exestuant. Frustra SIMULANT Salva fide & pudicitia & mentis integritate se abuti voluptatibus, cum contra naturam sit, copijs voluptatum sine voluptate perfrui. Et S. Thomas Opusc. 18. cap. 9. *Oportet Continentiæ viam assumentes carnem propriam abstractis deliciis, vigiliis & Ieiuniis, & huiusmodi Exercitiis castigare.* Et S. Bern. super Cantica: *Abstinebo à vino, quia in vino luxuria est, aut si infirmus sum, modico utar iuxta concilium Apostoli. Abstinebo & à Carnibus, ne dum nimis mihi Carnem nutriunt, simul & carnis nutriant vitia. Panem quoque ipsum cum mensura sumere studebo, ne onerato ventre stare ad orandum tadeat.* Et S. Chrysostomus in Matth, 16. *Iohannes velut purus homo indigebat medicina Ieiunii. CHRISTUS DEUS erat, & non purus homo, & ideo Ieiunio non indigebat.* Hinc consequitur, Jesuitas non esse puros, sed vel Deos, vel impuros homines, qui Jeiunij & Abstinentiæ medicina se nō indigere putent, non illus quidem ieiunent, aut à carnibus abstinent

sti-

ftineant, quam omnes alij Catholici, mulierum consuetudine libidini suæ medentes.

Volunt simul in rerum divinarum Contemplatione occupari multumque proficere, nec tamen contemplationis & scientiæ impedimenta missa facere, quod est impossibile. Ut enim Job. 28. scriptum est : *Sapientia non invenitur in terra suaviter viventium.* Quæ verba explanans S. Gregorius, *Qui* (inquit) *huius vitæ voluptatibus pascitur, ab æternæ sapientiæ intellectu separatur.* Et S. Basilius Homilia in Psal. 29. *Iure meam extenuo ac macero carnem, nec meo sanguini parco, qui in carnem coagulari solet, ne mihi ad veritatis cognitionem sit impedimendo.* Et S. Hieronymus adversus Jovin. *Sapientiæ operam dare non possumus si mensæ abundantiam cogitemus, quæ labore nimio & cura indiget. Quod si quis existimat & abundantia ciborum potionumque se perfrui, & vacare posse sapientiæ, hoc est & versari in deliciis, & deliciarum vitiis non teneri, seipsum decipit.* Et S. Thomas 2. quæst. 147. art. 1. *Assumitur Ieiunium ad hoc, ut mens liberius elevetur ad sublimia contemplanda. Unde dicitur Daniel* 10. *quod post ieiunium trium hebdomadarum Daniel revelationem accepit à Deo.* Sic enim ibi legitur : *Ego lugebam trium hebdomadarum diebus panem desiderabilem non comedi, & Caro & Vinum non introierunt in os meum. Et dixit ad me Angelus: Ex die primo, quo posuisti cor tuum ad intelligen-*

gendum, ut te affligeres in conspectu Dei tui, ex audita sunt verba tua. Similiter autem & Salomo ad contemplandum discendumq; se comparavit, de quo ipse Eccl. 2. *Cogitavi in corde meo abstrahere à vino carnem meam, ut animum meum transferrem ad sapientiam, devitaremq; stultitiam, donec viderem quid esset utile filiis hominum.* Sed Jesuitis unis hoc datum est, ut quotidie bis vino carnibusque satu'i plus quàm cæteri hominum sapere & genus humanum docere possint, & in unum quemv's eorum conuenit illud Ezech. 28. *Ecce sapientior es tu Danielo: omne secretum non est absconditum à te.* Et hoc Luc. 11. *Ecce plus quàm Salomon hic.*

Volunt simul fideles seu Christiani esse, & de rebus ad victum & amictum pertinentibus nimiam curam gerere, quod est impossibile. Sic enim Christus ipse docet Matth. 6. & Luc. 12. *Si fœnum Deus vestit, quantó magis vos pusillæ fidei? Nolite ergò soliciti esse dicentes: Quid manducabimus, aut quid bibemus, aut quo operiemur; Hæc enim omnia gentes mundi quærunt* (sive infideles, paternam Dei providentiam non credentes) *Pater autem vester scit, quoniam his indigetis. Nolite ergo soliciti esse in crastinum.* Huic Christi monito quo modo parēdum sit, S. Ignati⁹ & Xaueri⁹ exemplo suo Jesuitas docuerāt: *Ignati⁹* enim *Hierosolymā profectur⁹ nec*

viati-

viaticum, nec comitem admittere voluit, quod à divina providentia pendere usquequaque cuperet. Perspiciebat enim, si peregrinanti sibi adversi quippiam evenisset, fieri non posse, quin aliqua saltem ex parte comitis præsidio fideique confideret: proinde quicquid in ei spei locasset, id utique ex ea detractum iri fiducia, quam totam in uno Deo clementissimo parente ac rectore vellet esse repositam ut auctor est in vita eius Maffeius, qui pariter de Xauerio scribit: *Omne commeatus & viatici genus in Indias ad prædicandum Christum profecturus reiecit, cùm ita diceret: Suscepto paupertatis voto, & unius Dei causam agenti sibi nequaquam esse de crastino laborandum.* Quis iam non videat, quam longè hodierni Iesuitæ à Iesu & Ignatij cùm doctrina, tùm exemplo desciverint, ut sive Gentilium, sive Pharisæorũ nomẽ multò meliori iure, quàm Christianorum in eos conveniat, si tamen fas putamus S. Agustino credere, cuius verba sunt in libro de Eleemosyna: *Tu Christiano, tu Dei servo, tu bonis operibus dedito tu Domino suo caro aliquid putas defuturum? An putas, qui Christum pascit, à Christo ipso non pascitur? An putas terrena deerunt, quibus cœlestia & divina tribuuntur? Unde hæc incredula cogitatio? Unde impia & sacrilega ista meditatio? Quid facit in domo Dei perfidum pectus? Quid qui Christo* OMNINÒ NON CREDIT *appellatur & dicitur Christianus? Pharisæi sibi magis congruit nomen.*

Vo-

Volunt simul divites fieri, & non incidere in laqueum Diaboli, quod est impossibile. Sic enim docet Paulus 1. Timoth. 6. *Veritate privati sunt, qui existimant quaestum esse pietatem. Habentes alimenta & quibus tegamur, his contenti simus. Nam qui volunt divites fieri* (id est qui ex ministerio Ecclesiae plus petunt quàm alimenta & tegumenta) *incidunt in tentationem & laqueum Diaboli, & desideria multa inutilia & nociva, quae mergunt homines in interitum & perditionem* Et Salomo Proverb. 28. *Qui festinat ditari, non erit innocens.*

Volunt simul in Aulis Principum se calefacere, & Christum non negare, quod est impossibile. Exemplo est Petrus, qui quamvis esset Princeps Apostolorum & Beati appellatione ab ipso Christo honoratus, postquam tamen cum Aulicis ad sedit ad ignem & calefecit se, ter Christum negavit. quo exemplo Claudius Aquaviva Jesuitas omnes teneri voluit in sua *Instructione pro Superioribus ad augendum in Societate Spiritum* cap. 5. pag. 38. Et propter negandi Christi periculum, secundae Congregationis Generalis Canon Jesuitas Aulis omnibus exesse sic iubet: *Nec Principibus, nec Dominis alijs saecularibus aut Ecclesiasticis assignari debet aliquis ex nostris Religiosis, qui Aulas eorum sequatur, & in eis habitet, ut Confessarii, aut Theologi, aut alio quovis munere fungatur, nisi forte ad perbreve tempus unius vel*

duo-

duorum mensiū. Sin ilitcr in libro, qui inscribitur *Instructiones ad Provinciales & Superiores Societatis*, Instruct. 14. pag 86. caput septimum hoc est: *De cautela adhibenda, ne Principium ac Magnatum Aula nostris obsint. Satis prospectum fuerit, si mala praeveniantur, cum apparent futura, & pracidantur initio familiaritates ista cum Principibus antequam adolescant & radices agant, qua Societati nostra, nisi fortiter obsistamus, graviter minitantur, pracipuè cum Superiores conniuent.*

Volunt simul turbari erga plurima, & optimam partem eligere, quod est impossibile, velut Marthæ & Mariæ exemplo, & Christi ipsius sententia docemur. Luc. 10. *Martha excepit Iesum in domum suam, & soror eius Maria sedebat secus pedes Domini ut audiret verbum illius. Martha autem satagebat circa frequens Ministerium, & ait, Domine, non est tibi cura quod Soror mea relinquit me solam ministrare. Dic ergo illi, v t me adiuuet. Et respondens dixit illi Dominus, Martha, Martha, solicita es & turbaris erga plurima. Porro vnum est necessarium. Maria optimam partem elegit, qua non auferetur ab ea.* Similiter Jesuitæ sunt satagei & negotiosi, turbanturque circa plurima, & de Monachis queruntur, quod otiosi desideant sibi tantùm ac Deo vacantes, sed nullum pro Hæreticorum conversione & Catholicorum perfectione laborem capientes. Sed in

co

eo sive ipsi plurimum falluntur, sive alios saltem fallere conantur. Monachi enim optimam partem elegerunt, assiduam nempe divinæ pulchritudinis contemplationem, per quam cum ipsi plus perficiuntur & amore Dei magis inflammantur, tùm proximos iuvandi longè maiorem voluntatem & facultatem, quàm Jesuitæ, consequuntur. Cum enim ex adspectu amor existat, quo plus quis Deum contemplatur, tantò plus Deum, & illius causa imagines & filios ejus, sive proximos amat adiutos atque ad imaginem Dei reformatos cupit. Cumque plus quis Deum amat, tantò plus ab illo diligatur, sic fit, ut contemplativi velut gratiosissimi eius familiares omnia apud illum possint, imò etiam ut Deus nihil possit contra ipsorum non modò vota ac preces, sed etiam cogitationes. Exemplo est Loth, Genes. 19. vers. 22. Moyses Exod. 32 v. 10. Josue Jos. 10. v. 14. Job. Job. 42. v. 8. Hac de re sic testatur David Psal. 9. *Desiderium pauperum exaudivit Dominus præparationem cordis eorum audiuit auris tua.* Et Psal. 144. *Voluntatem timentium se faciet, & deprecationem eorum exaudiet.* Quatuor porrò modis homines Contemplativi proximorum salutem & perfectionem audiuvant. Primus modus est Oratio cogitata, recitata & cantata. Et hic homines iuvandi modus est longè cæteris efficacior, ac vel solus

con-

conversionis, perfectionis & salutis gratiam aliis conficit, Iacob. 5. *Orate pro invicem, ut salvemini. multum enim valet* (ad salvandos alios) *deprecatio iusti assidua.* Exemplo est Stephanus, qui *fecit* quidem *signa magna & prodigia in populo, disputavit* cum omnium Rabinorum doctissimis, *ita ut non possent resistere sapientiæ & spiritui, qui in illo loquebatur,* visus fuit *facie tanquam Angeli,* longa concione in concilio Judæos docuit & arguit, his tamen modis omnibus nihil apud Paulum profecit, sed postquam velut homo Contemplatiuus *vidit gloriam Dei*, & pro persecutoribus oravit, conversionis & perfectionis gratiam Paulo impetravit Act. 6. & 7. Sic Epaphras suis orationibus perfectionem Colossensibus obtinere studuit, de quo Paulus Colos. 4. *Epaphras servus Christi semper solicitus est pro vobis in orationibus, ut stetis perfecti & pleni in omni voluntate Dei. Testimonium enim illi perhibeo, quod habet multum laborem pro vobis.* Sic discimus, Contemplativos minimè otiosos esse, sed multum pro aliorum salute & perfectione laborem capere, quod tamen Dillingenses Jesuitæ negant, quos S. Augustinus in libro de moribus Ecclesiæ ita confutat; *Videntur nonnullis res humanas plus quam oporteret deseruisse, nō intelligentibus, quantum nobis animus eorum in orationibus prosit, & vita ad exemplum, quorum corpora videre non sinimur.* Sed nemo fucalenti-

ctius illud Dilligensium mendacium convincit, quam clari nominis Jesuita Ludovicus de Ponte, cuius verba sunt Tomo 3. de Perfectione, Tract. 4. c. 3. §. 3. *Neque oratio dat solùm verbis & exemplis Religiosorum efficacitatem, sed ipsa etiam SOLA potens est hanc apud Deum vocationem impetrare; Et quamvis ipsi in Eremo versentur, nec habeant consuetudinem cum sæcularibus hominibus, nec ab eis videantur, poterunt suis orationibus à Deo obtinere, ut pulset tangatque multorum fidelium corda, ut ad suam familiam augendam ac dilatandam accedant. De S. Dominico scribitur, quod petentibus suis Monachis oraverit Deum, ut Magistrum quendam Reginaldum ad ipsius Ordinem vocaret, & cum nec verbo cum eo hac de re actum esset, sequenti tamen die venit Reginaldus, & petijt Ordinis illius habitum.* Secundus modus, quo Contemplativi proximorum salutem adiuvant, est Evangelizatio operis, seu plenitudinis & virtutis multæ, quæ est muta prædicatio, hoc est vitæ & conversationis sanctitas, signum Dei, ex quo ministri eius velut ex manu aut chirographo Dei, à gentilibus & hæreticis cognosci possunt: de quo sermo est Psal. 67. *Dabit verbum Evangelizantibus virtute multa.* Et Act. 4. *Apostoli virtute magna testimonium reddebant Christo.* Et 1. Thess. 1. & 2. *Introitus noster ad vos non inanis fuit: & Evangelium nostrum non fuit ad*

vos in sermone tantùm, sed in virtute & in Spiritu Sancto, & in plenitudine multa. Et Esa. 66. *Assumam ex eis in Sacerdotes & Levitas, & ponam in eis signum, & mittam ad Gentes, & annunciabunt gloriam meam gentibus, & adducent omnes fratres vestros de cunctis gentibus, & cognoscetur manus Domini servis eius.* Hoc signum Dei exhibuit Paulus in carne sua, & sic homines movit, ut antequam ullum eis verbum loqueretur, iam ei crederent tanquam Angelo seu Legato Dei. 2. Corinth. 12. *Signa Apostolatus mei facta sunt supra vos in omni patientia.* Galat. 4. *Scitis quia per infirmitatem carnis* (sive per passiones in corpore meo) *evangelizavi vobis prius, & experimentum mei in carne mea non sprevistis, sed sicut Angelum Dei recepistis me* 1. Thess. 2. *Scitis introitum nostrum ad vos, quia non inanis fuit, sed multa ante passi & contumeliis affecti fiduciam habuimus loqui ad vos Evangelium.* Huiusmodi signi exhibitio ac muta evangelizatio longè efficacior est, quàm verbi prædicatio, ac propterea multò melius de aliorum salute meretur, qui opere prædicat, *mortificationem Iesu & stigmata Christi semper in suo corpore portans* (2. Corinth. 4. Galat 6.) quam qui voce fidem Christi prædicat. Talis enim muta, sed potens prædicatio est Lux magna, quam etiam illi vident & intelligunt, qui procul in umbra mortis sedent, cùm Prædicationem vocis animales homines non intelligant

ac

ac pro stultitia habeant (1. Cor. 2.) Itaque qui opere & conversatione prædicat, etiam fine verbi prædicatione homines ad Christum potest convertere. Sic enim perspicuè docet Petrus: *Si qui non credunt verbo, sine verbo lucrifient considerantes sanctam conversationem vestram* 1. Pet. 3. Et iterum 1. Petr. 2. *Conversationem inter Gentes habete bonam, ut ex bonis operibus vos considerantes glorificent Deum in die visitationis* seu conversionis *suæ*. Atque hunc huiusce prædicationis effectum Christus prædixerat Matth. 5. *Sic luceat lux vestra coram hominibus, ut videant opera vestra bona, & glorificent Patrem vestrum qui in cœlis est.* Ita planum est, Monachos Contemplativos, ex Regulæ suæ præscripto viventes, & Apostolorum vitæ asperitatem imitantes, longè hominibus utiliores esse, quàm quorum inanis est introitus, quique sine tali signo & sine experimento sui in carne sua fiduciam habent loqui hominibus evangelium. Tertius modus, quo Contemplativi hominum salutem & perfectionem adiuvant, est prædicatio calami seu styli, longè generalior & diuturnior prædicatione vocis. Nam per eam omnes populi, atque ipsi etiam eorum Doctores, plus quam uno sæculo docentur. De hac legimus Isai. 30. *Scribe super buxum, & in libro diligenter exara illud, & erit in die novissimo in testimonium usque in æternum.* Et Hab. 2. *Super*

custodiam meam stabo, & contemplabor, ut videam quid dicatur mihi (sive *ut audiam quid loquatur in me Dominus Deus*, Psal. 84.) *& quid respondeam ad arguentem me. Et respondit mihi Dominus & dixit, Scribe visum* (quod tibi contemplanti revelavero) *& explana eum super tabulas, ut percurrat qui legerit eum.* E Apoc. 10. *Accepi librum de manu Angeli, & devoravi eum* (id est, ab Angelo revelante in libro scribenda didici) *Et cùm devorassem eum, amaricatus est venter meus*) ut vomiturirem, id est, in chartam revelata emovere seu perscribere cuperem) *Et dixit mihi Angelus, Oportet te iterum prophetare Gentibus, & populis, & linguis & Regibus multis.* Nempe Johannes hodiè quoque prophetat seu prædicat illis, qui revelationes ei factas in libro eius legunt, quomodo & *Isaias* hodiè quoque *clamat*, teste Paulo Rom. 9. Non est ergò dubium, quin plurimi Contemplativi, à Deo ipsis revelata & literis consignata perscribentes, per os prædicatorum plurimis sæculis munere prædicationis fungantur, plurimumque in iuvanda hominum salute occupentur, similes Seraphinis Angelos multò se inferiores illuminantibus. Quartus modus est Prædicatio vocis seu sermonis, quâ funguntur etiam Contemplativi sive semper, sive quoties hominum necessitas postulat, aut superiorum iussus imperitat. Itaque Benedictini prædicato Evangelio omnem fe-

rè Europam Christo subiecerunt, quod ipsi etiam Jesuitæ confiteri coguntur. Qua igitur fronte quidam eorum nunc contendunt, Monachos sibi tantùm ac Deo vacare, proximorum verò salutis causa nihil laboris capere, ac propterea Jesuitas meliorem partem elegisse, quippe quibus propositum sit, non modò seipsos, sed & alios salvos facere? At enim iam ostendimus, idem ipsum non minus Monachos propositum habere, quibus etiam Jesuitas Regulam suam exactissimè quamvis observantes multis partibus inferiores esse, nullo negotio demonstrari potest. Primum Finis ratione non esse eos cum Monachis comparabiles, S. Thomæ auctoritas & ratio facilè persuaserit, cuius verba sunt, Quodlib. 3. quæst. 6. art. 17. ad 6. *Etsi procurare salutem aliorum sit maius, quàm intendere sibi soli, loquendo in genere: tamen non quocunque modo intendere saluti aliorum præfertur ei, quod est quocumque modo intendere suæ saluti. Si enim aliquis totaliter & perfectè intendit suæ saluti, multò maius est, quàm si aliquis multa particularia opera agat ad salutem aliorum, saluti propriæ sufficienter quidem non tamen perfectè intendens.* Jesuitæ verò quamvis multa particularia opera agant ad salutem aliorum, propriæ tamen saluti sufficienter quidem, non tamen perfectè intendunt, quippè qui animam suam contemplationi non applicent, adeoque

adhuc absint à perfectione caritatis. Vt enim idem Thomas docet. 2. 2. quæst. 24. art. 8. *Quando aliquis studium suum deputat ad vacandum Deo & rebus divinis, prætermissis aliis, nisi quantum necessitas præsentis vitæ requirit, ista est perfectio caritatis, quæ est possibilis in via, non tamen est communis omnibus caritatem habentibus*, quales sunt Jesuitæ, sed boni atque ex formula viventes seu Regulam suam observantes. Et mox art. 9. *Quando homo ad hoc principaliter intendit, ut Deo inhæreat & eo fruatur, hoc pertinet ad perfectos, qui cupiunt dissolvi & esse cum Christo*. Et 2. 2. quæst. 182. art. 2. ad 1. *Labor exterior* (versus proximum, ut labor in Ecclesiis & Scholis docendi) *toleratus propter Christum, est quoddam signum charitatis. Sed multò expressius caritatis signum est, quod aliquis prætermissis omnibus, quæ ad hanc vitam pertinent, SOLI Contemplationi divinæ vacare delectetur.* Ita perspicuè docemur Monachorũ Contemplationi soli deditorum longè perfectiorem Dei veritatem esse, quàm Jesuitarum quantoscunque labores in Scholis & Ecclesiis docendi propter Christum tolerantium, quia scilicet Monachi *perfectè & totaliter suæ saluti intendunt* Jesuitæ verò, sicut & alii Clerici Regulares (ut quorum merè Activa est vita, in multis particularibus proximorum causa agendis occupata) *sufficienter quidem non tamen perfectè, nec totaliter suæ saluti intendunt*,

adeo-

adeoque Sacrificium Deo non æquè gratum offerunt. Ut enim ibidem demonstrat Thomas: *Quantò homo animam suam, vel alterius, propinquius Deo coniungit, tantò sacrificium est Deo magis acceptum. Unde magis acceptum est Deo, quod aliquis animam suam & aliorum applicet Contemplationi.* Nec habent Jesuitæ, cur eo confugiant, ut se glorientur Actioni simul & Contemplationi animam suam addicere, nec minùs Contemplativos, quàm Activos esse. Hoc enim effugium sic eis idem Thomas 2. 2. quæst. 81. art. 1. ad 5. præcludit: *Contemplativi dicentur, non qui contemplantur, sed qui Contemplationi totam vitam suam deputant.* Jesuitæ verò apertè ferunt, suum Finem esse, totam vitam alienæ saluti impendere. Sic enim Dillingenses in *Iusta defensione* scribunt pag 103. *Societas ad eum Finem instituta est, ut TOTAM se* (non suæ, ut Monachi, sed) *proximorum spirituali saluti impendat.* hoc est, ut labores exteriores propter Christum toleret, quod multò minoris Caritatis propositum est, quàm Soli Contemplationi divinæ vacare velle, velut sibi proponunt Monachi, suæ saluti perfectè ac totaliter intenti. Deinde Mediorum quoque ratione, quibus Jesuitæ ad proximos iuvandos utuntur, longissimo intervallo à Monachorũ

absunt perfectione, cùm & eorum ad Deum orationes ac preces sint sine vociferatione, & prædicationes sine luce & cruce, sive, cùm nec *Exultationes Dei* habeant *in gutture*, nec *Gladios ancipites* (verbi simul & Operis) *in manibus*, sine quibus non possunt *fieri vindictæ in nationibus nec increpationes in populis, nec alligari Reges*, sive *in captivitatem redigi in obsequium Christi*, Psal. 149. & 2. Corinth. 10. Primùm enim Orationes eorum non habent coniuncta duo Sacrificij genera longè Deo acceptissima. Vnum est sacrificium animæ ad contemplationem applicatæ, & propius Deo coniunctæ, quod sacrificium est *vociferatio mentis*, etiamsi vox oris nulla audiatur: quomodo Exod. 14. *Dixit Dominus ad Moysen, Quid clamas ad me?* cùm tamen Moyses nullam vocem misisset, sed nimirum in homine contemplativo Deus desiderium & præparationem cordis eius exaudierat. Hoc autem modo Jesuitæ clamare non possunt, cùm Contemplativi non sint. Alterum est Sacrificium laudis, sive psalmodia, aut vociferatio cantus, cuius tantò maior vis est, quanto plures eâdem amoris divini flammâ ardentes id sacrificium immolant, de quo ipse Psal. 49. *Immola Deo sacrificium laudis. Sacrificium laudis honorificabit me.* Ab hoc verò Sacrificij genere custodia, conservatio & salus Ecclesiæ militantis dependere ut docemur Isai. 62. *Super muros tuos, Ierusa.*
Cems-

lens, constitui custodes, qui tota die & tota nocte in perpetum non tacebunt, sed semper me psalmis cantandis laudabunt. *Qui reminiscimini Domini, ne taceatis, & ne detis silentium ei* (id est, ne sinatis Deum quiescere, nec desinatis aures eius hymnodia vestra pulsare) *donec stabiliat & donec ponat Ierusalem laudem in terra*, id est, donec stabilis sit & gloriosus Ecclesiæ status. Isai. 60. *Occupabit salus muros tuos, & portas tuas laudatio*. Sed non Deum modò; verùm & homines Psalmodia movet, maximasque ad homines purgandos & perficiendos vires habet, velùt S. Iustinus Martyr, S. Augustinus & S. Thomas distinctè ostendunt, quorum verba videri possunt in Apologia pro Monachis adversus Iesuitas *Nicolai á Iesu Mariæ Carmelitæ* proposit. 13. quæ Romæ bis edita & nuper Ravenspurgi invitis & plorantibus Iesuitis & eorum patronis atque amicis recusa fuit: unde discí potest, ipsius Ecclesiæ Romanæ iudicio Iesuitarum orationes illis rebus carere, quibus Deus & homines maximè moveri possunt, adeoque cùm Monachorum orationibus sine manifesta stoliditate ne comparari quidem posse. Deinde prædicatio Iesuitarum est *sine Cruce*, cùm victus eorum & amictus nihil ab aliorum honestorum hominum more discrepet. Itaque signum Dei, omnem nempe rerum carni molestarum patientiam; & sui ipsius crucifixionem, aut mor-

tificationem & stigmata Jesu in carne sua, oculis non exhibent, nec *sermo eorum est in plenitudine multa*, sed *inanis*, adeoque debilis & inefficax ad eos, qui verbo non credunt, sine verbo lucrifaciendos. Vix proinde effugiunt, quin Sophistæ existimentur, & omnibus sint odio, tanquam *philosopha homines sententia, ignava opera*, in iisque verum fiat, quod Eccl 37. scriptum est: *Et vir astutus, multorum eruditor, sed anima sua suavis est. Quia Sophisticè loquitur, odibilis est. Omni re defraudabitur. Non est enim illi data à Domino gratia*, alios scilicet illuminandi, purgandi & perficiendi. Nec abest periculum, ne in eos conferatur illud S. Gregorii lib. 7. Moral. cap. 12. *Esse humiles volunt, sed tamen sine despectu: esse contenti propriis, sed sine necessitate: esse casti, sed sine maceratione corporis. esse patientes, sed sine contumeliis. Cumque adipisci virtutes quærunt, sed labores virtutum fugiant: quid aliud quàm exhibere belli certamina in campo nesciunt, & triumphare in urbib. de bello concupiscunt?* Postremò prædicatio eorum sive calami, sive sermonis, est *sine Luce*, hoc est, sine revelatione interna Contemplationis, nec *Nova de thesauro suo proferunt*, sed Vetera tantùm, quæ legendis Sacris literis & SS. Patrum ac Monachorum libris & operibus didicerunt, quod memoriæ opus est, non Scientiæ à Deo haustæ, adeoque imperfectum Prædicatorem arguit, verba-

lut disertim S. Gregorius Magnus docet lib. 3. in Exposit. 1. Reg. 7. ita scribens : *Quicquid subditis Doctor proponit ad normam rectitudinis, aut de exemplis electorum accipit, aut de doctrina sacri eloquii, aut ex revelatione interna contemplationis. Si solùm exempla bonorum noverit, aut si sacra Scriptura etiam qua eruditus sit, & contemplationis revelatione caruerit* (quia scilicet Contemplativus non fuit, nec totam vitam contemplationi depuravit) *in ordine prædicationis vir* PERFECTUS NON ERIT. *Dei namque debet esse docibilis* (sive Θεοδίδακτος) *qui suscepto prædicationis officio docere homines cupit*. Atque hoc ipsum Christus nos docet Matt 13. OMNIS *Scriba doctus ad regnum cælorum* (Omnis prædicator, quem Deus docuit ut annunciet regnum cælorum, *fecitq; idoneum Ministrum novi testamenti*, 2. Corinth. 3.) *similis est homini patrifamiliâs, qui profert de thesauro suo nova & vetera.* Qui ergò Nova sibi primum revelata proferre non potest, sed vetera modò vaticinatur, non est Scriba doctus ad regnum cœlorum, nec idoneus Minister novi testamenti, tanquam carens revelatione interna Contemplationis. Quod ipsum Spiritus Sanctus per os Annæ sic affirmat 1. Reg. 2. *Nolite multiplicate loqui sublimia gloriantes* (Id est, *prædicatio vestra non sit in sublimitate sermonis, nec in persuasibilibus humanæ*

sapientia verbis, 1. Corint. 2. *recedant vetera de ore vestro, quia Deus scientiarum Dominus est, & ipse praparat adinventiones suas*, nempe hominibus Contemplativis, plus alijs eum diligentibus, ut Paulus docet 1. Corint. 2. *Sapientiam loquimur in mysterio absconditam, quam pradestinavit Deus in gloriam nostram, quam nemo Principum huiusseculi cognovit* (qui *Principes ignorarunt voces Prophetarum, qua per omne Sabbathum leguntur*; id est, verum earum sensum non intellexerunt, Act. 13.) *nobis autem verum intellectum prophetiarum revelavit per Spiritum suum, sicut scriptum est, Quod oculus non vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit, qua praparavit Deus iis, qui diligunt illum.* Istæ adinventiones Dei novæ, nunquam prius visæ, nec auditæ aut cogitatæ, non sunt opiniones aut sententiæ, aut fidei capita sive articuli, sed novi scripturæ sensus atq; intellectus spirituales, quibus Ecclesiæ doctrina iam recepta confirmatur, errores iam damnati aut damnandi arguuntur, boni mores docentur, vitiosi castigantur. Tales sensus revelat Deus ijs, qui totam vitam Contemplationi & sacrarum literarum meditationi deputant. Philip. 1 & Colos. 1. *Oro ut caritas vestra magis ac magis abundet in scientia & in omni sensu atque intellectu spirituali.* 2. Timoth. 3. *Ab infantia sacras literas nosti, qua te possunt instruere ad salutem. Omnis enim scriptura divinitus inspi-*

ſpiratæ utilis eſt: ad docendum, ad arguendum, ad corripiendum, ad erudiendum in iuſtitia, ut PERFECTVS ſit homo Dei; ad omne opus bonum instructus Et ſi ergò Dilligenſes Jeſuitæ gloriantur, ſuæ Societatis homines maiorem, quàm Monachos, à Deo gratiam accipere, & in ſe ipſis EXPERIRI, itaq; meliorem partem elegiſſe videri volunt, cùm tamen ſatis iam conſtet, eos Contemplationi totam vitam ſuam non deputare, nec ſacrificium Deo acceptiſſimum offerre, & animæ ſuæ ſuaves eſſe, nec eam fame, ſiti, vigiliis, ieiunis, frigore & nuditate affligere, eoque pacto acceptam Dei gratiam non adiuvare, quod tamen Dei miniſtris faciendum eſſe Paulus docet, 2. Corinth. 6. eos nec in ordine prędicationis viros perfectos, nec ad omne opus bonum inſtructos eſſe, ſed multis rebus, quæ Monachis adſunt defici nemini porrò dubium eſſe poteſt, Perſpicuè enim de Doctore, qui talis eſt; Spiritum Sanctum pronunciantem audivimus: *Sophiſticè loquitur: odibilis eſt: omni re defraudabitur; non eſt enim illi data à Domino gratia.* Quantumvis ergò in ædificanda Dei domo negotioſos ſe præbeant, non tamen aberit, quin ſuo quoque exemplo confirment, quod eſt in Pſalmo: *Vanum eſt vobis ante lucem ſurgere. In vanum laboraverunt, qui ædificant eam.* Et Sapient. 3. *Vacua eſt ſpes illorum, & labores ſine fructu, & inutilia opera eorum.*

Volunt scientes in Monachos veterum Ordinum mentiri, ut eos Patrum suorum hæreditatibus evertant, nec tamen esse falsi testes; quod est impossibile. Vt enim ait Salomo Prov. 14. *Testis fidelis non mentietur: profert autem mendacium dolosus testis.* Et Prov. 12. *Qui mentitur, testis est fraudulentus.* Itaq; cùm Rex Achab vineam Naboth possidere vellet, hæreditate Patrum eius in se translata, *submissi fuerunt duo viri, filij Diaboli, qui ut viri Diabolici dixerunt falsum testimonium contra Naboth*, quasi Deo & Regi male dixisset, 3. Reg. 21. Similiter Jesuitæ cùm intellexissent veterum Ordinum Monachos nolle Monasteria suorum Ordinum à Protestantibus recuperata ad Societatem Jesu transferri, sed verba illa Naboth sua facere, *Propitius mihi sit Dominus ne dem hereditatem Patrum meorum tibi*: propterea duos testes, viros Diabolicos submiserunt, id est, *Iudicia duorum Theologorum* Romæ & in Aula Cæsaris exhibuerunt, plena mendaciorum in Monachos, quasi sceleribus suis omnium Hæresion & calamitatum publicarum causam præbuissent ac propterea Monasteriis suis spoliari digni essent. quod ipsum paulò post fecerunt duobus libris Dilingę editis, quorum alter *Placita Disceptatio*, alter *Iusta Defensio* inscribitur: quibus si creditur, veterum Ordinum Monachi hodiè quoque tàm nequiter vivunt, ut non modò Monaste-

ria

ria à Protestantibus recuperare non debeant, sed etiam illis quæ adhuc retinuerint, iure pelli possint. Sed eos ut viros Diabolicos sceleratè in Monachos mentiri, ipsius Adami Conzen confessione docetur, cuius verba sunt lib. 6. Politic. cap. 11. *Veteres familia Religiosorum pristinam integritatem rigoremque receperunt, & indies magis magisque efflorescunt, magna spe meliorum temporum, cùm tàm sancta fortua, Deo sacratissima* (Monachorum) *pectora castigeneso saculo monstrent contemnere saculi pompas, & sese pro nobis apud Deum interponant*, quoniam scilicet tamquam Moyses propter sanctitatem Deo sunt acceptissimi. Deinde Serenissimæ & sanctæ memoriæ Princeps Guihelmus Bavariæ Dux falsum illud Jesuitarum de Monachis testimonium suis ad fratrem Coloniensem Electorem literis luculentissimè refellit, dum se velut oculatum testem lōge aliud comperisse totidem verbis testatur: *Nuper in Suevia maiorem partem & præcipuorum quidem Monasteriorum meis ipse oculis tali modo reformata, & in tám egregio statu vidi, ut magna inde lætitia cor mihi perfusum fuerit. Quoties ad eiusmodi benè reformatum Monasterium deveni, visus mihi sum videre verè pristam Regulam & veterem Zelum ac pietatem, sicut sine dubio sub ipsa fuit initia, quando fuerunt instituta, & sicut in*

vete-

veteribus libris descriptum invenitur. Has Principis eius literas in Justæ defensionis Auctario recitat P. Laimannus Jesuita, cuius inter alia longè plurima perimpudens est mendacium, dum negat Conzenium fateri, quod veteres Ordines prist nam integritatem rigoremque receperint. Sed hac omni de re distinctius & uberius disputatum invenies in libello Germanico nuper edito, qui inscribitur *Actio perduellionis adversus Iesuitas iuratos Imperii hostes.*

Volunt utilitatis suæ causa in Pontifice dominandi libidinem incendere. nec tamen esse adulatores, quod est impossibile. Adulator enim *loquitur placentia* (Isai, 30.) & *per lingua blandimenta decipit* (Prov. 28.) quia *est consiliarius in semetipso,* (Eccl, 27.) sive id suadet, unde ad se lucri aliquid rediturum sperat. Iam Pontifices velut homines vix possunt quin imperio & dominatione gaudeant, eiusque dulcedine facilè transversio agentur, ut se pro Domino gerant, non pro Servo, id est, ut in actionibus suis *appetitu potius agantur quàm ratione, nec prius considerent, quid liceat, quid deceat, quidq; expediat;* Quod eorum periculum expendens S. Bernhardus ad Eugenium Papam scribit 3, de Considerat. 1. *Nullum venenum, nullum gladium plus tibi formido, quàm libidinem dominandi* Dominatur verò, seu pro Domino se gerit Pontifex (ut idem Ber-

nardus docet, si faciat voluntatem suam, non eius qui misit eum. Si potestate utatur, quam non habet, id est, si auctoritatem Apostolicam ad ea conferat, quæ potiùs dissipationis & destructionis sunt, quàm ædificationis, verbi gratia, Si leges & Canones nulla vel necessitate, vel magna Ecclesiæ utilitate solvat, aut dispenset: cùm Christus ne Apostolis quidem ullam potestatem dederit, nisi quæ ædificaret animarumque saluti & statui Ecclesiæ conduceret. Iam Iesuitæ ut opulentis aliquot Monasterijs potiantur, & in consessu Procerum Imperij locum & suffragij ferendi ius Societati, magnam verò amplitudinem & dignitatem Vitellio Patriarchæ suo conficiant, suadere Pontifici non dubitant, ut potestate sua utatur in destructionem, utq; crudeliter potùs dissipet, quàm rationabiliter dispenset, hoc est, ut pro Domino se gerat, servumque se oblitus leges & Canones contemnat, & iura sibi nata neget. Hoc autem ut illi persuadeant, Carnem & sanguinem auxilio advocant; occasionem ei ostendentes propinquos suos Monasteriorum opib⁹ collocupletandi, Si scilicet Monasteria quædam partim eis commendet, sive in commendam dèt, partim pensionum annuarum eis præstandi necessitate oneret. Sic enim scribunt in Placida Disceptatione pag. 24. *Cur ægrè ferenus Ordines quædam Monasteria commendari*

Cars-

Cardinalibus? E. pag. 15. *Ex Monasteriis succurritur Episcopatibus: dantur Commendæ bene meritis & accipiuntur, quod sacrilegio deputare est hominis leges ignorantis*: id est, Nequaquam legibus vetitum est, Monasteria in alios, quam quos conditores voluerunt, usus convertere, & Cardinalibus in prædam dare, ut in bonis dies suos ducere, & vectigalibus sacris aucti familiam numerosam alere, sumtuumque dapsiliter factorum profusione vel magnos Principes provocare possint. Odio cum sua religione seu scrupulositate dignus est, qui opes, Dei cultui & pauperum alimoniæ consecratas, sine sacrilegio putat nec dari in tam profanos usus, nec accipi posse. Quis autem ista Jesuitarum cantilena non agnoscat Pontificis constantiam tentari, ut consanguineorum caritate victus & labefactatus Sacrilegii societatem cum Jesuitis coëat? quo ne facere velit, sic eum divina sapientia præmonendum & præmuniendum censuit Prov. 1 *Fili mi, si te lactaverint peccatores, ne acquiescas eis. Si dixerint, Veni nobiscum, insidiemur sanguini* (qui est *Panis egentium*, quem in Monasteriis habent hæreditarium, adeoque *qui panem illum defraudat, homo sanguinis est*, sive homicidii reus, Eccl. 34) *abscondamus tendiculas contra insontem frustra* (contra Ordinem puta S. Benedicti) *Deglutiamus eum sicut infernus viventem, & ins-*

& integram quasi descendentem in lacum. Omnem pretiosam substantiam reperiemus; implebimus domos nostras spoliis. Sortem mitte nobiscum. Marsupium unum sit omnium nostrûm. Fili mi, ne ambules cum eis: prohibe pedem tuum à semitis eorum, nec velut ipsi Sacrilegio piacularis fias. *Pedes enim illorum ad malum currunt, & festinant ut effundant sanguinem* (sive, ut panem pauperibus debitum præripiant Monasteriis in potestatem suam redactis) *Frustra autem iacitur rete ante oculos pennatorum.* id est, qui oculis utitur & cautus est, positas sibi insidias intelligit, nec eiusmodi adulatorum ad utilitatem suam omnia revocantium suasoriis se in fraudem illici patitur. Sic oculatum & pennatum esse Vrbanum VIII. iactumque à Jesuitis rete perspicere & effugere, summa eius eruditio, præcipueque sacrorum Canonum scientia nos dubitare vetant. Primum enim haudquaquam eum præterire potest, Spiritui Sancto & Symmacho Pontifici cum sexta Synodo visum ita fuisse, magnum nefas contrahere & grandi sacrilegio obstringi Principes, qui tantùm permittunt, nec impediunt bonorum pro expiandis peccatis DEO consecratorum in alios usus conversionem. Decretis

Aposto-

Apostolici & Synodici verba sunt: *Valde iniquum & ingens sacrilegium est, ut quacumque vel pro remedio peccatorum, vel pro salute vel requie animarum suarum unusquisq; Ecclesiæ contulerit, aut certè reliquerit, ab his, quibus hæc servare maximè convenit, Christianis & Deum timentibus hominibus, & super omnia à Principibus in aliud transferri vel conferri permittatur.* Quantæ ergò iniquitatis Sacrilegium fore putabimus, Si Pontifex Jesuitarum suasorijs acquiescens & obsecundans sortem cum eis mitteret, omnem pretiosam substantiam in Monasterijs involaret, eorum spolijs consanguineorum domos impleret, eoque pacto velut signum alijs ad sacra legenda tolleret? Deinde hoc etiam Pontifex nequaquam ignorare potest, Spiritui Sancto & Ecclesiæ ita visum esse, Ecclesias & Monasteria non posse cuiquam commendari, sive etiam Administratorio titulo committi, sine destructione gravique eorum atque etiam Ecclesiæ Romanæ fraude ac damno. Sic enim sancit Lateranensé Concilium sub Leone X. celebratum Sess. 9. cap. 3. *Quoniam ex Commendis Monasteriorum Monasteria ipsa tàm in spiritualibus quàm in temporalibus graviter læduntur, quippe quorum ædificia partim Commendatoriorum negligentia, partim avaritia, vel incuria collabuntur, & indies divinus cultus in eis magis diminuitur: volumus & SANCIMUS, ut cùm illa per obitum Abba-*

tum,

rum, qui illis prærant, vacaverint, nullo modo possint commendari, sed de persona idonea eis ita provideatur, ut illis idonei Abbates prout decet præfuturi sint. Eadem est Concilij Tridentini sanctio Sess. 25. cap. 21. Clementis similiter quinti Constitutio Juri Canonico inserta omnibus Commendis & Administrationibus securim hoc modo impingit: *Nonnullis Clericis & personis Ecclesiasticis religiosis & sæcularibus Patriarchales & Archiepiscopales Ecclesias, ac Monasteria destituta Pastoribus, sub Commendæ, vel Custodiæ seu Curæ, vel Guardiæ aut Administrationis titulo nomineve notabili duximus perpetuò ad vitam, seu ad certi temporis spatium committenda. Verùm ab hoc sub diligenti examine direximus aciem nostræ mentis, demumque* EVIDENTER *perspeximus, quod Ecclesiarum & Monasteriorum eorundem cura negligitur, bona & iura dissipantur ipsorum, ac subiectis eis personis & populis spiritualiter plurimum & temporaliter derogatur;* nam opes pauperibus alendis & hospitibus suscipiendis destinatæ ipsis crudeliter præripiuntur, ut Administrator vel Commendarius Principis splendorem magna Aulicorum cohorte, equorum canumque venaticorum numero præstare, tùm Baccho & Veneri, Dijs magnis sacra pollucibiliter facere possit. Animabimus verò cum vivorum, tùm defunctorum multiplex prędicationis, hymnodiæ, sacrificiorum, aliorumque bono-

rum

rum operum fructus deperit, cùm multorum Sacerdotum & Monachorum alimenta unius Commẽdatarii vel Administratoris avidissimis faucibus ingeruntur) *Ecclesiis ac Monasteriis redundant ad noxam, quæ dicebantur cedere ad profectum, ac nedum ipsis, sed etiam Romanæ matri Ecclesiæ, quæ disponente Domino ipsorum caput fore dignoscitur & magistra, graviora inde futura timentur pericula. Nolentes igitur iis tot & tantis dispendiis ulterius causam relinquere, sed volentes potiùs opportunum ac debitum in hac parte remedium adhibere, omnes & singulas provisiones huiusmodi per NOS* (*ut præmittitur*) *factas quibuscumque cuiuscumque Ordinis, dignitatis aut Status, sed etiam S. R. E. Cardinalibus, quocumque modo vel tempore factæ noscantur, auctoritate Apostolica ex nunc ex certa scientia renunciamus, cassamus & annullamus, & decernimus de cætero non habere aliquam roboris firmitatem.* Sic ipsius Spiritus Sancti sententiam Conciliorum & Pontificis voce declaratam habemus, usum Commendarum & Administrationum EVIDENTER esse in destructionem, & in gravem fraudem seu præiudicium animarum & corporum, nec solùm Monasteriorum, sed etiam ipsius Ecclesiæ Romanæ. Et tamen audent Jesuitæ illi, in quorum ore Spiritus immundus loquitur, etiamnum quærere; *Cur ægrè ferrent Ordines quædam Monasteria commendari Cardinalibus?* Increpet Do-

minus in te Satan. Præterea probe Pontifex novit, Sacros Canones summa cum prudentia statuisse, ut nullum Monasterium cuiuscunque Ordinis sit, ita mutari possit, ut Monasterium esse desinat, etsi non verant, quin auctoritate Apostolica ab uno Ordine Monachorum ad alium Ordinem Monachorum propter aliquam necessitatem aut magnam utilitatem publicam transferantur. Scit tamen hoc præcipuum & singulare esse Ordinis Benedictini, quod Canones permittant quidem, ut aliorum Ordinum Monasteria propter graves causas ad Benedictinos transferantur, sed generaliter prohibeant, ne ullum Benedictinorum Monasterium ad ullum alium Monachorum Ordinem quibuscunque de causis transferatur. Cuius privilegii causas, quæ plures nec leves sunt, hoc loco afferre longum fit. Scit etiam Pontifex, Innocentium III. divini humanique iuris consultissimum ac verè sanctum Pontificem, iam docuisse, quod auctoritas Apostolicæ sedis non tàm latè porrigatur, ut etiam propter maiorem Dei gloriam ex Monasterio possit facere Clericorum Collegium, immò ne Episcopatum quidem, quod tamen longè quovis ludi magistrorum Collegio præstantius est. Hæc omnia quàm verè à me dicantur, licet cognoscere ex Innocentij

ope-

operibus Coloniæ editis, cuius Tomo 2. pag. 93. epistola extat ad Guilelmum Cardinalem Rhemensem Archiepiscopum, in qua est: *Pervenit ad audientiam nostram, quod ad ampliationem divini cultus & honorem Ecclesiæ Gallicanæ, in castro tuo Mosobri in Abatia eiusdem castri disposuisti novum Episcopatum erigere. Nos ut in prædicta Abbatia Episcopatum erigere valeas, liberam tibi concedimus auctoritate Apostolica facultatem, ita tamen ut ab eodem Monasterio Monachi nullatenus excludantur: ne forte venire contra sanctiones Canonicas videremur, quibus provida fuit deliberatione statutum, ut quæ SEMEL Deo dedicata sunt Monasteria, SEMPER maneant Monasteria: cùm & hodiè generaliter statuatur, ut ORDO Monasticus, qui in aliquo Monasterio secundum Benedicti Regulam dignoscitur institutus, PERPETVIS ibidem temporibus inviolabiliter observetur.* Hic planissimè affirmantem habemus Pontificem, peccaturum contra Canones, si etiam propter ampliationem cultus divini & honorem Ecclesiæ ex Monasterio faciat Episcopatum ad alium Ordinem transferat. Et tamen Dillingenses Jesuitæ omni vi pugnant, Pontifici nullam legem obstare, quin etiam Benedictina Monasteria ad alios transferat, vel in Scholas aut Collegia convertat. Ita suæ utilitatis causa Irregularitatem & sacrilegium suadere Pontificinon dubitant. Sed Pontifex ne hoc quidem

ignorare potest, iam Cœlestini III. & eiusdem Innocentii III. epistolis decretalib. ita statutum esse, si quis Pontifex ex Monasterio aliquo Benedictinos etiam pertinacis vitiositatis reos, eijciat, tum *Irregularitatem ab eo committi*, cùm id ei facere neque per Canones liceat, nec deceat, nec Ecclesiæ expediat: & Pontificem eius successorem id factum debere *irritare, & infringere*, seu rescindere, & Monasterium illud Ordini restituere, aliosq; probos eiusdem Ordinis Monachos ibi introducere. Hac de re Cœlestini tabulæ videri possunt apud Baronium anno 1179. & Innocentij in posteriore operum eius Tomo pag. 142: quas referre hic nimis longum fuerit.

Volunt esse Patres, nec tamen filijs thesaurizare aut impendere, sed sibi ab illis thesaurizari: quod est impossibile. Sic quippe Paulus scribit 1. Corinth. 13. & 4. & 2. Corinth. 1. 2. 10. 11. & 12. *Cùm essem apud vos, & egerem* rebus ad victum & amictum necessarijs, nulli onerosus fui, nec à quoquam eleemosynam petij, sed *in OMNIBVS sine onere me vobis servavi & servabo, & cùm tertiò venero ad vos, non ero gravis vobis. Non enim quæro quæ vestra sunt, sed vos.* (id est, non prædico vobis Christum, ut opes vestras: mihi, sed ut animas vestras Christo lucrifaciam) *Nec enim debent filij parentibus thesaurizare, sed parentes filijs. Ego autem libentissimè impendam* (sive impensas de

meo faciam, id est, de pecuniis, quas aut ex opere faciundo, siue ex laboribus manuum mearum penes me habuero) *& superimpendar ipse* (vitamque ponam) *pro animabus vestris, licet plus vos diligens minùs diligar. Quod autem facio, & faciam* posthac (ne cuiquam oneri sim, hoc facio,) *ut amputem occasionem eorum, qui volunt occasionem* lucri magni ex Ecclesiæ ministerio faciendi: *ut in quo gloriantur, inveniantur sicut & nos* (dicerent scilicet: Quod nos facimus, idem & Paulus facit, & iis quib[9] prædicat onerosus est) *Nam eiusmodi Pseudo-apostoli sunt operarij subdoli, transfigurantes se in Apostolos Christi. Et non mirum. Ipse enim Satanas transfigurat se in Angelum lucis. Non est ergò magnum si ministri eius transfigurentur velut ministri iustitiæ: quorum finis erit secundum opera ipsorum. Multi gloriantur secundum carnem, quod Hebræi sint, & Israelitæ & semen Abrahæ. Gloriantur* etiam *in alienis laboribus &* postulant videri Patres vestri, cùm *ego* unus sim ille, qui *per Evangelium vos genui in Christo Iesu, & velut sapiens architectus fundamentum* in vobis *posui*, isti autem *superædificant*, & non Patres, sed Pædagogi sunt. *Nam si decem millia Pædagogorum habeatis in Christo, non tamen habetis multos Patres.* Et isti Pædagogi *vocati à Deo in Societatem filii eius Iesu, iam saturati sunt, iam divites facti sunt; sine nobis* (id est, sine ulla Apostolicæ vitæ imitatione) *regnant: atq; utinam regna-*

rent, nec tyrannidem in vos exercerent, & *dominarentur fidei vestræ, ambulantes in astutia & cauponantes* seu quæstui habentes *verbum Dei*. Et vos tamquam bonæ frugi verveces *sustinetis, si quis vos in servitutem redigit, si quis devorat, si quis accipit si quis extollitur* (ac magnus *Apostolus* videri postulans præ se alios contemnit, ac de meipso Christi Apostolo dicere audet: *Præsentia corporis infirma est, & sermo contemtibilis*) *si* denique *quis in faciem vos cadit*, vestraque patientia non aliter ac si adhuc pueri essetis abutitur, sua vobis beneficia in faciem exprobrans, aut pudorem vestrum in oculis habitantem semper poscendo gravans, ita ut propter dysopiam seu frontis infirmitatem ei præcidere ac negare nequaquam audeatis. Rursum de se Paulus ita prædicat 1. Corinth. 9. *Habeo quidem potestatem manducandi & bibendi, & mulierem sororem circumducendi*, quæ mihi ministret. *Dominus enim ordinavit iis, qui Evangelium annunciant de Evangelio vivere. Ego tamen non usus sum hac potestate* vivendi de Evangelio & stipendium ab iis, quibus prædico, accipiendi: *sed sine sumtu* auditorum *pono Evangelium, ut non abutar potestate mea in Evangelio: & omnia sustineo* (etiam inopiam seu defectum rerum ad vitam necessarium) *ne quod offendiculum dem Evangelio Christi. Cùm liber essem ex omnibus, omnium me servum feci, ut plures lucrifacerem*. 2. Thess. 3 *Non inquieti*

 fui-

uimus inter vos, neque gratis panem manducavimus ab aliquo; sed in labore & infatigatione nocte & die, operantes, ne quem vestrum gravaremus. Non quasi non habuerimus potestatem (gravandi auditores) *sed ut nosmetipsos formam daremus ad imitandum nos.* 1. Thess. 2. *Sicut probati sumus à Deo, ita loquimur: non quasi hominibus placentes; sed Deo qui probat corda nostra. Neque enim aliquando fuimus in sermone adulationis, sicut scitis: neque in occasione avaritiæ, Deus testis est: nec quærentes ab hominibus gloriam, neq; à vobis, neq; ab aliis. Cùm possemus vobis oneri esse, ut Christi Apostoli, facti sumus in medio vestrûm, tamquam si nutrix foveat filios suos* maximos labores nulla cum gratiæ aut lucri spe perferens) *ita desiderantes* (non vestra sed) *Vos, cupidè volebamus tradere vobis non solùm Evangelium Dei, sed etiam animas nostras, quoniam carissimi nobis facti estis. Memores enim estis laboris nostri & fatigationis. Nocte & die operantes, ne quem vestrum gravaremus, prædicavimus in vobis Evangelium* Dei. Act. 20. sic idem de se Paulus memorat: *Per triennium nocte & die non cessavi, cum lacrymis monens unumquemque vestrum. Argentum aut aurum aut vestem nullius concupivi. Ipsi scitis quod ad ea, quæ mihi opus erant &* Sociis *his, qui mecum erant, ministraverunt manus istæ* (id est labore manuum mearum mihi & Sociis victum quæsivi, ut vos Sacerdotes idem facere exemplo meo disce-

rectis) *Omnia ostendi vobis, quod sic laborantes* OPORTET *suscipere infirmos, ac meminisse verbi, quod dixit Iesus, Beatius est magis dare, quàm accipere.* Sed Jesuitæ, opinor, Paulum censent literas nescisse, qui inter continuum triennium sibi & Sociis invidendæ molis Collegium, & tria talerorum millia annua fundis nominibusque deposita conficere nesciverit, nec multò plus sententiæ illius. *Diis atque ipso Iove digna* meminerit, quam ex Timocle Poeta Comico Athenæus recitat: Ἀνόητος ὁ διδοὺς, εὐτυχὴς δ' ὁ λαμβάνων, *Inscitus est, qui dat; beatus qui accipit.* Lectoris verò nunc esto iudicium, utris Jesuitæ sint similiores, Paulone Apostolo, an Clericis illis Corinthiorum in Societatem Jesu vocatis, sed transgressis postea in Societatem *eius, qui non est*, (Joh. 18.) ut essent ministri & Socij Satanæ. Rursum tamen Lector velim meminerit, plurimos in Societate ab eiusmodi culpis innoxios inveniri, qui *gemant ac doleant super cunctis abominationibus, quæ fiunt in medio eius* (Ezech. 9.) quibus iniquum foret Jesuitæ nomen fraudi esse, cùm hic locus sit ei, quod Antiphanes dixit Comicus: οἱ μὲν ἄλλα τοὔνομα. Βλάπτουσι τοῖς τρόποισιν, ὄντας ὂν καλὸν *hoc cæteri nomen quidem Reipse pulchrum moribus infamant suis.*

Volunt esse servi Christi Ecclesiæ utilissimi, & verbis ac libris cum ijs, qui resistunt, contendere, quod est impossibile. Contentio

enim & alteratio eum, qui contendit depravat, alterum adversus quem contendit irritat & in errore obfirmat, cæteros pro quibus aut coram quibus contendit, multis modis offendit deterioresque reddit, ut scilicet vel contendentem pro impatiente stultoque habeant, vel de ipsa veritate, pro qua contendit, dubitare incipiant, vel adversario eius tamquam plus nervorum habenti faveant, sicque à veritate avertantur. Nihil proinde diligentius Sermone Dei interdicitur, quam contentiones & pugnæ verborum, quippè quæ Canem magis referant, quàm Ovem. Christus autem cùm exemplo, tùm verbo Ecclesiæ ministros Ovium, non Canum similitudinem gerere docuit. Isai. 53. *Quasi agnus coram tondente se obmutescet, & sicut ovis non aperiet os suum.* Isai. 50. ipse de se hoc modo prædicat: *Dominus dedit mihi linguam pædiæ seu disciplinatam, ut sciam oportunè loqui lasso verbo. Dominus aperuit mihi aurem, ego autem non contradico* (adversariis meis, sed patientia eos vinco, nec vereor, ne silentio meo videar causâ cecidisse aut ingenio, doctrina aut eloquentiâ inferior victusque discedere. Hac enim patientia mea & falsæ infamiæ contemtu Deum mihi facio commilitonem, adeoque certus sum, adversarios meos propediem victum iri prorsusque interituros) *Corpus meum dedi percutientibus, & genas meas vellentibus: faciem meam non averti ab increpantibus & conspuentibus*

bus in me. Dominus auxiliator meus, ideò non sum confusus. Iuxta est qui iustificat me, quis contra dicet mihi? Stemus simul: Quis est adversarius meus? accedat ad me. Ecce omnes (adversarij) *quasi vestimentum conterentur, tinea comedet eos.* Eiusdem verba sunt, quæ Psal. 37. legimus: *Qui inquirebant mala mihi locuti sunt vanitates & dolos tota die meditabantur. Ego autem tanquam surdus non audiebam, & sicut mutus non aperiens os suum: & factus sum sicut homo non audiens, & non habens in ore suo redargutiones, quoniam in te Domine speravi*, te causæ tuæ minimè defuturum, etiamsi ego dolis & vanitatibus inimicorum nihil respondissem. De Christo etiam Deus Pater Esai. 42 ista pronunciat: *Ecce servus meus, in quo complacuit sibi anima mea. Non contendet, neque clamabit, neque audiet aliquis in plateis vocem eius. Non erit tristis, neque turbulentus, ut aperiat oculos cæcorum, & educat de conclusione vinctum, de domo carceris sedentes in tenebris*, quo docemur, mansuetudinem medium sive adiumentum esse, ad homines à caligine errorum ad lucem veritatis perducendos, sed Stentoreos illos Iesuitarum in Scholis boatus, vix homini, qui tus merum sit, decoros, similiterque libros maledictis, cavillis & amaris in adversarios historijs refertos esse ab eius persona, in quo Dei anima sibi complacuit, & ab hominum salute alienos. Matt. 10. & 11. & Luc. 2. Christus ministros suos à canina iracūdia, impatientia &

maledicentia ad mansuetudinem erga Lupos præstandam hoc modo revocat: *Ecce ego mitto vos* (non sicut Canes molossos, dentatos, mordaces & vocales, sed) *sicut Oves in medio Luporum. Discite ergò à me, quod mitis sum & humilis corde. Eritis odio omnibus propter nomen meum. Si me patrem familiâs Beelzebub vocaverunt, quantò magis vos domesticos meos? In patientia vestra possidebitis animas vestras.* sive, ut Isai. 30. dictum fuerat, *In silentio & in spe erit: fortitudo vestra.* Jacob. 3: *Quis sapiens & disciplinatus inter vos?* (quis habet linguam disciplinatam instar Christi?) *Ostendat ex bona conversatione operationem suam in mansuetudine sapientiæ. Quod si Zelum amarum habetis, & contentiones in cordibus vestris: nolite gloriari & mendaces esse adversus veritatem*) ut dicatis, vos Dei servos esse, quib⁹ ipse dederit *spiritum* suum, *os ac sapientiam, cui non possint resistere & contradicere omnes adversarii vestri* velut daturum se promisit Luc. 21.) Non est enim ista contentiosa vestra *sapientia de sursum descendens, sed terrena, animalis, diabolica. Vbi enim Zelus & contentio, ibi inconstantia & omne opus pravum.* 1. Corinth. 3: *Cùm sit Zelus & contentio inter vos, nonne carnales estis, & secundum hominem ambulatis?* 2. Tim. 2. *Noli contendere verbis: ad nihil enim utile est, nisi ad subversionem audientium. Profana & inaniloquia devita* (nec altercandi occasionem præbe adversariis, ut ea

præ-

præsentibus aliis aut legentibus argumentis defensa probabilitatis speciem acquirant) *multum enim proficiunt ad impietatem, & sermo eorum ut cancer serpit*, multoque plures corporis Christi partes corripit. *Stultas & sine disciplina quæstiões devita* (nec ad disputationē admitte) *sciens quod generent lites. Servum autem Domini non oportet litigare, sed mansuetum esse ad omnes, didacticum seu docibilem, patientem, cum modestia corripientem eos, qui resistunt veritati, si fortè Deus det illis pœnitentiam ad cognoscendam veritatem, & resipiscant à Diaboli laqueis, à quo captivi tenentur ad ipsius voluntatem.* Sic docemur, ut Hæretici ad veritatis cognitionem reduci possint, necessarium esse, ut Doctor sit Didacticus & patiens, non Eristicus aut Contētios⁹. *Didacticus* est, qui docet, hoc est, cuius finis est mentem informare, ut sciat: impellere voluntatem, ut faciat. *Eristicus*, qui contēndit, hoc est, cuius finis est vincere, nec aut causa aut ingenij vel doctrinæ opinione inferiorem videri. Hic impatiens est, nec æquo fert animo, ut ipse credatur nihil adversario respondere potuisse. Sic quippe rationem putāt: *Si nihil respondero, credent homines, me non posse causam meam defendere, nec adversario parem esse.* Itaque suam, non Dei causam agit. Nam Dei causa non nisi lingua πεπαιδευμένῃ seu disciplinata aut benè morata, mansuetudine & patientia defenditur, estque in spe &

silentio fortitudo eius. 2. Timot. 4. *Erit tempus cùm sanam doctrinam non sustinebunt, sed ad sua desideria coacervabunt sibi magistros, prurientes auribus, & à veritate quidem auditum avertent, ad fabulas autem convertentur.* Quid autem servo Dei faciendum sit, ne tales Magistri fabulas suas hominibus persuadeant, ita præmonstrat. *Tu ergò vigila, in omnibus labora, ministerium tuum imple, opus fac Evangelistæ, prædi a verbum, argue, obsecra, increpa, in OMNI patientia & doctrina. Patientia* enim *opus perfectum habet*, ut servi Christi *sint perfecti & integri in nullo deficientes*, ait Apostolus Jacob. 1. ac propterea. Patientiam Paulus, signum Apostolatus vocat 2. Corint. 12. *Signa Apostolatus mei facta sunt supra vos in omni patientia.* Et 2. Corinth. 6. *Exhibeamus nos sicuti Dei ministros in multa patientia, per infamiam* (sine culpa ulla nostra) *& per bonam famam, ut seductores, & veraces,* Id est, etiamsi adversarii nos infament tamquam mendaces & impostores, nos tamen minimè decet id impatienter ferre, & mendacii culpam in eos retorquere, sicut Jesuitæ in omnibus ferè libris unicè student, ut ipsi nihil unquam mentiri videantur, sed mordentes se strenuè remordent. in hanc semper sententiam respondentes: *Tu mentiris per gulam, & à spiritu immundo agitaris. Mendax & infamis nebulo mihi eris, donec quod de me aut de Societate scripsisti docueris aut probaveris.*

veris. Et huc ferè tendunt omnes Jesuitarum libri, quos in Adversarios suos emittunt: quia scilicet verentur, ne velut edentuli & ignavi Canes esse & offa priventur, & nulla nova Collegia, nulla opulenta Monasteria, nulla uncta patrimonia posthac sibi conficere possint, nisi velut furiosi molossi mordicus alios invadant. Christus quidem Johan. 8. cùm atroc ssimam ei iniuriam Judæi hoc modo fecissent: *Nonne benè dicimus nos, quia Samaritanus es tu, & Dæmonium habes?* nihil aliud respondit, nisi hoc: *Ego dæmonium non habeo, sed honorifico Patrem meum: & vos inhonoratis me.* Hoc erat uti *lingua pædia, & non contradicere.* De Samaritano nihil respondet, quamvis maioris id esset infamiæ, quam si quis ullum Jesu tam Pæderastam hodiè diceret. Quod si Jesus ex Societate Jesu fuisset, Deum immortalem, quid ille non egisset, ut Judæos in eo mentitos esse, & iniuriam sibi insigniter factam privatis publicisque tabulis luculenter evinceret? Misisset scilicet ad Cēturionem illum in Capharnaum, cuius servum curaverat fidemque prædicaverat, ut velut homo Romanus nomina Josephi & Mariæ matris suæ in commentariis Act. (quæ publicis professionis Cyrino præside factæ inquirenda, eiusque rei testimonium auctoritate publica faciendum curaret. In Nazareth etiam Urbe sua complures testes, quibus ipse à puero, & parentes ac

 pro-

propinqui notissimi fuissent, iureiurando adegisset vera comperta dicturos, qui bus se Iudæum, Iudæis natum, non Samaritam esse comprobaret. Ac ne quis hanc eius in revincendo mendacio tàm aperto diligētiam velut putidiusculam planeque otiosam & supervacuam irrideret, breviorisque ac neque in falsa infamia, vel sugillatione potiùs satis firmi ac patientis animi argumentum putaret, libro Dillingæ aut Ingolstadij edito demonstrandum suscepisset, *ad maiorem Dei gloriam* magnoperè pertinere, ne ipsum homines Samaritanum crederent, eiusque doctrinam auribus respuerent, & aspernarentur. Sic inquam fecisset, si Iesuita, non Iesus fuisset, *cuius cor* (ut ipse de se Psal. 68. profitetur) *improperium expectabat & miseriam*; paratusque erat *dare percutienti se maxillam, & saturari opprobrijs*, Thren. 53. Itaque *cùm malediceretur, non maledicebat: cùm pateretur, non comminabatur*, (1. Petr. 2.) quemadmodum Iesuitas facere videmus, qui unum maledictum decem alijs remunerantur, & malàm rem magnam, Pontificis præcipuè Cæsarisque animadversionem eis comminantur, quemadmodùm veli in Dilligensi *Iusta defensione* videre est, libro omnibus impatientiæ, levitatis, iracundiæ, arrogantiæ & maledicentiæ notis insigni, quo nihil triviali & solutissimi oris scurra dignius à multis iam annis exiisse puto, ex quo

qui solà excerpere convicia ac maledicta voluerit, facilè iustum volumen expleverit, ut minimè dubium sit, quin hominum istorum ferè *terrena, animalis & diabolica sit sapientia;* qui tàm parùm memores se probent, quid à suis Christus exigat Matth. 5. *Diligite inimicos vestros, benefacite his qui oderunt vos, & orate pro persequentibus & calumniantibus vos, ut sitis filii Patris vestri qui in cœlis est.* Nimirum satis conscii sibi sunt, nullam se calumniam sustinere, nec propter Christum, aut iustitiam à quoquam oppugnari vel persecutionem pati, sed propter Singularitatem, quàm vocant, ambitionem & avaritiam, quæ Deo & hominibus, nisi quos assentatione sua fascinarunt, invisos reddunt, quod Mariana libro de Morbis Societatis cap. 19. totidem verbis confitetur: *Homines scandalizantur, murmurant nosque persequuntur NON aliam ob causam, quàm quod nos adeò* SINGULARES *&* INTERESSATOS *vident;* (omnia scilicet ad nostrum emolumentum & honorem referentes, tamque penitùs moribus & institutis nostris omnium aliorum Religiosorum dissimiles.) *Multi Ordines Religiosi, post nostrum, aut paulò prius fundati fuerunt: nihilo minus omnes simul non sustinent tantam persecutionem, quantam sola Societas nostra sustinet.* Et quia persecutionis huius causa non est Christus aut regnum eius, minimè mirandum est, quod illi vexatores ac per-

secutores maledictis & malefamis ulcisci, eoque pacto metum alijs incurere, sibi verò securitatem parare tentant. Est ergò cur merito suo idem, quod eorum maiores, à Christo audiant; *Vos ex Patre Diabolo estis, & desideria Patris vestri vultis facere. Ille homicida erat ab initio, & in veritate non stetit. Et vos quaritis interficere hominem* (& Pontifici, Cæsari, Principibꝰ Episcopis invisũ facere) *qui veritatem vobis loquitur*, ut vos Christo lucretur, & ab ista Pharisæorum imitatione abducat. Et tamen adhuc de isto omnium ferè qua Catholicorum qua Hæreticorum erga se odio magnificè gloriantur, eiusque patientia mereri se putãt, ut non modò alijs Religiosis, sed ipsi etiam Apostolo Paulo & Eliæ Prophetæ anteponantur, ut videre est in libro, quem Poloniæ Jesuitæ ediderunt, quemque Nicolaus à Jesu Maria in Apologia Romæ & Ravensburgi nuper edita confutavit, proposit. 48. 49. & 50. Etiam Moguntinæ provinciæ Patres epistola in Regiam Cæsaris missa in eandem sententiam scribunt; *Novi probè sanctam nostram Societatem multos ac potentes sentire æmulos, invidos, adversarios: nec malè iis precabor, ominor tamen* (ac tamquam prophetico spiritu, quo Sancta Societas plena est, testor ac prædico) *fore ut illi posterique eorum sentiant Deum ultorem malefactorum: atque utinam non cum æterna salutis dispendio experiantur, se divini oculi pupillam*

(id est, Societatem) *læsisse*. Sic videmus, quomodo eos ulciscantur, qui sacrilegæ eorum cupiditati obstant, Cæsarique suadent, ut Monasteria ijsdem Ordinibus reddantur, quibus ea Protestantes ademerant, nec eainvitis conditorum voluntatibus ad Jesuitas transferri patiatur. Hos Jesuitæ condemnant invidiæ & atrocissima in Deum iniuriæ, quæ meruerint, ut ipsi & posteri eorum omnia huius & futuræ vitæ supplicia persolvant. In eadem epistola scribunt: *Paucos Romæ amicos numeramus, qui benevolè nos audiant*, ac propterea postulant, ut, Imperator Monasterium Claravallense occupet, & clàm Pontifice atque omnibus alijs inopinantibus Desubito Societati donet, *nequid Romæ objiciatur impedimenti*. Et adhuc Sacrilegi Sacrilegiorum magistri ac suasores se invisos esse, ac neque Pontificem & Romanos habere propitios conqueruntur? *Venit hora* (scribunt Moraviæ Jesuitæ, ad magni meriti & nominis Antistitem) *in qua arbitratur* Qvisqve *obsequium se præstare Deo, cùm de Iesuitis mala OMNIA suspicatur, & sentit & loquitur. Nec Religiosus pœnè ullus, nec politicus, nec hæreticus Iesuitas aut religiose vivere aut veritatem loqui existimat*. At enim *Caritas non cogitat malum*, ait Paulus 1. Corinth. 13. & *Sapientia quæ desursum est, plena est misericordia, & non iudicat*, Jacob. 3. Itaque Jesuitarum iudicio vix ullus est Religiosus

aut

aut Politicus inter Catholicos, qui non pariter cum Hæreticis ignem æternum mereatur. Qui enim malè cogitat & iudicat fratrem, non diligit. *Qui non diligit, manet in morte. Omnis qui odit fratrem suum, homicida est: & omnis homicida non habet vitam æternam in semetipso manentem*, 1. Iohan. 3 Soli ergò hominum Jesuitæ sunt digni Christo discipuli & Caritatem, vitæ æternæ pignus habent. Sed Hæretici, Catholici Politici (id est, qui non per omnia Jesuitis obsecundant) Religiosi ferè omnes, & Romani paucis demtis, atque ipse Pontifex, tamquam Caritate erga Jesuitas vacui, omniaque de ipsis mala sentientes, nec Monasteria eis suffragio suo transcribentes sunt homicidæ, & ex patre Diabolo, & *ibunt in ignem æternum, qui paratus est Diabolo & Angelis eius*. Hoc specimen esto Patientiæ Jesuiticæ: undè pariter, quanta eorum Sapientia sit, dilucéscit. Quid enim fieri posset dementius, quam in eo opere suam profiteri operam, eiusque conficiendi sibi provinciam dari postulari, cuius instrumento maximè necessario carere se fateatur? In negotio quippè salutis alienæ tàm necessaria est Bona Fama, quàm in negotio salutis propriæ Bona Vita: & sicut sine bona vita nemo seipsum, ita sine bona Fama nemo alios potest salvos facere. In quam sententiam S. Augustinus scribit: *Quisquis à criminibus flagitiorum atque facino-*

rum

rum vitam suam custodit. sibi benè facit (sive seipsum salvat) *quisquis autem* præter vitam suam *etiam Famam* custodit, hic *& in alios misericors est. Nobis enim necessaria est vita nostra, aliis Fama nostra.* Nec verò alia fuit S. Ignatij sententia, de quo in vita eius Maffeius scribit lib. 2. cap. 8. *Omnium qui ad Rempublicam accedunt rationes, non Veritate solùm, sed etiam Fama niti cēsebat.* Atq; hāc ob causā Bonæ famæ studium tàm accuratè Spiritus Sanctus commendat. Phil. 4. *Quæcunque sunt amabilia, quæcumque bona fama, si qua virtus* (bona vita) *si qua laus* (bona fama) *hanc cogitate*, Proverb. 22. *Melius est nomen bonum, quam divitiæ multæ: super aurum & argentum gratia bona.* Eccl. 7. *Melius est nomen bonum, quàm unguenta pretiosa.* Bonus enim vitæ odor homines ad benevolentiam allicit & ad audiendum ac credendum paratos facit. Eccl. 41. *Curam habe de bono nomine. Hoc enim magis permanebit tibi quám mille thesauri pretiosi & magni* Rom. 12. *Benedicite persequentibus vos: benedicite, & nolite maledicere. Nulli malum pro malo reddentes. Providentes bona non tantùm coram Deo, sed etiam coram omnibus hominibus. Non vosmetipsos defendentes, sed date locum iræ* (ut Deus inimicis vestris iratus retribuat, sive iniuriam vobis factam ulciscatur) *Noli vinci à malo* (ut alienis maledicas) *sed vince in bono malum.* Hoc est scilicet *doctrinam Christi ornare in omnibus*, Tit. 2.

Tit. 2. *ne nomen Domini & doctrina blasphemetur*, 1. Timoth. 6. Quam bonæ famæ curam 1. Th ff 5. Paulus ita commendat. *Ab omni mala specie vos abstinete.* Et 2. Corinth. 6. *Adiuvate ne in vacuum Dei gratiam recipiatis, nemini dantes illam offensionem, ut non vituperetur ministerium nostrum.* Huius rei ipse se formam dedit Paulus. 2. Cor. 8. *Ordinatus est ab Ecclesiis* (rogatu meo) *comes peregrinationis nostræ in hanc gratiam, quæ ministratur á nobis* (id est, ad perferendam Hierosolymas magnam pecuniæ vim in Achaia & Macedonia collectam in pauperum alimoniam) *Devitantes ne quis nos vituperet in hac plenitudine* (id est, ne cui de me suspicioni locus esset, quasi de tanta pecunia aliquid defraudassem, nec integrè pertulissem, propterea curavi, ut homo spectatæ fidei mihi comes adiungeretur) *Providemus enim bona non solùm coram Deo, sed etiam coram hominibus.* Id est, minimè satis mihi est, me Deum innocentiæ habere conscium, sed etiā suspicionem malam à me exclusam ac segregatam volo, quoniam qui Avaritiæ & pecuniæ publicę non satis fideliter tractatæ suspectus est ac se ipsum quærere creditur, is ministerium suum vituperat, eiusque gratiam in vacuum accepit, nec idoneus novi Testamenti minister est. Suspicio enim velut malus odor homines ab eo avertit, ut eum propiorem sibi fieri aspernentur. Propter

hanc

hanc ergò in amovenda à se suspicione cautionem ac boni nominis curam de seipso prædicat 2. Corinth: 2. *Deo gratias, qui odorem notitiæ suæ manifestat per nos in omni loco, qui Christi bonus odor sumus, odor vitæ in vitam iis, qui salvi fiunt. Non enim sumus sicut plurimi, cauponantes verbum Dei* (sive *quæstum putantes pietatem, nec contenti alimenta & quibus tegantur* ex Verbi ministerio percipere, sed *volentes fieri divites* & supervacua possidere, 1. Timot. 6) *sed ex sinceritate, sed sicut ex Deo coram Deo in Christo loquimur.* Cùm ergò Jesuitas manifestum sit cauponari verbum Dei, ac necessariis ad vitam minimè contentos, sed Principibus & civitatibus & multis privatorum graves & onerosos, nimisque pretiosos esse, minimè iam mirandum est, eos Hircum olere ac Mephitim exhalare, hoc est, summa apud omnium ordinum homines infamia flagrare, adeoque ad manifestandam Dei notiam non magis aptos esse, quam Asinum ad lyram aut Bovem ad clitellas. Manifesta proindè eorum est stoliditas, cùm Monasteria nequaquam Monachis restituenda, sed sibi, velut hominibus ad iuvandam spiritualem proximorum salutem aptissimis, immò prorsus necessarijs, donanda esse contendunt: & tamē tàm apertè sciũt, se ipsi & tàm Põtifici & Romanis invisos esse, & quasi omnes viros Religiosè OMNIA MALA de Jesuitis suspicari, scribere

&loqui

volucris obtegentes) *quorum via perversa sunt,* & INFAMES *gressus eorum*, gravi omnium convicio ubique terrarum etiam à Religiosis vapulantes. Similiter Paulus Philip. 1. & 3. *Videte* (sive observate & cavete) CANES (id est, Religiosos custodiam domus Dei profitentes, sed Canum plus in alijs rebus similes, quales sunt, aviditas, insatietas, invidia, iracundia, mordacitas, impudentia, curiositas in odorandis aliorum occultis dedecoru m, *ad vomitum suum reversio*, dum quas *agnita iustitiæ via coinquinationes mundi*, seu sæcularia negotia *reliquerant, his rursus implicantur, retrorsum conversi ab eo, quod illis traditum est, sancto mandato*, 2. Petr. 2. *videte malos operarios, inimicos Crucis Christi* (seu mortificationis, vitæ duræ & operæ) *qui terrena sapiunt, quorum Deus Venter est, qui Christum quidem prædicant, non tamen propter bonam voluntatem, sed per occasionem* (id est, lucri aut inanis gloriæ causa) *& propter invidiam atque ex contentione, existimantes pressuram se suscitare vinculis meis*, ne quisquam ad me vinctum audiendi Evangelij causa ventitet, *nec tribulationibus meis communicet in usum mihi præbens*, aut ad victum necessaria subministrans. *Ambulans quippe recto itinere & timens Deum despicitur ab eo, qui infami graditur via.* Proverb. 14. Omnes igitur bona fide Catholici, publicum Ecclesiæ bonum amantes & Jesuitarum salutis cupidi, præcipuè verò

Reli-

Religiosæ professionis homines, hoc Pauli & Salomonis exemplo omne hominum genus, inprimisq; Principes & Magnates monere debent, ut ætatis nostræ Canes malosque operarios etiam atque etiam videant, ab infami eorum gressu caveant, à via eorum mala & tenebrosa se custodiant, nec uxores, liberos & domesticos suos eorum fidei permittant, quoad in rectum iter, quod reliquerint, redierint, Hircumque olere desierint, & Oves Christi, quàm Canes, in medio Luporum esse maluerint, quàm etiam *Vulpes in deserto* de strage inter Gallinas danda, sive de exædificandis aut pellendis Virginibus Deo sacris capita conferentes, quam denique *Arietes & Hirci* in pascuis & pratis, *infirma pecora lateribus & humeris impingentes, cornibusq; ventilantes, donec foras dispergantur*, Ezech 13. & 34. Hoc pacto *via* Societatis *sepietur spinis, & sepietur maceria, & semitas suas non inveniet, & dicet. Vadam & revertar ad virum meum priorem; quia benè mihi erat tunc magis, quam nunc. Et cavet iuxta dies iuventutis suæ*, & carmen istud, quod ex ore eius hodiè solùm auditur, Aspendij ritu intus sibi canere desinet, manumittet etiam *duas illas Sanguisugæ filias, dicentes, Affer, affer*, Prov. 30. Ose. 2. Hoc quidem ut ei eveniat, ex animo voveo, nec labori meo parco, ut posthac neq; bonos & innocentes, quos in Societate multò plurimos inveniri credo, invi-

vidia factis paucorum conflata premat durius; & Societas ad dies adolescentiæ suæ reversa, bonoque nomine recuperato notitiæ Christi odorem in omni locò manifestare possit. Intereà verò qui ex Societate de Infamia sua gloriantur, eiusque perpessione se venditant, ac Prophetis & Apostolis propè maiores prorsusque Martyrij palma dignos putant, eos sibi ab Apostolorum principe dictum meminisse velim. *Charissimi, Si exprobramini nomine Christi, beati eritis. Nemo autem vestrum patiatur* (aut infametur) *ut homicida, aut fur, aut maledicus, aut alienorum* (maximè Monasteriorum) *appetitor. Si autem ut Christianus, non erubescat: glorificet autem Deum in isto nomine.* Si ergò Jesuitæ in nomine Christi exprobari seputant, habent cur beatitudinem 'pe sibi despondeant, patientiam animique firmitatem in maledictis præstando. Sed maledicta conviciis remunerantes, cum spem suam faciunt irritam, tùm mala impatientiæ specie alios offendunt, & ipsam etiam, cui patrocinantur, veritatem suspectam & invisam faciunt. Vt enim Prover. 14. docemur: *Qui patiens est, multa gubernatur prudentia: qui impatiens est, exaltat ac manifestat stultitiam suam.* Et prover. 18. *Honor est homini, qui separat vel abstinet se à contentionibus: omnes autem stulti miscentur contumeliis.* Prov. 19. *Doctrina viri per patientiã noscitur,*

ſcitur, & gloria ejus eſt iniqua prætergredi, nec omnia adverſus ſe dicta aut ſcripta reſponſo excipere. Eccl. 6. *Verbum dulce multiplicat amicos, & mitigat inimicos.* Proverb. 27. *Sicut ferrum ferro acuitur, ſic homo* (verbis pugnans) *exacuit faciem amici ſui*, ſive irritat. Proverb. 15. *Reſponſio mollis frangit iram, ſermo durus ſuſcitat furorem. Vir iracundus provocat rixas: qui patiens eſt, mitigat ſuſcitatas.* Proverb. 25. *Patientia lenietur Princeps, & lingua mollis confringet duritiem.* Ex iſtis omnibus nemini paulum modò intelligenti dubium eſſe poteſt, quin tot Eriſtici & contentioſi in Hæreticos libri, de quibus Jeſuitæ gloriantur, eoq; nomine Monachis multò Eccleſiæ utiliores magiſque neceſſarii videri poſtulant, ipſorum quidem ſtultitiam exaltaverint, adverſarios verò exacuerint, furorem ſuſcitarint, rixas provocaverint, & Eccleſiæ inimicos multiplicaverint, ut in ipſis non minus locum habeat, quod de Canonibus & malis operariis Paulus ſcribit Philip. 3. *Quorum gloria in confuſione ipſorum.* id eſt, qui de illis rebus gloriantur, quarum cauſa, ſi ſaperent, erubeſcere eos oportebat, Boni enim operarii, quales Chriſtus mittit, ſunt Oves in medio Luporum, ſimiles Paulo ſic de ſe prædicanti 1. Corinth. 2. *Ego cum veniſſem ad vos, in infirmitate, & timore & tremore multo fui apud vos* (ut Ovem à Chriſto ad Lupos miſſam agnoſcere in me liceret) *non in*

ſub-

sublimitate sermonis aut sapientia annunciavi vobis testimonium Christi. Prædicatio mea non fuit in persuasibilibus humanæ sapientiæ verbis, sed in ostensione spiritus & virtutis. Mali verò operarii sunt Canes non minùs, quàm Lupi, rictu dentium fidentes, armos autem validiores, clunes quidem non æquè infractas gerentes, hoc est, homines ingenio, literis, & eloquentia ac maledicendi facultate Hæreticis aut pares aut superiores. Boni etiam operarii sunt Parvuli, de quibus Christus Matth. 11. *Abscondisti hæc à sapientibus & prudentibus, & revelasti ea parvulis.* Et Isa. 60. *Opus manus meæ ad glorificandum* (id est, *Sacerdotes quos mittam ut gloriam meam gentibus annuncient*, Isa. 66. de quibus Isa. 29. dixerat: *Cùm viderit Iacob* sive Ecclesia *filios suos, opera manuum mearum in medio sui sanctificantes nomen meum* per vitæ sanctitatem *& prædicantes Deum Israel, scient errantes spiritu intellectum, & mussitatores discent legem*, id est Hæretici convertentur, cum Ecclesiæ ministri verbo pariter & opere docuerint) *Eorum minimus erit in mille, & parvulus in gentem fortissimam.* id est, tales Sacerdotes etsi ad eruditionem & eloquentiam sint contemti atque infantes, innumeros tamen in Christo filios gignent. Ierem. 49. & 50. de Ecclesiæ inimicis: *Consilium Domini adversus eos ut deiiciãt eos parvuli gregis, ut dissipent cum eis habitaculum eorum.* Psal. 8. *Exore infantium & la-*

 cte-

sllentiũ perfecisti laudem, ut destruas inimicũ & ultorem. Psal. 63. *Protexisti me à conventu malignantium. Accedet homo ad cor altum, & exaltabitur Deus* (id est Ecclesiæ hostes in sublime tollentur, magnamque habebunt in viribus ingenij sui fiduciam, sed Dei potentia multô apparebit sublimior, cùm eos per homines infantia sermonis despicabiles devicerit) *Sagittæ parvulorum factæ sunt plagæ eorum, & infirmatæ sunt contra eos linguæ eorum*, ita ut isti sermone tàm potentes coram parvulis obmutescere cogerentur. Hos enim parvulos Deus docet scientiam. Psal. 18. *Testimonium Domini fidele, sapientiam præbens parvulis.* Isa. 28. *Quem docebit scientiam? & quem intelligere faciet auditum? Ablactatos à lacte, avulsos ab uberibus.* Sed iis qui præ parvulis illis Gygantes & in bello invicti videntur, nec scientiam Deus, ne victoriam impertitur Psal. 33. *Gigas non salvabitur in multitudine virtutis suæ.* Baruch. 3. *Ibi fuerunt Gigantes nominati* (seu magni nominis) *statura magna, scientes bellum. Non hos elegit Dominus, neque viam disciplinæ invenerunt. Et quoniam non habuerunt sapientiam, interierunt propter suam insipientiam.* Boni etiam Operarii sunt Iumenta placabilia & mansueta, sicut Psal. 72. docemur: *ad nihilum redactus sum, & nescivi: ut Iumentum factus sum apud te, & ego semper tecum, ut annunciem omnes prædicationes tuas in portis filiæ Sion*, id est, ut *prædicem verbum, arguam,*

arguam; obsecrem, increpem in omni patientia & doctrina. Talia Iumenta suos Christus esse jubet. Math. 11. *Discite à me, quod mitis sim & humilis corde. Tollite super vos jugum meum, & onus meum*, velut asini dorsuarii, aut sagmarii. Similiter & Isa. 32. Prædicatores ita describuntur: *Beati qui seminati super omnes aquas* (id est, qui omnib. populis verbum Dei prædicatis. Nam *qui seminat, verbum seminat*, Marc. 4. & *Semen est verbum Dei*, Luc. 8. *Aquæ, populi sunt & gentes, & linguæ*, Apoc. 17. Beati ergò estis, qui seminatis) *immittentes pedem bovis & asini.* hoc est, bovis & asini mansuetudinem ac patientiam exhibentes. Et Isa. 1. *Cognovit bos possessorem suum, & asinus præsepe Domini sui.* Ut enim Proverb. 19. scriptum est, *Doctrina Viri per patientiam noscitur.* Id est, ex patientia apparet, an aliquis sit Doctor, qui in schola Christi didicerit, ibique Doctoratûs gradu potitus fuerit. Mali vicissim operarii sunt Iumenta ferocia parumque domita, sicut *Mulus & Equus, quibus non est intellectus, quorum maxillas in camo & fræno constringere multisq; flagellis* domare oportet, *ut approximent* morigerique fiant, Psal. 31. *Sicut Equus impetu vadunt ad prælium*, Jerem. 8. & sicut Taurus sylvestris, cujus dissimilem esse oportet, qui operam saluti aliorum navare cupit, ut Eccle. 6. monemur: *Non te extollas in cogitatione animæ tuæ velut Taurus, ne fortè elidatur virtus tua*

per stultitiā (id est, ne *Sapientia hu'⁹ mundi, quæ stultitia est apud Deum*, prædicationem tuam evacuet, ut in vanum labores. 1. Cor. 3.) *& folia tua comedat & fructus tuos perdat, & relinquaris velut lignum aridum in eremo, quod non videbis, cùm venerit bonum* (Jerem. 17.) id est, omni optato successu frustrabitur. quod ipsū iis, qui Equorum se similes præbent, eventurum esse sic docemur Psal. 32. *Fallax equus ad salutem, in abundantia virtutis suæ non salvabitur.* Et Psal. 146 *Non in fortitudine Equi voluntatem habet Dominus.* Iam verò Jesuitas velut Canes, Tauros, Equos aut Gigantes sibi de robore, de multitudine virtutis suæ, de statura magna, deque scientia belli, hoc est, de suis ingenii, doctrinæ & eloquentiæ præsidiis magnopere placere, ac propterea à Deo non eligi ad utilem animabus operam navandam, sed velut gloriæ divinæ fures & improbissimos depeculatores impediri & sterilitate damnari, Alfonsus Rodericius, spectatissimæ pietatis & doctrinæ Jesuita, dolenter ssimè deplorat Exercitii Perfectionis parte 2 tract. 3. cap. 4. de Humilitate. *Ignatius* (inquit) *primus Ordinis nostri parens non in verborum cultu, sed in ostensione spiritus ac virtutis momentum rei collocabat.* Hic equidem nescio ego, *an ista cordis flamma adhuc in filiorum pectoribus exæstuet, an verò contra potiùs facti* DEGENERES, *institutionis*

no-

nostræ CAPUT *sit humana prudentia, literæ, doctrinæ ostentatio, uno verbo* ROBUR BRACHII NOSTRI, *intelligentiaque naturalis & eloquentia: quibus dum nos vanissimè* JACTAMUS, *ridet ex alto Deus, quasi sic nos* (Jesuitas) *alloquens: Benè habet jactabunde. Faciam ego dum tu calamistratis illis fucatisq; eloquentiæ stylique verbis incesseris, elatus, tumidus, typho superbiæ velut quadrigis invectus,* NIHIL *proficias, impleaturq; in te ac tui similibus, quod Oseas olim Propheta prædixit:* Da eis Domine. quid dabis eis? Da eis vulvam sine liberis, & ubera arentia. *Quasi diceret: Efficiam te matrem sterilem, matrem inquam solo ac nudo nomine. Audies quidem concionator, audies Spiritualis Pater: sed filios non habebis.* NIHIL *bonæ frugis produces. Nimirum hic arrogantiæ tuæ partus est, furtiq; quod in vindicandis tibi donis bonisq; Dei commisisti; Intumescens in donis gratiæ, ut quod Sanctus sit, quod fructum in animis mortalium faciat; ille demum* INFAMIS *latro* seu fur *est; diviniq; honoris ac gloriæ turpissimus depeculator. Hæc enim Dei sunt gemmæ, quæ tanto constitere, ut eas sempiternus Dei filius pretio sui sanguinis debuerit mercari. Quantò plus nobis arrogamus, tantò plus Deo suffuramur. Ex qua insolentissima arrogatione illud sequitur, ut* NIHIL PENITUS *solidi fructus referamus; quod utinam interdum non æquo experiremur.*

Hoc loco venit in mentem, quod de Cretensibus Paulus scribit Tit. 1. *Dixit quidam ex*

illis, proprius ipsorum Propheta: Cretenses sem per mendaces, malæ bestiæ, ventres pigri. *Testimonium hoc verum est. Quam ob causam, increpa illos dure* An ergò recusabunt Jesuitæ, quin hoc de illis testimonium verum sit, cùm quidam ex illis proprius ipsorum Propheta id dixerit, cuius illi libros plus octies prelo subiecerunt & Latinè conversos publicarunt? Quod si recusare id nequeunt, non minus illud ratum esse volent, quod subiicit: *Quam ob causam increpa illos durè* Cuius præcepti vis est, duram hominum huiusmodi increpationem saluti eorum non modò conducibilem, sed etiam omninò esse necessariam, proptereaque ab eo, qui saluos eos præstare debet, sine peccato prætermitti non posse. Hæc por.ò Principum cura esse debet, qui Jesuitas sibi viæ ad cœlum duces, arcanorum a.bitros & contubernales adoptant. Hi enim nisi provideant, magnò fortassè malo suo aliquando experientur, quid sit illud Isa. 1. *Principes tui infideles socii furum*. Et Psal 49. *Si videbas furem, currebas cum eo*. quod tamen non eò velim accipi, quod ipse tales esse suspicer; sed quod illi rurex ea nota credantur, occasionem aliis præbeant. Cùm enim haud ignorent, quod jam lippi omnes ac tonsores norunt, Jesuitas quo jure quaque injuria publicè Infames esse & ab omni prope genere humano pessimè audire, primariorum quoque sui Ordinis homi-

num.

num Aquavivæ, Marianæ & Rodericii stylo non trolatitiè vapulare, abesse non potest quin *picem tangentes inquinentur ab ea*, & ex illorum Infamia, quorum consortium omnium Religiosorum consuetudini anteponunt, aliqua existimationi eorum labes adspergatur. Universè Spiritus sanctus pronunciat: *Qui cum sapientibus graditur, sapiens erit: amicus stultorum, similis efficietur*, Proverb. 13 In quam sententiam Seneca, *Vnum*, inquit. *exemplum luxuriæ aut avaritiæ, multum mali facit. Convictor delicatus paulatim enervat & emollit: vicinus dives cupiditatem irritat malignus comes quantum vis candido & simplici rubiginem suam affricuit.* Et Epictetus: *Fieri nullo modo potest, quin si quis cum fulgine oppleto versetur, & ipse fulginosus evadat.* Nullius proinde æquè ac Principum cùm ad honorem & existimationem, tùm vel maximè ad animæ salutem interest, ut Jesuitæ benè ab omnibus audiant, quorum illi non tantùm familiari consuetudine, sed etiam magisterio & in rebus omnium maximis consiliò utuntur.

Liber hic ad Sacra Romana Ecclesiæ tribunal stat: Ibi se judicari oportere adversus omnes proclamat.

F I N I S.

Εἰμὶ ἐγὼ ὀδυσσεὺς λαέρ-
τιάδης ὁ πᾶσι δολίσι
ἀνθρώποισι μέλω καὶ μεῦ
κλεὸς οὔρανον ἥκει.

